

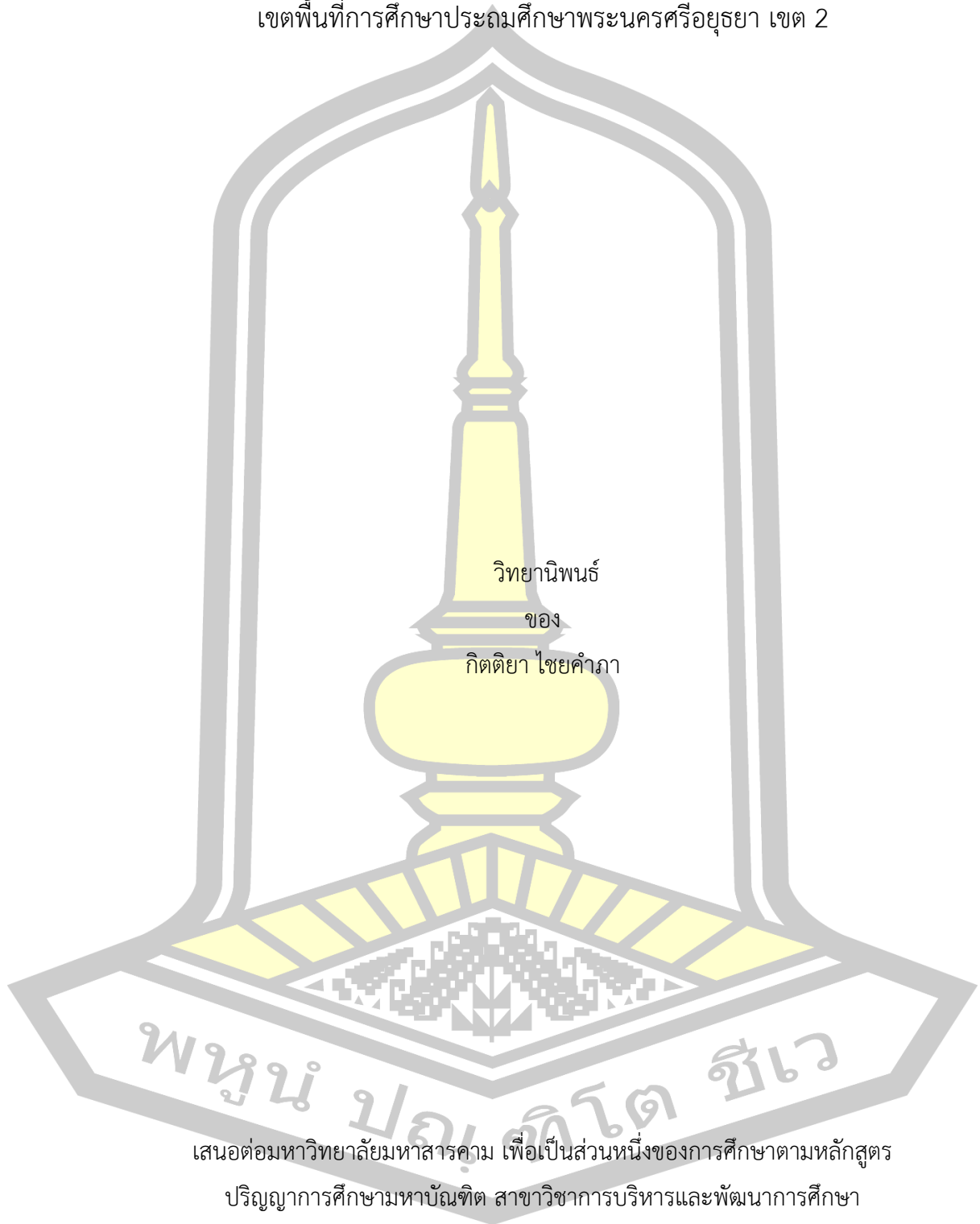
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิทยานิพนธ์
ของ
กิตติยา ไชยคำภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
พฤศจิกายน 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

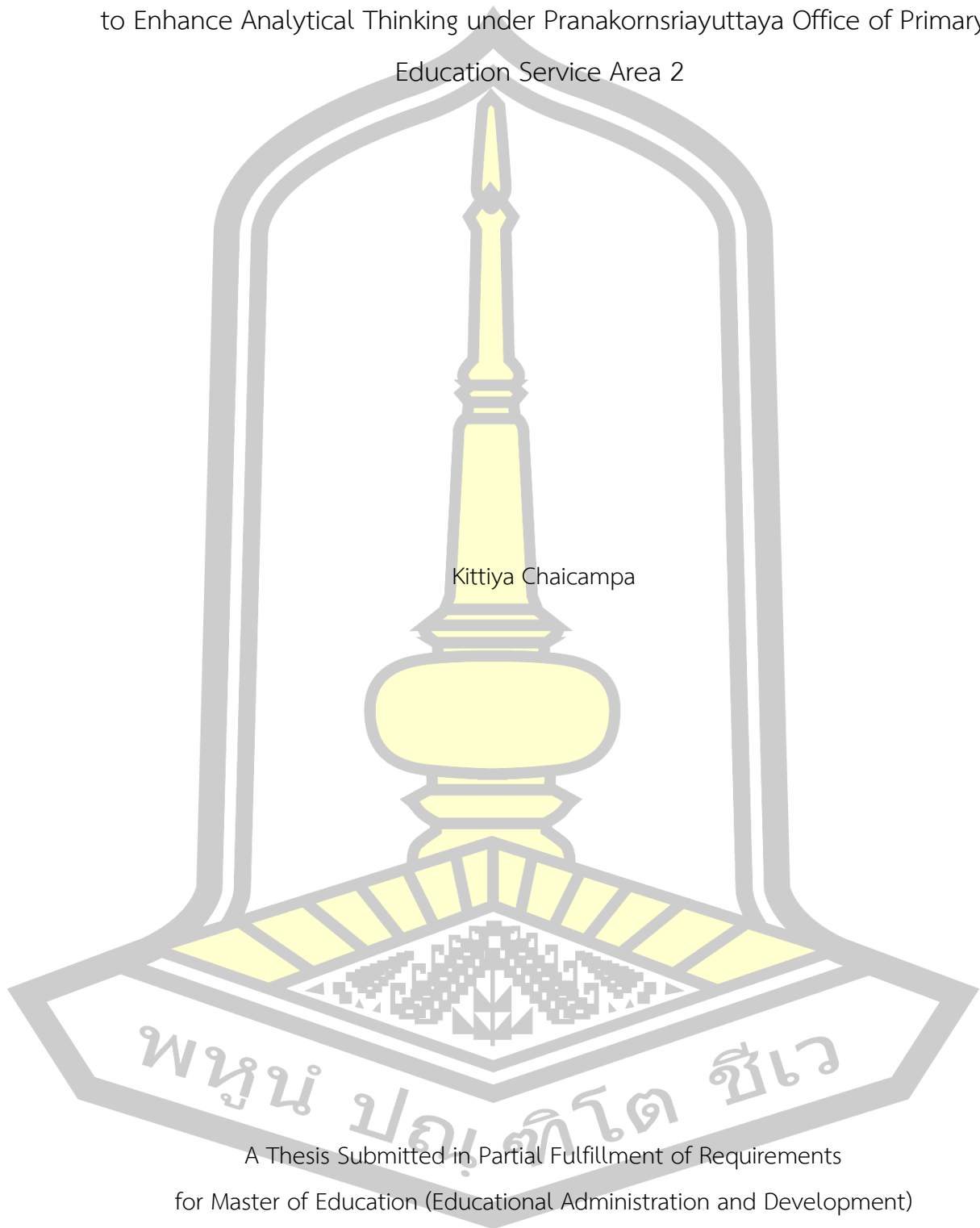

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤศจิกายน 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development Guidelines of the Teachers' Potential in Learning Management
to Enhance Analytical Thinking under Pranakornsriyuttaya Office of Primary
Education Service Area 2

Kittiya Chaicampa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

November 2018

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวกิตติยา ไชยคำภา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. ประสาท เนืองเฉลิม)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. อำนวย ชนวงค์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริศิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2		
ผู้วิจัย	กิตติยา ไชยคำภา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาท เนืองเฉลิม		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม การคิดวิเคราะห์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันของในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่

พืงประสงค้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย การส่งเสริมการร่วมการประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์, ทักษะการคิดวิเคราะห์

TITLE	Development Guidelines of the Teachers' Potential in Learning Management to Enhance Analytical Thinking under Pranakornsriyuttaya Office of Primary Education Service Area 2		
AUTHOR	Kittiya Chaicampa		
ADVISORS	Associate Professor Prasart Nuangchalerm , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

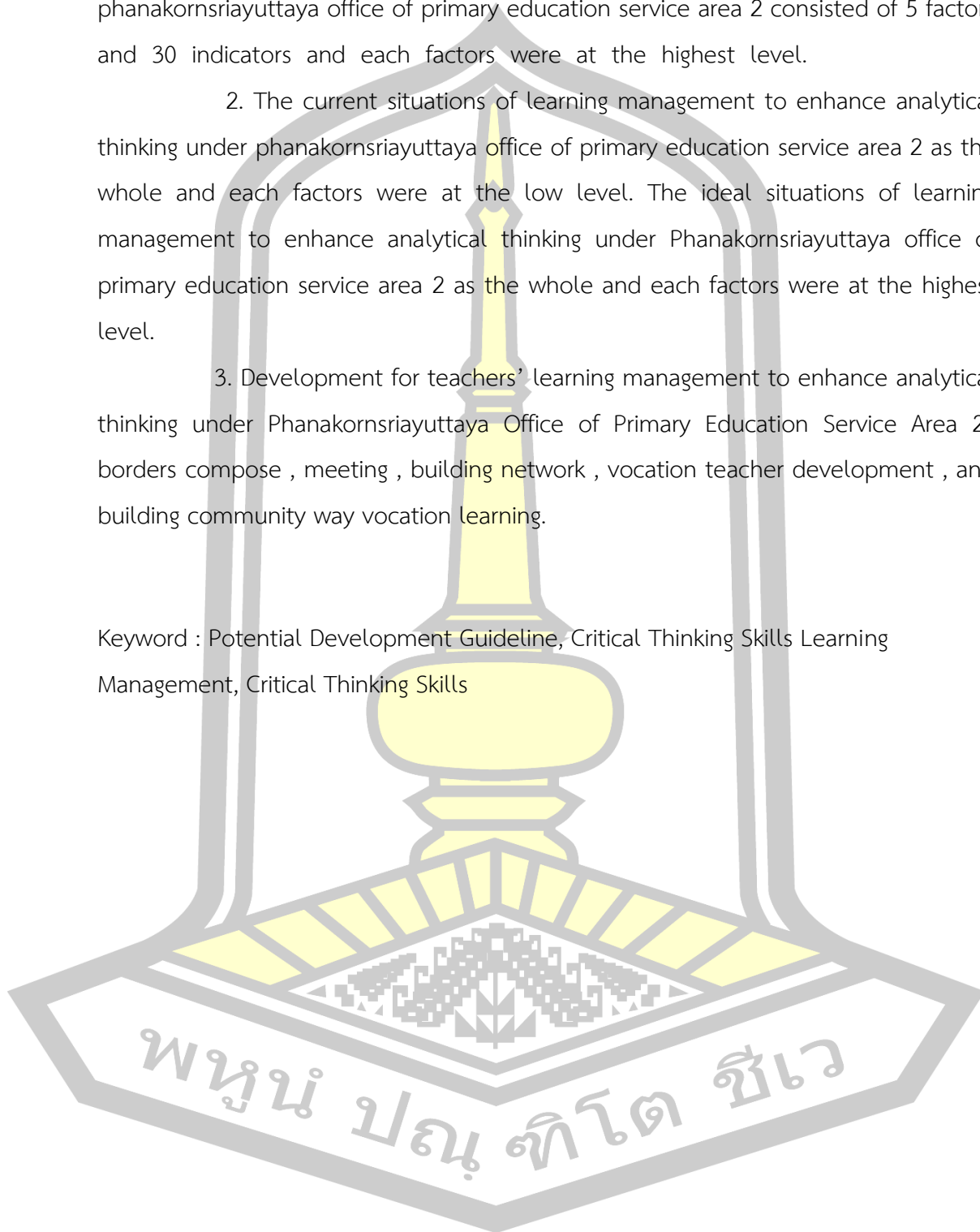
This purposes of this research were : 1) to study factors and indicators and learning management to enhance analytical thinking under hanakornsriyuttaya Office of Primary Education Service Area 2. 2) to study the current and ideal situation in learning management to enhance analytical thinking under Phanakornsriyuttaya Office of Primary Education Service Area 2. 3) to develop for teachers' learning management to enhance analytical thinking under Phanakornsriyuttaya Office of Primary Education Service Area 2. The research was designed into 3 phrases. Phrase 1 was to study factors and indicators of learning management to enhance analytical thinking. Sample in phrase 1 were 5 experts. The research instruments were evaluation with 5 rating scale. Phrase 2 was to study the current and ideal situations of learning management to enhance analytical thinking. The samples comprised of 331 of schools administrators and teachers in charge of academic affairs those were collected by Krejcie and Morgan. The research instruments were questionnaire with 5 rating scale. Phrase 3 was to develop for teachers' learning management to enhance analytical thinking. Sample in phrase 1 were 2 experts. The research instruments were interview form and appropriate evaluation form. The data were analyzed by percentage , mean, standard deviation and indicator of need to improve. The result of research indicated that.

1. Learning management to enhance analytical thinking under phanakornsriyuttaya office of primary education service area 2 consisted of 5 factors and 30 indicators and each factors were at the highest level.

2. The current situations of learning management to enhance analytical thinking under phanakornsriyuttaya office of primary education service area 2 as the whole and each factors were at the low level. The ideal situations of learning management to enhance analytical thinking under Phanakornsriyuttaya office of primary education service area 2 as the whole and each factors were at the highest level.

3. Development for teachers' learning management to enhance analytical thinking under Phanakornsriyuttaya Office of Primary Education Service Area 2; borders compose , meeting , building network , vocation teacher development , and building community way vocation learning.

Keyword : Potential Development Guideline, Critical Thinking Skills Learning Management, Critical Thinking Skills

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพท เนิ่งเฉลิม อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์หลัก และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนายนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดทั้งตำรา ผลงาน และเอกสารวิชาการของทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาก่อให้เกิดแนวคิดอันมีคุณค่าต่องานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษา พ.28 ทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือ นายณัฐพล ณรงค์เดชา นางสาวสมร กล่อมเกลี้ยง นางมยุรี นาสมใจ นายพัฒนพงษ์ นาสมใจ และนางสาวสุภาภรณ์ สุพงษ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีเสมอมาขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่สละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนางสาวกานจนา ดวงอาทิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัด สพป.อย.2 และนายทรงวุฒิ แก้วเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัด สพป.อย.2 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการสัมภาษณ์เพื่อให้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือและเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญยิ่งต่อการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่า และประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนประสบผลสำเร็จในที่สุด

พูน ปณ ทิโต ชเว

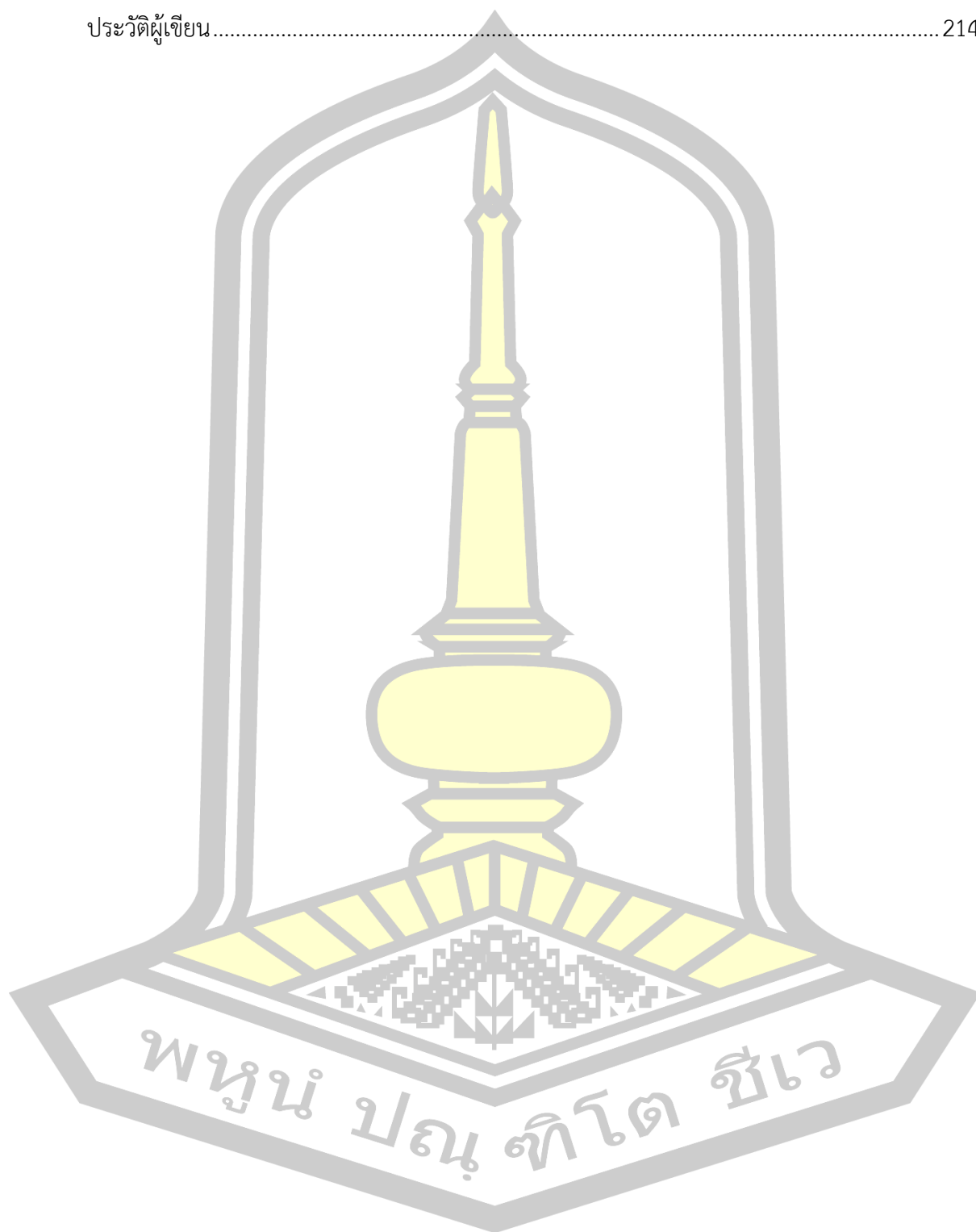
กิตติยา ไชยคำภา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บัญชีตาราง.....	ฉ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การบริหารการศึกษา.....	9
การบริหารสถานศึกษา.....	11
การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์.....	17
การพัฒนาครู.....	70
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	92

1. งานวิจัยในประเทศ	92
2. งานวิจัยต่างประเทศ	96
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	98
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	100
ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	102
ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	107
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	111
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	151
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	151
สรุปผล	151
อภิปรายผล.....	152
ข้อเสนอแนะ	155
บรรณานุกรม.....	157
ภาคผนวก.....	167
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	168
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	170
ภาคผนวก ค คุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	180
ภาคผนวก ง คู่มือการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	190

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์.....201
ประวัติผู้เขียน.....214

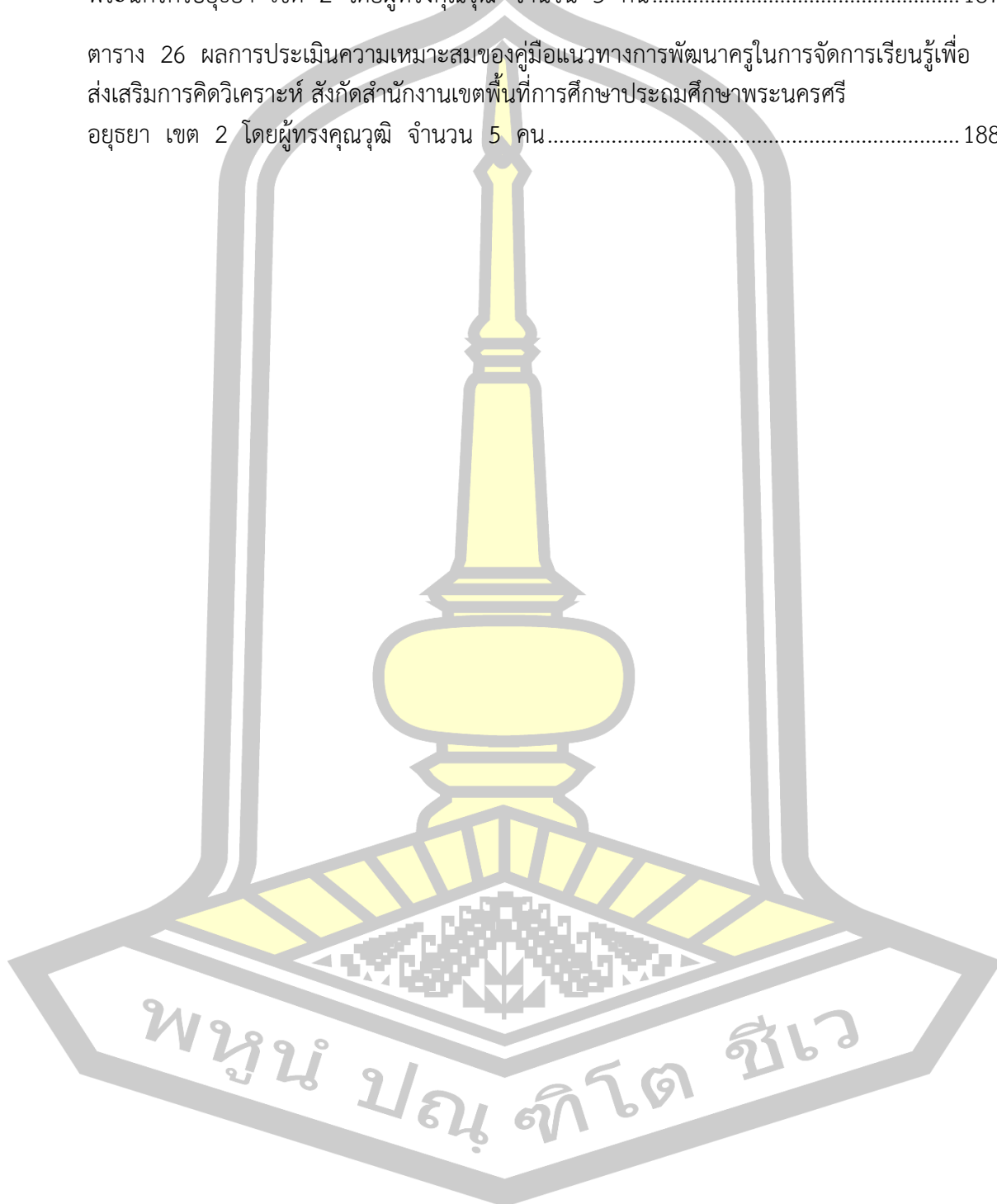
บัญชีตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์.....	51
ตาราง 2 ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู.....	84
ตาราง 3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	111
ตาราง 4 ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	113
ตาราง 5 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 331).....	117
ตาราง 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน.....	118
ตาราง 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านหลักสูตร การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	119
ตาราง 8 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย.....	120
ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน.....	121
ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม.....	122
ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง.....	123

ตาราง 12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	124
ตาราง 13 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) โดยรวมและรายด้าน	127
ตาราง 14 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่ม สาระการเรียนรู้.....	128
ตาราง 15 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอน อย่างหลากหลาย.....	129
ตาราง 16 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน.....	130
ตาราง 17 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม.....	131
ตาราง 18 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตาม สภาพจริง.....	132
ตาราง 19 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	137
ตาราง 20 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน.....	145
ตาราง 21 ผลการประเมินคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน.....	149
ตาราง 22 ผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาครูใน การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน.....	181
ตาราง 23 ผลการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนในเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน.....	183
ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการพัฒนาแนวทางการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	185

ตาราง 25 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน..... 187

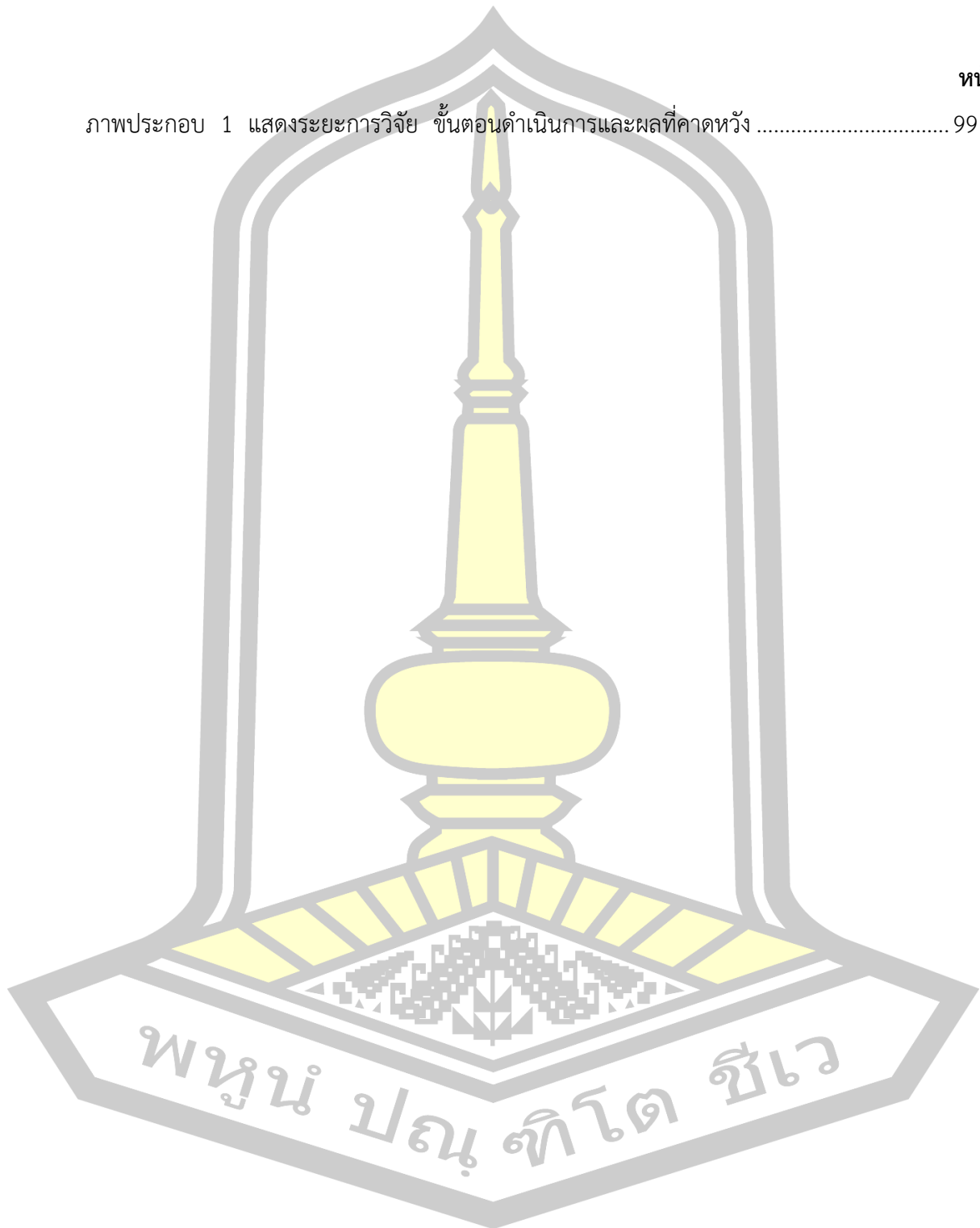
ตาราง 26 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อ
ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรี
อยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน..... 188

บัญชีภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง 99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกาภิวัตน์ที่ไม่มีความแน่นอน ทักษะเดิม ๆ ที่มนุษย์มีและใช้ได้ผลในโลกยุคก่อน ๆ ไม่สามารถใช้ได้ผลในยุคปัจจุบันและอนาคตมนุษย์ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) ทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 ได้ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ในวิชาแกน และทักษะแห่งศตวรรษใหม่ เป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่าทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหาสื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต (Bellanca and Brandt, 2011) ตลอดจนในเรื่องของคุณลักษณะที่พึงประสงค์พื้นฐาน คือ การจัดการศึกษาให้คนในชาติเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุขตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO โดยในศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศได้มีการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษาที่มีเป้าหมายให้นักเรียนได้ Learn to know Learn to be Learn to do เพื่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลเมืองของชาติ และ Learn to Live Together เพื่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะพลโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นทักษะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องฝึกและพัฒนาจนทำให้เป็นนิสัย เพื่อให้ผู้เรียนขยายความรู้ประสบการณ์และความคิดของตนเอง การคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลักเป็นการฝึกเชิงลึก คิดอย่างละเอียดจากเหตุผลไปสู่ผลการคิดหาทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ ไปจนถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อการตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมและคุ้มค่าสูงสุด การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของกรรมวิธีการคิดอย่างเป็นระบบซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่จะสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา รวมถึงการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ การฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การคิดวิเคราะห์ สามารถฝึกได้ทุกกลุ่มสาระวิชา การฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นการปูพื้นฐานการคิด ให้เกิดกับผู้เรียน ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจทักษะการสื่อสารได้ดีขึ้น และสามารถเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม และนำไปสู่การหาเหตุผลและการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ในที่สุด (นพพร แก้วมาก, 2556) มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของทักษะการคิดในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าทักษะ ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการคิดของบุคคลและทักษะชีวิต (Life Skills) เพื่อจะได้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุขในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน นอกจากนี้นักการศึกษาทั้งหลายท่านเริ่มจะเชื่อกันว่าความรู้เฉพาะด้านจะไม่มีความสำคัญเท่ากับการที่บุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างความหมายและประโยชน์จากความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการจัดการศึกษาให้เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันคือการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมี

ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ (Critical and Creative Thinking) เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะต้องได้รับการเตรียมพร้อมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) มีทักษะการคิด (Thinking Skills) มีวิธีการแสวงหาความรู้ได้ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ (วิชา เล่าเรียนดี, 2553) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมทักษะการคิดหรือความสามารถในการคิดยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (นพพร แก้วมาก, 2556) ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการศึกษาถือเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพของคนให้มีคุณลักษณะ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” โดยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรก ระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2551 แต่ผลของการปฏิรูปนั้น พบว่า ระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลการประเมินการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาของสภาการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผลการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรกนั้นยังมีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งการคิดวิเคราะห์ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557) นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นมาอย่างต่อเนื่องถึงคุณภาพการศึกษาไทยที่ตกต่ำทั้งจากการสำรวจโดยองค์กรระหว่างประเทศ และการประเมินขององค์กรภายในประเทศ นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานเช่น จากการประเมินโดยองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-Operation and Development : OECD) หรือที่รู้จักกันในชื่อของ PISA (Programmed for international Students Assessment) พบว่า นักเรียนไทยถึงร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่ออก ตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูกต้อง หรือแม้แต่ไม่สามารถใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ได้ คุณภาพที่ตกต่ำย่อม หมายถึง วิชาการและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในระบบการศึกษาไทยต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ระบบการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งครูผู้สอนมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557) และแม้ว่าปัจจุบันจะอยู่ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่สอง หรือที่เรียกว่า “การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561” ซึ่งดำเนินการไปแล้วเป็นระยะเวลา 5 ปี แต่ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยโดยรวมก็ยังคงมีปัญหาอยู่เช่นเดิม โดยเฉพาะปัญหาด้านการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอน ยังไม่สามารถส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาของผู้เรียนเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้วิธีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557)

การพัฒนาครูที่ผ่านมาเห็นได้ว่ามีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งในการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีอุปสรรคข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู (วิชัย โสสุวรรณจินดา, 2546) เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดอบรมจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม

การอบรมมีระยะเวลาสั้นไม่เหมาะกับเนื้อหาและการจัดอบรมมักจะจัดอบรมในช่วงเปิดภาคเรียน ครูต้องทิ้งห้องเรียน ซึ่งครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีครูเข้าไปสอนแทน และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการผลิตสื่อ (ธีระ รุณเจริญ, 2550) เพราะมีภาระอื่นมาก การอบรมส่วนใหญ่เน้นในหลักการ/ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติจึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้และการอบรมมักจะขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่องนอกจากนั้นยังพบว่า การพัฒนาครูโดยวิธีการต่าง ๆ นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรมไม่ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หลังจากเข้ารับการอบรมไม่ได้นำมาขยายผลเพียงแต่ทำรายงานส่งผู้บริหารเท่านั้น รวมทั้ง ไม่มีการนิเทศติดตามผลหลังเข้าอบรมสัมมนาอย่างไรก็ตาม ครูส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับการปรับการเรียนการสอน (ทิตนา เขมมณี, 2547) จำเป็นต้องมีปัจจัยผลักดันให้ครูเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้จากครูเป็นศูนย์กลางมาสู่นักเรียนเป็นศูนย์กลางความรู้ที่ต้องพัฒนาให้กับครู ได้แก่ ความรู้ที่ทันสมัยในสาขาวิชาที่สอน กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล การสอนแบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบทบาทในการเป็นผู้แนะนำการเรียนรู้และการทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อและการพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาและการใช้นวัตกรรมการทำวิจัยในชั้นเรียน การนำผลวิจัยและผลประเมินไปใช้การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ดังนั้นการแก้ปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะความรู้ที่ศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่เพื่อสะท้อนความหลากหลายของปัญหา ความต้องการในการพัฒนาครู ซึ่งจะเชื่อมโยงแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตรงต่อสภาพปัจจุบันแต่ละเรื่องแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสมและทันเหตุการณ์ (ธีระ รุณเจริญ, 2550) ทางออกที่สำคัญคือ การเปลี่ยนวัฒนธรรมของการผลิต (Producing Culture) คือการศึกษาต้องเริ่มที่ครูผู้สอนเริ่มค้นงานของตนเองด้วยการมองว่าตนเองจะสร้างความรู้ สร้างผลงานใหม่อะไรขึ้นมาและพัฒนากระบวนการหาความรู้ กระบวนการสร้าง และพัฒนาความรู้ และประยุกต์ใช้ความรู้ผลที่ได้คือความรู้ใหม่ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีภาระหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2551 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการให้บริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 193 โรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยมีการจัดการเรียนการสอนสนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขตามเป้าหมายของหลักสูตร และเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จากการสรุปผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษาในทุกปีการศึกษา โดย คณะผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกันโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์งาน (SWOT) พบว่า ปัญหาและจุดอ่อนในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบมีหลายด้าน และที่สำคัญที่สุดคือด้านงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของงานการ

บริหารทางการศึกษา โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์นักเรียนบางส่วนไม่มีความรู้ตามระดับชั้น ตามที่หลักสูตรกำหนด นักเรียนขาดทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดจิตสำนึกในการรักการอ่าน และการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สภาพครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่เตรียมการสอน ขาดการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ใช้สื่อ ขาดการคิดค้นสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขาดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดความตระหนักในการพัฒนาอาชีพของตนเอง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามแนวการปฏิรูปการศึกษากลุ่มนโยบายและแผน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2559)

จากหลักการและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพครูในโรงเรียนอันจะส่งผลสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้สถานศึกษามีคุณภาพมากขึ้น

คำถามของการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีกี่องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง มีผลการประเมินอยู่ในระดับใด
2. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 อยู่ในระดับใด
3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. ทราบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เป็นแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ตัวชี้วัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้จากหน่วยงานทางการศึกษา ประกอบด้วย นวลจิตต์ เขวากีรติพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัดเจน ไทยแท้ (2545) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549) กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) วัตถุประสงค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่เหมาะสม คือ มีวุฒิการศึกษา มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 2,352 คน จาก 193 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจิสซ์และมอร์แกน และการเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 331 คน จาก 193 โรงเรียน

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติของผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษ ประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์โดยการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่เหมาะสม คือ มีวุฒิการศึกษา มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางการศึกษา ประกอบด้วย นวลจิตต์ เขวกิรติพงศ์, เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้ (2545) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549) กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม และ 5) การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอน ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพในด้านทักษะ ด้านความรู้ และความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาครู หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการพัฒนาความรู้ทักษะและทัศนคติ ของครูในการจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายหรืออยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาโดยเฉพาะเพื่อให้ส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งถือ ว่า เป็นเป้าหมายสุดท้าย

3. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์สิ่งใดและส่วนย่อย ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกัน โดยอาศัยหลักการใด ซึ่งประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่าความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร

3.2 วิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไรสำคัญหรือ จำเป็น หรือมีบทบาทมากที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล

3.3 วิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้างและระบบของวัตถุดิบของ เรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้เนื่องด้วยอะไรโดย ยึดอะไรเป็นหลัก เป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยงยึดถือหลักการใดมีเทคนิคอย่างไร หรือยึด คติใด

3.4 วิเคราะห์การจำแนกองค์ประกอบ หมายถึง การแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของ เหตุการณ์เรื่องราวเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุอะไร เป็นผล

4. การจัดการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมี ทักษะย่อยที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตระหนักในปัญหา จากทักษะขั้นเริ่มต้นไปสู่ทักษะที่ซับซ้อนขึ้น โดยมีทั้งหมด 5 ด้าน คือ

4.1 ด้านหลักสูตรบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ผู้สอนจะต้องจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร สามารถกำหนดผลการ เรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด สามารถออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีความร่วมมือ ระหว่างผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ และได้ร่วมกัน ประเมินหลักสูตรบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี

4.2 การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย หมายถึง พฤติกรรมการ แสดงออกของครูในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่ตระหนักถึงการพัฒนาและปรับปรุงการสอนของตน ด้วยการเรียนรู้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ของการสอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายวิธี เพื่อส่งเสริมผู้เรียน ให้ได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งนิยาม ดังกล่าวเชื่อมโยงถึงตัวชี้วัด ใช้วิธีการที่หลากหลาย

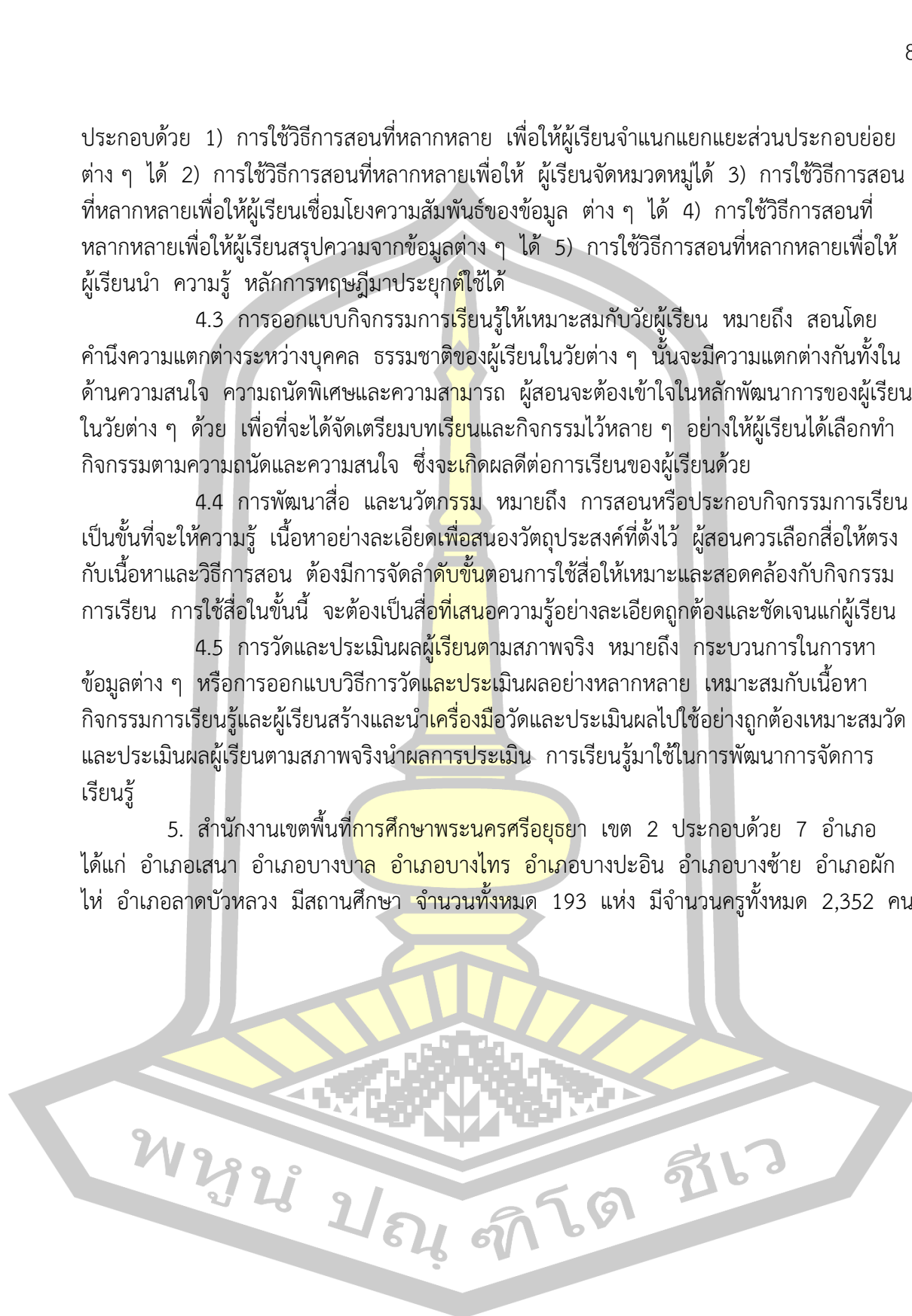
ประกอบด้วย 1) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนจำแนกแยกแยะส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ได้ 2) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ ผู้เรียนจัดหมวดหมู่ได้ 3) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ต่าง ๆ ได้ 4) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสรุปความจากข้อมูลต่าง ๆ ได้ 5) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนนำ ความรู้ หลักการทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ได้

4.3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน หมายถึง สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่างให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนด้วย

4.4 การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม หมายถึง การสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นที่จะให้ความรู้ เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอน ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้ จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน

4.5 การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการในการหาข้อมูลต่าง ๆ หรือการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียนสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงนำผลการประเมิน การเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเสนา อำเภอบางบาล อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอบางซ้าย อำเภอผักไห่ อำเภอลาดบัวหลวง มีสถานศึกษา จำนวนทั้งหมด 193 แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด 2,352 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
4. การพัฒนาครู
5. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2542) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อม ให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตามเป้าหมายของสังคมที่ดำเนินชีวิตอยู่

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ใดๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

หวน พิณรุฬันธ์ (2545) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมทั้งในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ธีระ รุณเจริญ (2550) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2553) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผลการจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่าภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ที่ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยการดำเนินงานนั้นอาจจะมีแบบแผน หรือไม่มีแบบแผนก็ได้ แต่วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานคือการพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ มีคุณธรรม มีความรู้ และสามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุขในสังคม

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ (2537) กล่าวว่ามนุษย์เราเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันมากเป็นหมู่เป็นกลุ่ม มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ความสามารถ มนุษย์ก็เริ่มสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อย เกิดขึ้นในองค์การและความสุขในสังคมได้ ฉะนั้นความสำคัญของการบริหาร จึงสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก

7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้อำนาจวินัยสั่งการเป็นเครื่องมือ และการวินัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์การ ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวไว้ว่า การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน เพราะฉะนั้น การศึกษาวิชาการบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

จากความสำคัญของการบริหารการศึกษา ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ ช่วยทำให้มนุษย์มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นระบบ ส่งผลให้มนุษย์นั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข การบริหารการศึกษายังช่วยให้มนุษย์ทราบแนวโน้มของความเจริญและความเสื่อมในสังคมในอนาคต และการบริหารการศึกษายังช่วยทำให้คนในสังคมทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

การบริหารสถานศึกษา

บริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนนั้น มีขอบข่ายที่ครอบคลุมภาระงานทั้งหมดที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารนำเสนอ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

อัมพร พุดมี (2551) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรม ร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมด นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจจะเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษาเพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

ทรงวิทย์ ชูวงศ์ (2550) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการงานทั้งหมดในสถานศึกษาโดยการดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล โดยมุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบงานบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เรื่องการปรับโครงสร้างการบริหารงานและการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา กรอบงานบริหารสถานศึกษา ตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 12 งาน คือ

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้น

ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ประกอบด้วย 7 งาน คือ

- 2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและ
ผลการดำเนินงาน
- 2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
3. การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจ
สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อ
ดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิด ความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไป
ตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 5 งาน คือ
- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ
4. การบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ
บริหาร องค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้
เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 19 งาน คือ
- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหาร
ทั่วไป
- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ
และตามอัธยาศัย
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา

4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล
ชุมชนองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ

4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.18 งานบริการสาธารณะ

4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ออกประกาศเรื่องการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา พ.ศ. 2550 ได้กำหนดขอบข่ายของการ
บริหารสถานศึกษา โดยการดำเนินการบางเรื่องต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ จำนวน 17 งาน ดังนี้

1.1 พัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (ต้อง
ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ
องค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. ด้านงบประมาณ จำนวน 22 งาน ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ
เลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ (ต้องได้รับความเห็นชอบ
จาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2.9 การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การวางแผนพัสดุ

2.11 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือ
สิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.13 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุม ดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการเบิกจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 20 งาน ดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

- ศึกษา
- 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาของบุคลากรสังกัดสถานศึกษาที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้โดยเฉพาะ
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- ศึกษา
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- บุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. ด้านการบริหารทั่วไป จำนวน 22 งาน ดังนี้
- 4.1 การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานและการพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)

- 4.11 การรับนักเรียน (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน)
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

จากขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาจะมีขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน ตามขอบข่ายและภารกิจงานที่สำคัญทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยแต่ละด้านจะมีภาระงานแยกย่อยออกไปดังนี้ การบริหารวิชาการ มีภาระงาน จำนวน 17 งาน การบริหารงบประมาณ จำนวน 22 งาน การบริหารบุคคล จำนวน 20 งาน และการบริหารงานทั่วไป จำนวน 22 งาน

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

1. การจัดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่ผู้สอนต้องเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542) ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มที่

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ให้นิยามว่าการจัดการเรียนรู้หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้

ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้กระตุ้น ท้าทาย ให้กำลังใจ และช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ชนาธิป พรกุล (2544) ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปเป็นความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงหมายถึง การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สำลี รักสุทธี (2544) ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 22-24 โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมสร้างสรรค์ กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้อย่างเดียว เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือแนะนำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

ทิตนา แคมมณี (2548) ให้นิยามว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการ คิดริเริ่ม แสวงหา วิเคราะห์ จัดการความรู้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองตามความต้องการและความสนใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

สุภรณ์ สุภาพงศ์ (2545) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ไม่ใช่วิธีการเรียนรู้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่คนในการเรียนรู้ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยใช้ทักษะการจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งของครูและนักเรียนกำหนดขั้นตอนไว้ ดังนี้

1. การปรับความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้และมีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารต้องทำงานในลักษณะที่งานที่รักและสามัคคีพร้อมใจกันผลักดันให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งโรงเรียน

2. ครูยึดหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกด้าน คือ ร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยครูควรจะมีลักษณะกัลยาณมิตร 6 ประการ ดังนี้

- 2.1 วางตนในฐานะที่ศิษย์ไว้วางใจ
- 2.2 วางตนให้น่าเคารพ
- 2.3 วางตนในฐานะที่ปรึกษาที่ดี
- 2.4 วางตนในฐานะผู้ฟังที่ดี ฟังทั้งคำพูดและความรู้สึกของศิษย์
- 2.5 วางตนในฐานะผู้ทรงปัญญา สามารถอธิบายได้อย่างลึกซึ้งให้ศิษย์

กระจ่างได้

- 2.6 วางตนในฐานะแบบอย่างที่ดี เป็นแบบในการประพฤติปฏิบัติ

ชนาธิป พรกุล (2545) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปเป็นความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงหมายถึง การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นวลจิตต์ เขาวงกิตพงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้ (2545) ได้เสนอว่า หลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร เป็นการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุล ในเนื้อหาสาระที่เป็นวิชาการวิชาชีพและวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์และให้มีการบูรณาการเนื้อหา อย่างหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
2. กระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้จัดอย่างต่อเนื่องตลอด ครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้โดยผู้บริหรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลัก
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลาย ๆ วิธี

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2547) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนรู้จนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549) เสนอหลักการจัดการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สมดุลเหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของสังคมด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิด ไร่้ความสนใจด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนรู้และวิธีการวัด ประเมินผลที่หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

ฉลาด จันทสมบัติ (2551) เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายสาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลที่มุ่งพัฒนา "คน" และ "ชีวิต" ให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

บุญเลี้ยง ทูมทอง (2556) เสนอว่าปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก คือ ผู้เรียน ผู้สอนกระบวนการเรียนรู้ และแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนโดยผ่านกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล และ 4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.3 การคิดวิเคราะห์

1.3.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ เป็นคำที่มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ Analuein แปลว่า คลายออก แยกแยะออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ เมื่อนำคำว่ากรวิเคราะห์มาผสมกับการคิดเป็นการคิดวิเคราะห์ จึงมีผู้รู้ทั้งที่เป็นนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้คำนิยามไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมาบางส่วนเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พุทธศักราช 2530 คำว่า คิด หมายถึง นึกคิด ระลึก ตรึกตรอง ส่วนคำว่า วิเคราะห์หมายถึงว่า ดู สังเกตใคร่ครวญ อย่างละเอียดรอบคอบในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยหาส่วนดีส่วนบกพร่องหรือจุดเด่นจุดด้อยของเรื่องนั้น ๆ แล้วเสนอแนะสิ่งที่ดีที่ที่เหมาะสมอย่างยุติธรรมมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการคิดไว้ดังนี้

Gagne (1980) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยพิจารณาถึงสถานการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใดหรือไม่

Bloom (1971) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่สมบูรณ์ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นหมวดหมู่ รวมทั้งความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและทำให้ทราบถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ ที่จำแนกหาสาเหตุหาผลและความสำคัญทั้งปวงของเรื่องนั้น ๆ

Good (1973) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

Marzano (2001) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการขยายความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นการคิดอย่างลุ่มลึกและหลากหลาย มีการคิดพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรอบด้านและมีเหตุผล สามารถระบุความเหมือน ความแตกต่างระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถจัดอันดับและจัดประเภทของความรู้และจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ ได้ ระบุข้อผิดพลาดใน

การนำเสนอข้อมูลของสิ่งต่าง ๆ และบอกเหตุผลต่าง ๆ ได้ สามารถตีความหรือบอกหลักเกณฑ์พื้นฐานของความรู้นั้นได้สามารถระบุเจาะจงหรือสรุปอย่างมีเหตุผลในความรู้นั้นได้ จนสามารถสรุปจนตกผลึกเป็นความรู้ใหม่ได้

Watsan และ Glaser (1964) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากส่วนประกอบของทัศนคติ ความรู้และทักษะโดยทัศนคติเป็นการแสดงออกทางจิตใจ ต้องการสืบค้นปัญหาที่มีอยู่ความรู้จะเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลในการประเมินสถานการณ์การสรุปความอย่างเที่ยงตรงและการเข้าใจในความเป็นนามธรรมส่วนทักษะจะประยุกต์รวมอยู่ในทัศนคติและความรู้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร นอกจากนี้ยังเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการคิดวิเคราะห์อีกหลายนัย เช่น

1. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดเพื่อหาเหตุและหาผลของสิ่งที่ยังไม่ปรากฏกระจ่าง เป็นปัญหาและข้อที่น่าสงสัย กระบวนการคิดวิเคราะห์ได้รวบรวมผสมผสานการคิดแบบต่าง ๆ เอาไว้ เช่น การคิดแบบตีความ เป็นการคิดอย่างมีระบบระเบียบอย่างมีขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้การแสวงหาข้อมูลประกอบการตีความและนำมาวิเคราะห์ต่อไป

2. การคิดวิเคราะห์เปรียบเหมือนการเห็นผลลัพธ์ของบางสิ่งแล้วไม่ด่วนสรุปทันทีว่าเกิดจากสาเหตุใด มีองค์ประกอบใด มีความเป็นมาอย่างไร แต่พยายามหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเสียก่อนว่า ผลลัพธ์ที่เราเห็นนั้นเกิดจากสาเหตุที่แท้จริงคืออะไร โดยมาจากสมมติฐานที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมานั้นย่อมมีที่มาที่ไป ย่อมมีเหตุมีผล และมีองค์ประกอบย่อย ๆ ซ่อนอยู่ภายในซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับสิ่งที่ปรากฏภายนอก ดังนั้นการที่จะเข้าใจสภาพที่แท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามว่า สิ่งนี้เป็นอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นก่อนที่จะสรุปความบางอย่างที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น

3. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งเหล่านั้นที่เกิดขึ้น

4. การคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดที่นำไปสู่การตัดสินใจ การประเมินในเรื่องใดก็ตาม จำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิเคราะห์เข้ามาช่วย การคิดเชิงวิเคราะห์จึงครอบคลุมแทบทุกเรื่องที่เราเข้ามาปะทะชีวิตประจำวัน โดก่อนทำการตัดสินใจในเรื่องใดเราจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องนั้น ต้องรู้ที่มาที่ไปรู้ผลดีผลเสียก่อนตัดสินใจ รู้ข้อเท็จจริง รู้ว่าถ้าปัจจุบันเป็นเช่นนี้ แนวโน้มอนาคตจะเป็นเช่นไร รู้ว่าสิ่งที่เราสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้นั้นนำมาใช้กับโลกแห่งความเป็นจริงได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ย่อมช่วยให้เราตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมขึ้น การคิดวิเคราะห์ในแต่ละเรื่องจึงแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะวิเคราะห์ ลำดับขั้นการคิดวิเคราะห์จะแตกต่างกันในรายละเอียดแต่โดยหลักการวิเคราะห์แล้วมีสิ่งที่เหมือนกันนั้น คือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลนั้นออกเป็นส่วน ๆ และการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้น

สกลการ สังข์ทอง (2548) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิด แยกแยะหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล และระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ อันจะช่วย ให้เห็นถึงความเกี่ยวพันความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ให้ความหมายการคิด วิเคราะห์ว่า เป็นการแยกแยะข้อมูลหรือส่วนประกอบออกเป็นส่วนย่อย ๆ และตรวจสอบหรือจัด โครงสร้างหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจหาเหตุผลและผล ของสิ่งที่เกิดขึ้น ใช้แก้ปัญหา ใช้ประมาณค่า ตัดสินใจและใช้สร้างสรรค์สิ่งใหม่

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่าเป็น ความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ ว่า ประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด และส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละ เหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและ เข้าใจจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ให้ความหมายการคิด วิเคราะห์ว่า เป็นการระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็น ระบบระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา หรือคิดสร้างสรรค์

วีระ สุตสังข์ (2550) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นกระบวนการ ทางปัญญาที่มีคุณค่าของมนุษย์ เป็นความคิดที่เต็มไปด้วยสาระ มีคุณภาพ โดยแสดงออกมาใน ลักษณะของการให้เหตุผลและการตัดสินใจต่าง ๆ ด้วยความสมบูรณ์เพียบพร้อมทางด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สำหรับการสร้างความเจริญทั้งแก่บุคคลและวิทยาการ ต่าง ๆ ในทุกสภาวะ

อาร์ม โพธิ์พัฒน์ (2550) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการ แยกแยะข้อมูลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวออกเป็นย่อย ๆ โดยการหาหลักฐานหรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มาสนับสนุนหรือยืนยันเพื่อพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเชื่อหรือสรุปเลือก

เสงี่ยม ไตรรัตน์ (2546) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการคิด วิเคราะห์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ ทักษะในการจัดระบบข้อมูล ความ เชื่อถือได้ของข้อมูล และการใช้ทักษะเหล่านั้นอย่างมีปัญญาเพื่อการขึ้นนำพฤติกรรม ดังนั้น การคิด วิเคราะห์จึงมีลักษณะต่อไปนี้

1. การคิดวิเคราะห์ จะไม่เป็นเพียงการรู้หรือการจำข้อมูลเพียงอย่าง เดียว เพราะการคิดวิเคราะห์จะเป็นการแสวงหาข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้
2. การคิดวิเคราะห์ ไม่เพียงพอแต่การมีทักษะเท่านั้น แต่การคิด วิเคราะห์จะต้องเกี่ยวกับการใช้ทักษะอย่างต่อเนื่อง
3. การคิดวิเคราะห์ไม่เพียงแต่การฝึกทักษะอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้อง มีทักษะที่จะต้องคำนึงผลที่ยอมรับได้

สุวิทย์ มูลคำ (2550) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของเรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551) ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญแก่นแท้ องค์ประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้น ๆ สามารถอธิบายตีความสิ่งที่เห็น ทั้งที่อาจแฝงซ่อนอยู่ภายในสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏได้อย่างชัดเจน รวมทั้งหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ

จากความหมายของการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้จนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.3.2 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยรวบรวมมาเสนอ เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่าแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตีความ เราไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้หากไม่เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏ เริ่มแรกเราจึงต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่าอะไรเป็นอะไรด้วยการตีความ การตีความ (Interpretation) หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้น เป็นการสร้างความเข้าใจต่อสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ โดยสิ่งนั้นไม่ได้ปรากฏโดยตรง คือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรง แต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏ อันเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏในข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ เกณฑ์ที่แต่ละคนใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจหรือเป็นไม้เมตรที่แต่ละคนสร้างขึ้นในการตีความนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น

- 1.1 การตีความจำกัดความรู้ บุคคลที่มีความรู้ด้านจิตวิทยาย่อมเกิดความเข้าใจได้ว่า ทำไมถึงมีการเกณฑ์ทหารบุคคลเพศชายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นช่วงที่อยู่ในระหว่างการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมในการอบรม และฝึกฝนให้ชายวัยรุ่นมีความรู้ วินัย ความรักชาติ และการปกป้องรักษาชาติบ้านเมืองยามมีข้าศึกมารุกรานก็จะได้ทุ่มเทกำลังรบได้โดยไม่ลังเลใจนั่นเอง

1.2 การตีความจำกัดประสบการณ์ เป็นการคิดโดยอาศัยการระลึกถึงเหตุการณ์ที่เป็นผลที่ได้รับจากการประสบพบเห็นด้วยตนเองโดยตรง ถ้าเป็นผลดีจะคงไว้แต่ถ้าเป็นผลเสียจะไม่คิดเช่นนั้นอีกต่อไป

1.3 การตีความจำกัดค่านิยม ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในลักษณะที่เป็นความคิดว่าดี เหมาะสมจะปฏิบัติตาม เช่น เด็กวัยรุ่นมักชอบแต่งกายตามแบบอย่างกันใช้ภาษาแปลก ๆ ใหม่ ๆ จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ เป็นต้น

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ เราจะคิดวิเคราะห์ได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ แจกแจงและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อย ๆ อะไรบ้าง มีกี่หมวดหมู่จัดลำดับความสำคัญอย่างไร และรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไร การวิเคราะห์ของเราในเรื่องนั้นจะไม่สมเหตุสมผลเลยหากเราไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้น เราจำเป็นต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการคิด ถ้าเราขาดความรู้ เราอาจไม่สามารถวิเคราะห์หาเหตุผลได้ว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม นักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมีองค์ประกอบทั้งสามนี้ร่วมด้วยคือ ต้องเป็นคนที่ช่างสังเกต สามารถค้นพบความผิดปกติท่ามกลางสิ่งที่อยู่ผิวเผินแล้วเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนช่างสงสัยเมื่อเห็นความผิดปกติไม่ละเลยไปแต่หยุดพิจารณา ขบคิดไตร่ตรอง และต้องเป็นคนช่างถาม ชอบตั้งคำถามกับตัวเองและคนรอบ ๆ ข้าง เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การคิดต่อเกี่ยวกับเรื่องนั้น การตั้งคำถามจะนำไปสู่การสืบค้นความจริง และเกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ สำหรับขอบเขตคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้คำว่า ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน ครอบคลุมและตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้น

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล นักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถหาคำตอบได้ว่า

- 4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้
- 4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 4.3 เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 4.4 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง
- 4.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.6 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.7 วิธีการ ขั้นตอนที่ทำให้เกิดสิ่งนั้น
- 4.8 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.9 แนวทางการแก้ปัญหาอะไรบ้าง
- 4.10 ถ้าทำเช่นนี้ จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ อาจเป็นคำถามอื่น ๆ ที่มุ่งเพื่อให้มีการออกแรงทางสมองให้ต้องขบคิดอย่างมีเหตุผลเชื่อมโยงกับเรื่องที่เกิดขึ้น ดังนั้น นักคิดเชิงวิเคราะห์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล จำแนกแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร เป็นเหมือนคนที่ใส่แว่นเพื่อดูภาพยนตร์ 3 มิติ ขณะที่คนทั่วไปไม่ได้ใส่แว่นจะดูไม่รู้เรื่อง เพราะจะเห็นเป็น 2 มิติ ที่เป็นภาพระนาบ แต่เมื่อใส่แว่นแล้วเราจะเห็นภาพในแนวลึก มองเห็นความซับซ้อนที่อยู่ภายใน รู้ว่าแต่ละสิ่งจัดเรียงลำดับกันอย่างไร รู้เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ รู้อารมณ์ความรู้สึกที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังสีหน้าและการแสดงออก การคิดเชิงวิเคราะห์ช่วยให้เราเข้าใจจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

Marzano และ Kendall (2007) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการวิเคราะห์ว่า เป็นการขยายต่อความรู้โดยอาศัยเหตุผล (Reasoned Extension of Knowledge) ปัจจัยเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการคิดวิเคราะห์คือการมีรายละเอียดข้อมูลอย่างเพียงพอการวิเคราะห์มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การจับคู่ เป็นการระบุนการที่เน้นการชี้ให้เห็นความเหมือน (Similarities) และความแตกต่าง (Differences) ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของความรู้ การจับคู่อาจมีรูปแบบง่าย ๆ หรือมีความซับซ้อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระงาน
2. การจำแนก เป็นการจัดการความรู้ให้ออกมาเป็นประเภทที่มีความหมาย (Meaningful Categories) ความสามารถในการจำแนกสิ่งรอบตัวช่วยให้ทำความเข้าใจสิ่งเหล่านั้นได้ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต มาร์ซาโน และนักคิดคนอื่นได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการจำแนกไว้ ดังนี้
  - 2.1 กำหนดประเด็นที่จะจำแนก
  - 2.2 ระบุคุณลักษณะของแต่ละประเด็น
  - 2.3 กำหนดโครงสร้างหรือประเภทระดับบน (Superordinate Category) ที่ครอบคลุมประเด็นนั้น ๆ ไว้ แล้วอธิบายว่าทำไมประเด็นดังกล่าวจึงถูกจัดเข้าไว้ในโครงสร้างนั้น
  - 2.4 ระบุประเภทย่อย (Subordinate Category) ภายในประเด็นนั้น ๆ และอธิบายว่าโครงสร้างย่อยเหล่านี้สัมพันธ์กันอย่างไร
3. การวิเคราะห์หาที่ผิด เป็นการคิดที่เน้นการใช้ตรรกะหรือเหตุผลกับข้อมูลหรือความรู้หนึ่ง ๆ ก่อนที่จะได้รับการยอมรับ โดยอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ การมีเกณฑ์ที่ชัดเจนและการชี้ให้เห็นที่ผิดพลาดโดยอาศัยเหตุผล
4. การสร้างข้อสรุปทั่วไป เป็นการสร้างข้อสรุปขึ้นใหม่จากข้อมูลข่าวสารที่มี โดยอาศัยการอนุมานแบบอุปนัย (Inductive) หรือแบบนิรนัย (Deductive) อย่างไรก็ตาม มาร์ซาโน เห็นว่าการสร้างข้อสรุปทั่วไปเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยมากกว่า มาร์ซาโนและคณะได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างข้อสรุปทั่วไปไว้ดังนี้

4.1 จับประเด็นที่เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลข่าวสารเป็นการเฉพาะ และอย่าด่วนคาดหมายใด ๆ ไว้ล่วงหน้า

4.2 พิจารณาความเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสาร

4.3 สร้างคำอธิบายทั่วไป (General Statement) เกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงของข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

4.4 สังเกตซ้ำ เพื่อปรับแก้หรือเปลี่ยนแปลงข้อสรุปทั่วไป

5. การสรุปเป็นหลักเกณฑ์เฉพาะ เป็นกระบวนการประยุกต์ใช้ข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการกับสถานการณ์ใหม่ ดังนั้น การเจาะจงจึงมีลักษณะเป็นการนิรนัยมากกว่าการอุปนัยมาร์ซาโนและกระบวนการเจาะจงเพื่อนำข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ดังนี้

5.1 กำหนดสถานการณ์ต้องการศึกษา

5.2 ระบุข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการที่จะนำมาใช้กับสถานการณ์นั้น

5.3 ทบทวนให้แน่ใจว่าสถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับเงื่อนไขภายในข้อสรุปทั่วไปหรือหลักการที่นำมาใช้

5.4 ระบุสิ่งที่ค้นพบ

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์จะเกิดความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะต้องอาศัยความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องแล้ว เรื่องของเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ก็มีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน โดยที่องค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้จะทำงานประสานสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่วนประกอบทั้งสองส่วนจะต้องไปด้วยกัน คุณค่า ความสวยงาม ความลงตัว รวมทั้งประโยชน์อย่างสมบูรณ์จึงจะเกิดขึ้นได้

1.3.3 ลักษณะการคิดวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์มีลักษณะเป็นการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่จะวิเคราะห์ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายลงไปแล้วจะวิเคราะห์เพื่ออะไร ด้วยการใช้ทฤษฎีใด ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ และต้องสรุปผลรายงานให้ชัดเจน สำหรับการคิดวิเคราะห์จำเป็นจะต้องมีพื้นฐานหลายประการในการที่จะนำมาสู่การคิดวิเคราะห์ ซึ่งได้แก่ (ลักษณะ สรีวัฒน์, 2549)

1.3.3.1 ลักษณะการคิดที่เป็นหัวใจของการคิด คือ เป้าหมายของการคิด ไม่ว่าจะคิดเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ ก็ตาม การตั้งเป้าหมายของการคิดให้ถูกทางเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากการคิดนั้นหากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ถึงแม้จะมีความคิดที่มีคุณภาพดีเพียงไร อาจจะมีการคิดให้เกิดความเสียหายและมีผลก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนรวมได้ ยิ่งคุณภาพของความคิดสูงผลเสียหายก็จะสูงตามไปด้วย ดังนั้นหากไม่มีทิศทางที่ถูกต้องคอยกำกับหรือควบคุมไว้ ความคิดนั้นก็ไร้ประโยชน์การคิดที่เหมาะสมและถูกทางจึงเป็นการคิดที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ในระยะยาวด้วย

1.3.3.2 ลักษณะการคิดระดับพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกระดับ ได้แก่ การคิด 4 ลักษณะ ประกอบด้วย

1) การคิดคล่อง ซึ่งหมายถึง ให้อาชีพที่จะคิดและให้มีความคิดหลังไหลออกมาได้อย่างรวดเร็ว

2) การคิดหลากหลาย ซึ่งหมายถึง ให้ได้ความคิดในหลายลักษณะหลายประเภท หลายรูปแบบหรือหลายชนิด

3) การคิดละเอียดลออ ซึ่งหมายถึง การคิดเพื่อให้ได้ข้อมูลในอันที่จะส่งผลให้ความคิดมีความรอบคอบขึ้น

4) การคิดให้ชัดเจน ซึ่งหมายถึง การคิดให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่คิดสามารถอธิบายขยายความได้ด้วยคำพูดของตนเอง โดยสรุปลักษณะทั้ง 4 ลักษณะนี้เป็นลักษณะเบื้องต้นที่จะนำไปใช้ในการคิดที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น

1.3.3.3 ลักษณะการคิดระดับกลาง 4 ลักษณะ ประกอบด้วย

1) การคิดกว้าง ซึ่งหมายถึง การคิดให้ได้หลายด้าน หลายแง่มุม

2) การคิดลึกซึ้ง ซึ่งหมายถึง การคิดให้เข้าใจถึงสาเหตุที่มาที่ไป และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ซับซ้อนอันเป็นเหตุให้เกิดผลต่าง ๆ รวมทั้งคุณค่า ความหมายที่แท้จริงของสิ่งนั้น

3) การคิดไกล ซึ่งหมายถึง การประมวลข้อมูลในระดับกว้าง และระดับลึกเพื่อทำนายสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และ

4) การคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งหมายถึง การคิดโดยใช้หลักเหตุผลแบบนิรนัยหรืออุปนัย

1.3.3.4 ลักษณะการคิดระดับสูง ได้แก่ การคิดที่ต้องมีกระบวนการมีขั้นตอนที่มากและซับซ้อนขึ้นที่เรียกว่า กระบวนการคิด และกระบวนการคิดที่มีความสำคัญและจำเป็นมากคือกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งหากบุคคลใดสามารถคิดได้อย่างมีวิจารณญาณก็จะได้สานความคิดที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การนำไปใช้แก้ปัญหาการตัดสินใจทำหรือไม่ทำ การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือการปฏิบัติการสร้างและการผลิตสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการที่จะนำไปใช้ในด้านการศึกษาวิจัยด้วย

สุวิทย์ มูลคำ (2550) ได้จำแนกลักษณะการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช สัตว์ ข้าว ข้อความหรือ เหตุการณ์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ โดยการระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้นักเรียนค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุจุดประสงค์ของนักเรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจอ่านและรูปแบบของภาษาที่ใช้ เป็นต้น

Hudgins (1977) กล่าวถึงทักษะที่ประกอบกันเป็นลักษณะการคิดวิเคราะห์ 4 ประการ คือ

1. ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของการอ้างเหตุผลโดยขั้นต้นผู้เรียนต้องมีพื้นฐานทางโน้ตส์และข้อมูลเพียงพอสำหรับการพิจารณาความจริงที่อาจเป็นไปได้ของการอ้างเหตุผลหรือความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ที่คาดการณ์ไว้ นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะที่จำเป็นในการประเมินอ้างเหตุผลด้วย

2. ผู้เรียนจะต้องแสวงหาหลักฐานที่นำมาใช้ในการอ้างเหตุผลหรือการลงสรุปโดยจะต้องพิจารณาว่า ข้อสรุปที่นำมากล่าวอ้างมีข้อมูลสนับสนุนหรือไม่ ตลอดจนการพิจารณาว่าหลักฐานที่นำมาอ้างอิงมีอคติหรือไม่

3. ผู้เรียนจะต้องพิจารณา ไตร่ตรองและประเมินทั้งหลักฐานที่นำมาใช้และลักษณะการใช้เหตุผลที่นำมาใช้ในการอ้างเหตุผลก่อนการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธข้อสรุปนั้น

4. ผู้เรียนสามารถระบุข้อสันนิษฐานที่ได้กำหนดทักษะการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การนิยามและการทำความเข้าใจ

4.1.1 กำหนดประเด็นและปัญหา

4.1.2 กำหนดข้อสรุป

4.1.3 กำหนดเหตุผล

4.1.4 กำหนดข้อคำถามให้เหมาะสม

4.1.5 การเลือกสรรข้อมูล

4.1.6 เลือกข้อมูลและสังเกตได้ถูกต้อง เชื่อถือได้

4.1.7 หาความสัมพันธ์ของข้อมูล

4.1.8 จำได้แม่นยำ

4.2 วินิจฉัย แก้ปัญหา และสรุปเหตุผล

4.2.1 วินิจฉัยและตัดสินใจข้อสรุปเชิงอนุมาน

4.2.2 ทบทวนการตัดสินใจด้วยการอนุมานอย่างถูกต้อง

4.2.3 ทำนายความน่าจะเป็นอย่างมีเหตุผล

Lipman (1988) กล่าวว่า ลักษณะของผู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้บุคคลมีความสามารถตัดสินใจเที่ยงตรงมากกว่าความคิดธรรมดา ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินค่า

2. การประเมินผล

3. การวินิจฉัย

4. การวางหลักการ

5. การหาความสัมพันธ์

6. การตั้งสมมติฐาน

7. การเสนอความคิดเห็น

8. การตัดสินใจ

Bloom (1956) ได้นำเสนอลักษณะการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า เป็นลักษณะการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหา

ต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นเหตุ
 อย่างนั้นอาศัยหลักการใด การวิเคราะห์แบ่งแยกประเด็นที่สำคัญออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไร
 สำคัญหรือจำเป็นหรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อสรุปพื้นฐานและ
 ความสัมพันธ์ของข้อสรุปเหล่านั้น
  - 1.2 ความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ ทั่วไป
  - 1.3 ความสามารถในการแยกแยะข้อสรุปออกจากข้อเท็จจริงที่นำมา
 สนับสนุน
  - 1.4 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อ
 สันนิษฐาน
  - 1.5 ทักษะในการแยกแยะแรงจูงใจและการพิจารณาพฤติกรรมของ
 บุคคลและของกลุ่ม
  - 1.6 การจำแนกกระบวนทัศน์ที่ใช้ในการชักจูง การโฆษณาชวนเชื่อ
 ข่าวลือกู่เกณฑ์เต็ม ๆ การแสดงอารมณ์ ที่มีต่อความคิดและพฤติกรรม
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่าความสำคัญย่อย ๆ ของ
 เรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร ซึ่งประกอบด้วย
  - 2.1 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อสรุปพื้นฐานและ
 ความสัมพันธ์ของข้อสรุปเหล่านั้น
  - 2.2 ความสามารถในการตรวจสอบสมมติฐานที่เป็นใจความสำคัญที่อยู่ใน
 ข้อมูลหรือข้อสันนิษฐาน
  - 2.3 ความสามารถในการจำแนกข้อเท็จจริงหรือสันนิษฐานที่เป็น
 ความสำคัญหรือข้อโต้แย้งที่สนับสนุนบทความนั้น ๆ
  - 2.4 การค้นหาข้อสันนิษฐานที่มีความสำคัญจากข้อโต้แย้ง
  - 2.5 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะสิ่งที่มีความจำเพาะเจาะจงที่
 สัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลในการตัดสินใจ
  - 2.6 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะความสัมพันธ์เชิงเหตุผล และ
 รายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญได้
  - 2.7 ลักษณะนิสัยการคิด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - 2.8 การพัฒนาการของทักษะในการจำแนกแยกแยะโมเดลที่เป็นข้อ
 สันนิษฐานที่สำคัญ
  - 2.9 ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลใน
 ปรากฏการณ์ทางเศรษฐศาสตร์
  - 2.10 ความสามารถในการจำแนกความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผลออกจาก
 ความสัมพันธ์อื่น ๆ

3. วิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้างและระบบของวัตถุ สิ่งของเรื่องราว และการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้อย่างไร เนื่องจากอะไร โดยยึดอะไรเป็นหลัก เป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดถือหลักการใด มีเทคนิคอย่างไร หรือยึดคติใดซึ่งประกอบด้วย

3.1 ความสามารถในการบอกวัตถุประสงค์ มโนทัศน์ หรือลักษณะของการคิดและความรู้สึกที่มีในงาน

3.2 ความสามารถในการแยกแยะน้ำเสียง อารมณ์และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

3.3 ความสามารถในการสืบค้น วัตถุประสงค์ มโนทัศน์ เจตคติหรือมโนคติทั่วไปของผู้เขียน

3.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของงานศิลปะ ความสัมพันธ์ของเนื้อหาและความหมายของผลงานทางศิลปกรรมที่เป็นส่วนประกอบและเป็นการรวบรวม

3.5 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะรูปแบบในงานเขียนที่หมายความถึงการเข้าใจความหมายของผู้เขียน

3.6 ความสามารถในการแยกแยะ มโนทัศน์หรือความลำเอียงของผู้เขียนในงานเขียนของเขา

3.7 ความสามารถในการแยกแยะวิธีการที่แตกต่าง ที่ใช้ในการจัดหมวดหมู่ความสัมพันธ์หรือตรวจสอบ

เพ็ญศรี จันทรดวง (2545) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

วิเคราะห์อะไร

1. กำหนดขอบเขตหรือนิยามสิ่งที่เราจะวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าจะ

2. กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์เพื่ออะไร

3. พิจารณาหลักความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องว่าใช้หลักการใดเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

4. ใช้หลักความรู้ให้ตรงกับเรื่องที่จะวิเคราะห์เป็นกรณี ๆ ไป และจะต้องรู้ว่าควรวิเคราะห์อย่างไร

5. สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์ให้เป็นระเบียบชัดเจน ลักษณะการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า เป็นการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่จะวิเคราะห์กำหนดจุดมุ่งหมายว่าจะวิเคราะห์เพื่ออะไร โดยใช้ทฤษฎีใดอ้างอิงในการวิเคราะห์วิเคราะห์อย่างไรและต้องสรุปรายงานการวิเคราะห์ให้ชัดเจน

1.3.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

1.3.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของ (Bloom's Taxonomy) (Bloom, 1956) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Bloom's Taxonomy of Education Objective) เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คิด ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัยของบุคคลส่งผล

ต่อความสามารถทางการคิดที่บลูมจำแนกไว้เป็น 6 ระดับ คำถามในแต่ละระดับมีความซับซ้อนแตกต่างกันไป ได้แก่

1) ระดับความรู้ความจำ แยกเป็นความรู้ในเนื้อหา เช่น ความรู้ในศัพท์ที่ใช้และความรู้ในข้อเท็จจริง ความรู้ในการดำเนินการ เช่น ความรู้เกี่ยวกับระเบียบแผน ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและลำดับขั้น ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภทความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ต่าง ๆ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการความรู้รอบยอดในเรื่อง เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาและการขยายความและความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้าง

2) ระดับความเข้าใจ แยกเป็น การแปลความ การตีความและการขยายความ

3) ระดับการนำไปใช้ หรือการประยุกต์

4) ระดับการคิดวิเคราะห์ แยกเป็น การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการวิเคราะห์หลักการ

5) ระดับการสังเคราะห์ แยกเป็น การสังเคราะห์การสื่อความหมาย การสังเคราะห์แผนงานและการสังเคราะห์ความสัมพันธ์

6) ระดับการประเมินค่า แยกเป็นการประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายในและการประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายนอก

การที่บุคคลจะมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ บุคคลนั้นจะต้องสามารถวิเคราะห์และเข้าใจสถานการณ์ใหม่หรือข้อความจริงใหม่ได้ ดังนั้นการจะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับหรือหลายระดับนั้น ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ เช่น จุดมุ่งหมายการเรียนรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลเศรษฐกิจเสนอในรูปแบบกราฟ เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในข้อมูลดังกล่าว อาจต้องผสมผสานข้อมูลความรู้ในลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดจำพวก การแปล การตีความหมาย การประยุกต์การวิเคราะห์ส่วนย่อยและความสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ สู่การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายการศึกษาของบลูม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการวิเคราะห์จะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ในเชิงสร้างสรรค์เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถในระดับมีเหตุผลและเป็นการเรียนรู้ที่คงทนของแต่ละบุคคลแม้จะจำรายละเอียดของความรู้ไม่ได้ นักเรียนจึงต้องเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์และภายใต้สภาวะใดที่ต้องนำความสามารถด้านการวิเคราะห์มาใช้ ดังนั้นการประเมินเป็นระยะจะนำไปสู่การปรับปรุงทั้ง 3 กระบวนการ คือ กระบวนการสร้างหลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ เพื่อพยายามหาวิธีลดผลกระทบเชิงลบ เพิ่มวิธีการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณค่า

ความสามารถทางการคิดของบุคคลของบลูมในระดับการคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะการคิดระดับพื้นฐานของนักเรียนสู่ความสามารถทางการคิดในระดับสูง เพราะนักเรียนจะเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนผ่านกระบวนการวิเคราะห์ที่หน่วยย่อย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการโดยนักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ จากหน่วยย่อยสู่หน่วยใหญ่ และเชื่อมความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนสามารถสรุปอย่างเป็นหลักการโดยมีเหตุผลรับรอง ตามรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้น ๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด ต้นผักชีเป็นพืชชนิดใด ม้าน้ำเป็นพืชหรือสัตว์

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่าง ๆ เช่น

1.2.1 สาระสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร

1.2.2 ควรตั้งชื่อเรื่องนี่ว่าอะไร

1.2.3 การปฏิบัติเช่นนั้น เพื่ออะไร

1.2.4 สิ่งใดสำคัญที่สุด สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุดจากสถานการณ์นี้

1.3 วิเคราะห์เทศน์ เป็นการมุ่งค้นหาสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น หรือ อยู่เบื้องหลังจากสิ่งที่เห็น ซึ่งมีได้บ่งบอกตรง ๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น

1.3.1 ภาพนี้หมายถึงใคร

1.3.2 ข้อความนี้หมายถึงใครหรือสถานการณ์ใด

1.3.3 เรื่องนี้ควรยกย่องหรือตำหนิใคร

1.3.4 เรื่องนี้ให้ข้อคิดอะไร ผู้เขียนมีความเชื่ออย่างไร

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อย เพียงใดสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์

2.1.1 มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใดมีสิ่งสอดคล้องกันหรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

2.1.2 มีข้อความใด มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร

2.1.3 คำกล่าวใดสรุปผิด การตัดสินใจการกระทำอะไรไม่ถูกต้อง

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์

2.2.1 สิ่งใดเกี่ยวข้องมากที่สุด สิ่งใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด

2.2.2 สิ่งใดสัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือเรื่องราวมากที่สุด การเรียงลำดับความรุนแรงและจำนวน เป็นต้น

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์

2.3.1 เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว เกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้างตามลำดับ

2.3.2 การเรียงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์วงจรของสิ่งของต่าง ๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาตามลำดับขั้นตอน

2.3.3 สุดท้ายผลจะเป็นอย่างไร เช่น วิเคราะห์วงจรของฝน ฝึเสื้อ

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ

- 2.4.1 การกระทำแบบนี้เพื่ออะไร
- 2.4.2 เมื่อทำอย่างนี้แล้วจะเกิดสัมฤทธิ์ผลอะไร
- 2.4.3 ทาอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร
- 2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผล
  - 2.5.1 สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้
  - 2.5.2 หากไม่ทำอย่างนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
  - 2.5.3 หากทำอย่างนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
  - 2.5.4 ข้อความใดเป็นเหตุผลแก่กัน
- 2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย
  - 2.6.1 บินเร็วเหมือนนก
  - 2.6.2 ระบบประชาธิปไตย เหมือนกับระบบการทำงานของ

อวัยวะใดในร่างกาย

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ได้ในสภาพเช่นนั้น เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดถือคติใดมีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีค่าที่สุด การที่จะวิเคราะห์หลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย

- 3.1 วิเคราะห์โครงสร้างเป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ เช่น
    - 3.1.1 การวิจัยมีกระบวนการทำงานอย่างไร
    - 3.1.2 สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร
    - 3.1.3 โครงสร้างของสังคมไทยเป็นอย่างไร
    - 3.1.4 ส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง
    - 3.1.5 กระบวนการทางวิทยาศาสตร์
  - 3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นหลักการได้
    - 3.2.1 หลักการเรื่องนี้มีว่าอย่างไร
    - 3.2.2 หลักการในการสอนของครูควรเป็นอย่างไร
- ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์วัตถุ วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์บุคคล วิเคราะห์ข้อความ วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์สารเคมี ฯลฯ เป็นต้น สรุปได้ว่าในการวิเคราะห์ จะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกายภาพเชิงรูปธรรมและวิเคราะห์เชิงนามธรรม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์แนวคิดเป็นการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร

อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผลและที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอย่างไร โดยอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และด้านการนำไปใช้มาประกอบพิจารณา

1.3.4.2 ทฤษฎีการคิดของ Watson และ Glaser

Watson และ Glaser (1964) ได้กล่าวถึง การคิดวิเคราะห์ไว้ว่า ประกอบด้วยทัศนคติ ความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ทัศนคติในการสืบเสาะ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการเห็น ปัญหาและความต้องการที่จะสืบเสาะ ค้นหาข้อมูล หลักฐานมาพิสูจน์เพื่อหาข้อเท็จจริง
- 2) ความรู้ในการหาแหล่งข้อมูลอ้างอิง และการใช้ข้อมูลอ้างอิงอย่างมี

เหตุผล

- 3) ทักษะในการใช้ความรู้และทัศนคติดังที่กล่าวมาข้างต้น

จากการวิจัยต่าง ๆ Watson และ Glaser สรุปว่า การคิดวิเคราะห์ ประกอบไปด้วยความสามารถย่อย ๆ 5 ประการดังนี้

1. ความสามารถในการอ้างอิง (Inferences) เป็นการวัดความสามารถ ในการตัดสินใจว่าความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จ
2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumptions) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกว่า ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น หรือไม่ เป็นข้อตกลงเบื้องต้น
3. ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) เป็นการวัดความสามารถ ในการหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้ออ้างโดยใช้หลักตรรกศาสตร์
4. ความสามารถในการตีความ (Interpretation) เป็นการวัด ความสามารถในการให้นำหนักข้อมูล หลักฐาน เพื่อตัดสินใจความเป็นไปได้ของข้อสรุป
5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนที่เกิดจาก ส่วนประกอบของทัศนคติ ความรู้และทักษะ โดยทัศนคติเป็นการแสดงทางจิตใจเพื่อสืบเสาะปัญหา ความรู้จะเกี่ยวกับการใช้เหตุผลในการประเมินและสรุปสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนทักษะจะเป็นการ ประยุกต์ทัศนคติและความรู้

1.3.4.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของ Piaget (1972) เชื่อว่า การพัฒนาการทางสติปัญญาของคนมีลักษณะเดียวกันในช่วงอายุเท่ากัน และแตกต่างกันในช่วงอายุ ต่างกัน อันเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม เริ่มจากการสัมผัส การคิด อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาสู่ความคิดนามธรรม โดยผู้เรียนพยายามปรับตัวให้เกิดภาวะสมดุลด้วย กระบวนการดูดซึมภาพและเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ในความคิดของตนเอง และกระบวนการปรับ ความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่ Piaget จึงจัดกระบวนการทางสติปัญญาและความคิด ออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

1) ชั้นใช้ประสาทสัมผัส เป็นระยะพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี โดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เริ่มจากพัฒนาการรับรู้การใช้อวัยวะต่าง ๆ เช่น การหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ และการฝึกการได้ยินและการมอง

2) ชั้นควบคุมอวัยวะต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่อายุ 2 ปี จนถึง 7 ปี มีการพัฒนาสมองที่ใช้ควบคุมการพัฒนาลักษณะนิสัยและการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เช่น นิสัยการขับถ่าย การเล่นเกมกีฬาที่เป็นการใช้อวัยวะต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันภายใต้การควบคุมของสมอง

3) ชั้นคิดอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มตั้งแต่อายุ 7-11 ปี มีพัฒนาการสมองมากขึ้นสามารถเรียนรู้และจำแนกสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ แม้มไม่สามารถจินตนาการกับเรื่องราวที่เป็นนามธรรมได้

4) ชั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม เป็นระยะพัฒนาการช่วงสุดท้ายของเด็กช่วงอายุ 12-15 ปี ที่สามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล และคิดในสิ่งที่ซับซ้อนเป็นนามธรรมได้มากขึ้น สามารถแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีจนพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะได้

การพัฒนาการของเด็กในแต่ละชั้นจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากระดับต่ำสู่ระดับสูงขึ้นโดยไม่มีการกระโดดข้ามชั้น เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพียงแต่บางช่วงอาจจะพัฒนาเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการดำรงชีวิตอาจมีส่วนช่วยให้เด็กพัฒนาแตกต่างกัน การคิดจึงหมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญา การคิดของบุคคลเป็นกระบวนการใน 2 ลักษณะคือ กระบวนการตัดสินใจความจริงที่ได้รับให้เข้ากับประสบการณ์เดิมและเป็นกระบวนการปรับประสบการณ์เดิมให้เข้ากับข้อความจริงที่ได้รับรู้ใหม่ บุคคลจะใช้การคิดทั้ง 2 ลักษณะนี้ร่วมกันหรือสลับกัน เพื่อปรับความคิดของตนให้เข้าใจข้อความจริงมากที่สุด ผลการปรับเปลี่ยนความคิดดังกล่าวจะช่วยพัฒนาวิธีการคิดของบุคคลจากระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่หนึ่งที่สูงกว่า

การพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ตามทฤษฎีของเพียเจต์ จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 11-12 ปี ที่นักเรียนสามารถคิดได้ซับซ้อนยิ่งขึ้นถ้ากิจกรรมการเรียนรู้สามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ต่อจากประสบการณ์เดิมในบรรยากาศเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนให้สามารถเห็นภาพรวมและสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลในข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น ทฤษฎีของเพียเจต์ อธิบายพัฒนาการคิดจากขั้นหนึ่งไปสู่ขั้นหนึ่ง อาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การเจริญเติบโตของร่างกายแล้ววุฒิภาวะประสบการณ์ทางกายภาพและทางสมอง ประสบการณ์ทางสังคม และภาวะสมดุล ซึ่งเป็นกระบวนการที่แต่ละคนใช้ในการปรับตัวขั้นพัฒนาการคิดจะมีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้น ซึ่งพัฒนาการในขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในขั้นสูง และพัฒนาการของการคิดแต่ละคนมีลักษณะเดียวกันแต่จะแตกต่างกันในด้านอัตราความเร็วในการเกิดของ แต่ละระดับของการพัฒนาการ

เพียเจต์ มีความเชื่อว่า เป้าหมายของการพัฒนาการ คือ ความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม ความสามารถที่จะคิดตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผล และความสามารถที่จะตั้งปัญหาและการแก้ปัญหาพัฒนาทางปัญญาด้านการคิดของเด็กนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะปัจจัยด้านวุฒิภาวะเท่านั้นแต่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ และกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การคิด หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญา โดยพัฒนาทางสติปัญญาและการคิดจะอาศัยประสบการณ์และกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม และเป็นไปอย่างต่อเนื่องในระดับสูงขึ้นในช่วง 11-12 ปี

1.3.4.4 ทฤษฎีคิดวิเคราะห์ของสเตอร์นเบิร์ก (Triarchic Theory)

Sternberg (1985) พบว่า ทฤษฎีย่อยด้านกระบวนการคิด (Componential Sub-theory) เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ โดยอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลว่ามีพฤติกรรมทางปัญญาไม่เหมือนกัน ทฤษฎีย่อยได้เสนอกระบวนการคิดเป็นการใช้การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการพื้นฐานในประมวลผลข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางปัญญาโดยทำให้เกิดปัจจัยพื้นฐานในการแก้ปัญหาแปลกใหม่ มีความคล่องในการประมวลผลข้อมูลข่าวสารและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยเลือกสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีย่อยด้านกระบวนการคิด (Componential Sub-theory) เป็นกระบวนการประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นของสมอง ที่กระทำต่อโครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยตัวส่งผ่านข้อมูลจากสิ่งที่ได้รับรู้เข้ามาเป็นมโนทัศน์ทางสมองหนึ่งไปสู่มโนทัศน์ทางสมองอื่นและ เป็นการส่งผ่านมโนทัศน์ทางสมองไปสู่การแสดงออกซึ่งขึ้นอยู่กับความประสงค์สำหรับรูปแบบมโนทัศน์โครงสร้างทางสมองอาจเป็นรูปภาพ ชุดของประพจน์ สมการพีชคณิต หรืออื่น ๆ กระบวนการคิด มีรูปแบบตามหน้าที่พื้นฐานแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1) ส่วนประกอบด้านการปรับความคิด 2) ส่วนประกอบปฏิบัติ และ 3) ส่วนประกอบแสวงหาความรู้

1. ส่วนประกอบด้านการปรับความคิด (Componential Sub-theory)

เป็นกระบวนการขั้นสูงในการวางแผน (Planning) การควบคุม (Monitoring) และการตัดสินใจ (Decision Making) และประเมินว่าสิ่งที่ทำแล้วเป็นอย่างไร เป็นกระบวนการคิดสั่งการ ส่วนประกอบความคิดอื่น ๆ ว่าต้องทำอะไรในขณะเดียวกันก็เป็นข้อมูลย้อนกลับจากส่วนประกอบด้านการคิดต่าง ๆ ว่ามีปัญหาในการแก้ปัญหาหรือการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

2. ส่วนประกอบด้านการปฏิบัติ (Performance Components) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากส่วนประกอบด้านการปรับความคิด แต่ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานจริงใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาและต้องทำควบคู่กันไปกับส่วนประกอบความรู้คิดด้วยเพราะส่วนประกอบด้านการปรับความคิดอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอในการแก้ปัญหา เพราะว่าเป็นแต่เพียงการตัดสินใจแต่ยังไม่เป็นการลงมือปฏิบัติ และส่วนประกอบด้านการปฏิบัติเพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอในการแก้ปัญหา เพราะเป็นส่วนของการใช้กลวิธีเพื่อการแก้ปัญหา แต่ไม่ได้เป็นการตัดสินใจว่าจะใช้วิธีใด ซึ่งส่วนประกอบด้านการปฏิบัติมีส่วนประกอบย่อย ๆ ที่สำคัญ คือ

2.1 การเข้ารหัส (Encoding Component) เป็นกระบวนการของการรับรู้และเก็บข้อมูลที่ได้รับใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพและปริมาณของการเข้ารหัสเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการพัฒนาสติปัญญา โดยพบว่าคุณภาพและปริมาณของการเข้ารหัสจะค่อย ๆ ลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น

2.2 การรวมและการเปรียบเทียบ (Combination and Comparison Component) ส่วนประกอบนี้จะเป็นการรวมและการเปรียบเทียบข้อมูลที่รับมาและนำมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา

2.3 การตอบสนอง (Response Component) เป็นกระบวนการที่แสดงถึงกระบวนการปฏิบัติในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากเวลาในการตอบสนอง (Response Component Latency)

3. ส่วนประกอบการแสวงหาความรู้ (Knowledge-Acquisition Components) เป็นกระบวนการเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้ใหม่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของสติปัญญา ประกอบด้วยส่วนประกอบย่อย คือ

3.1 การเลือกเข้าสู่รหัส (Selection Encoding) เป็นการเลือกรับและบันทึกข้อมูลที่เข้ามาใหม่เฉพาะข้อมูลที่ตรงประเด็นในการแก้ปัญหา

3.2 การเลือกส่วนประกอบ (Selection Combination) เป็นกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเข้ารหัสแล้วในวิถีทางที่ทำให้เกิดภาพรวมที่ยอมรับ

3.3 การเลือกการเปรียบเทียบ (Selection Comparison) เป็นกระบวนการที่นำข้อมูลใหม่ที่ได้รับมาไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการพื้นฐานในการประมวลผลความรู้ข่าวสารที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางปัญญา โดยมีรูปแบบกระบวนการคิด 3 ลักษณะ คือ การปรับคิด การปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้

1.3.5 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์นับว่ามีประโยชน์ต่อบุคคลทุกคนในการนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อให้เกิดความสุขความสมหวังดังที่ตนปรารถนา มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดในเรื่องประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์การคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญาตามแนวคิดของ สเติร์นเบิร์ก (Stemberg, 1992) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเฉลียวฉลาดในการประสบความสำเร็จ (Successful Intelligence) ไว้ว่า คนเราจะเฉลียวฉลาดนั้นต้องประกอบไปด้วยความฉลาด 3 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดในการสร้างสรรค์ (Creative Intelligence) ความฉลาดในการคิดวิเคราะห์ (Analytical intelligence) และความฉลาดในการปฏิบัติ (Practical Intelligence) โดยในส่วนของความฉลาดในการวิเคราะห์นั้น สเติร์นเบิร์ก (Stemberg) อธิบายว่า หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินแนวคิดที่คิดขึ้นความสามารถในการคิดนำมาใช้แก้ปัญหาและความสามารถในการตัดสินใจ โดยธรรมชาติคนเราจะมีจุดอ่อนด้านความสามารถทางการคิดหลายประการ การคิดเชิงวิเคราะห์จะช่วยเสริมจุดอ่อนทางความคิดเหล่านี้

2. ช่วยให้คำนึงถึงเหตุผลสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการสรุปเรื่องต่าง ๆ เรามักไม่ได้คำนึงถึงจำนวนข้อมูลที่สมเหตุสมผลของเรื่องนั้น แต่มักจะด่วนสรุปสิ่งต่าง ๆ ไปตามอารมณ์ความรู้สึก หรือเหตุผลที่ตนมีอยู่ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงของสิ่งนั้น เรามักจะเห็นตัวอย่างเพียง 2-3 ตัวอย่าง แล้วด่วนสรุปโดยไม่คำนึงถึงจำนวนตัวอย่างว่ามีปริมาณเพียงพอในการที่จะนำไปสู่ข้อสรุปได้หรือไม่ ซึ่งทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ การ

สรุปเช่นนี้เรียกว่า การสรุปแฝงด้วยความมีอคติ ดังนั้น ควรสืบค้นตามหลักการและเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริงให้ชัดเจนก่อนจึงมีการสรุป

3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป การสรุปเรื่องต่าง ๆ ในหลายเรื่องมีคนจำนวนไม่น้อยที่ใช้ประสบการณ์ที่เกิดกับตนเองเพียงคนเดียวมาสรุปเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น คนที่มีอายุยืนถึงร้อยปี มักเป็นที่ใช้อ้างกับใคร ๆ ว่ารับประทานอาหารตามแบบที่เขาทานแล้วจะมีอายุยืนเช่นเขา หรือนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมักอ้างวิธีการทำงานที่ประสบความสำเร็จของเขาเป็นเหมือนหลักการปฏิบัติโดยทั่วไปและจะนำไปใช้ การอ้างเช่นนี้ก่อให้เกิดความผิดพลาดได้เพราะอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงอันเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนั้น ดังนั้น หากขาดปัจจัยเหล่านั้น หลักปฏิบัติเช่นที่เคยใช้ได้ผลในเหตุการณ์ของเขาอาจจะใช้ไม่ได้ผลกับคนอื่น ๆ

4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก ถ้าเราเคยสังเกตเกี่ยวกับความรู้สึกในการกระทำสิ่งใด ๆ เป็นครั้งแรก เรามักจะประทับใจในความรู้สึกนั้นไว้ตลอดไปว่า จะต้องเป็นเช่นนั้นเสมอ มีงานวิจัยของ ทเวอร์สกี และคาร์ทเนแมน (Tversky and Kahneman) ที่พบว่าบุคคลส่วนใหญ่เพียงเล็กน้อยก็ตาม จะเป็นเหตุให้ตีความว่าตัวอย่างเหล่านั้นน่าเชื่อถือมากกว่า เช่น การให้ความเชื่อมั่นในข้อสรุปที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวนเพียง 3 คน ให้การสนับสนุนมากกว่าข้อสรุปที่มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน จากจำนวนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 12 คน สนับสนุนทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงตัวเลขหลังน่าเชื่อถือมากกว่าในทางสถิติ การทดลองนี้เป็นเหตุผลอย่างน้อยหนึ่งประการที่ตอบคำถามว่า “เหตุใดความประทับใจครั้งแรกจึงมีความสำคัญมาก” ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าความประทับใจครั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะทำให้เรารู้สึกดีต่อสิ่งนั้นในอนาคต ยิ่งเมื่อถูกกระตุ้นด้วยความประทับใจต่อ ๆ มาย่อมจะเป็นเหตุให้เราสรุปว่า สิ่งนั้น จะเป็นเช่นนั้นตลอดไป อันเป็นเหตุให้เกิดความลำเอียง ในการให้เหตุผลกับสิ่งนั้นตามกาลเวลาและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และการวิเคราะห์นี้เองที่จะช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีอยู่

5. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิมในหลาย ๆ เรื่องที่เราจะสรุปตามความรู้ความเข้าใจของเราเกี่ยวกับการคาดการณ์ความน่าจะเป็นของสิ่งนั้นในอนาคต มิใช่บนพื้นฐานข้อมูลที่ปรากฏต่อการคาดการณ์บนพื้นฐานความจริงที่รับรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ตัวอย่างเช่น เราเคยได้ยินมานานแล้วว่า ภาคอีสานเป็นภาคที่แห้งแล้งจนบางแห่งถึงกับกล่าวกันว่าไม่มีน้ำดื่มถึงขนาดต้องตายน่ากิน ทำให้มีภาคใด ๆ จังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสานน่าจะมีแต่ความแห้งแล้งครั้งต่อมามีข้อมูลที่ได้มาใหม่คือ ปัจจุบันนี้มีคำว่า อีสานเขียว ย่อมแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของภาคอีสาน ว่าเต็มไปด้วยผักสด ผลไม้ หากไม่มีการคิดวิเคราะห์แล้วก็คงจะไม่เชื่อกับข้อมูลใหม่นี้

6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ในการวินิจฉัยคำกล่าวของคนนั้น จำเป็นต้องตระหนักให้ดีกว่า ประสบการณ์ของแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะมีอคติ เช่น มีบุคคล 2 คน คนหนึ่งเกิดมาในชุมชนแออัด ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ต้องดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอดจากความเอาใจใส่จากพ่อแม่ พบแต่ความสุขความปรารถนาตามต้องการ คนทั้ง 2 คนย่อมมีการพัฒนาความรู้สึกนึกคิด มีโลกทัศน์ในลักษณะที่แตกต่างกัน และก็จะใช้กรอบที่แตกต่างกันนี้ในการมองโลกในการประเมินเรื่องต่าง ๆ จากกรอบโลกทัศน์ เราสรุปจากประสบการณ์ซ้ำ ๆ กัน ซึ่ง

มีโอกาสที่จะมีอคติได้ง่าย ไม่เพียงแต่ประสบการณ์ส่วนตัวของเราแต่ละคนเท่านั้นที่มีความละเอียด แต่ความจำของเรามีแนวโน้มที่จะลำเอียงด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ เช่น เมื่อเรคิดถึงคนขับรถโดยสารประจำทาง เรามักจะคิดว่าเป็นผู้ชายมากกว่าที่จะคิดว่าเป็นผู้หญิง สิ่งนี้จึงเป็นปัญหาเมื่อเราประเมิน ความน่าจะเป็นเพราะเรามีแนวโน้มที่จะไม่ทำการประเมินบนพื้นฐานของจำนวนที่เป็นอยู่จริง แต่ประมาณการณ์ความน่าจะเป็นโดยเชื่อมโยงกับตัวอย่างในความทรงจำของเรา ซึ่งในบางเรื่องก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของตัวอย่างที่เข้ามาในความคิดและความถี่ในการเห็นเหตุการณ์นั้น ๆ เพราะความถี่จะเป็นตัวตัดสินที่สำคัญในการทำให้ง่ายต่อการทวนรำลึกถึง ดังนั้นการคิดวิเคราะห์จะช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่มีอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำและทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริง

7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น ๆ การคิดวิเคราะห์หันหน้าว่าเป็นปัจจัยที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยหลัก สำหรับการคิดในมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ฯลฯ ซึ่งการคิดวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดมุมมองเชิงลึก และครบถ้วนในเรื่องนั้น ๆ ในอันที่จะนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ มักจะทำให้เรามีอาการขบคิดดูก่อนแล้วจึงเริ่มต้นคิด เป็นการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์นั่นเอง ด้วยการใช้เหตุผลเพื่อสืบค้นหาความจริง

8. ช่วยในการแก้ปัญหาคิดวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ และการทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงช่วยเราในเวลาที่เราพบปัญหาใด ๆ ให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็นปัญหา เนื่องมาจากการแก้ไขปัญหานั้น จำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์ปัญหาเสียก่อนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แยกแยะว่ามีอยู่ที่ประเภท แต่ละประเภทมีรายละเอียดอย่างไรเพื่อให้สามารถคิดต่อไปได้ว่าแต่ละประเภทจะป้องกันและแก้ไขได้อย่างไร

9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ การวิเคราะห์จะช่วยให้เราเข้าใจข้อเท็จจริงหรือเหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจ และที่สำคัญคือจะช่วยให้เราได้ข้อมูลเป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การวิเคราะห์ยังช่วยให้เราสามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้แม่นยำกว่าการที่เราได้เพียงข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ และทำให้เรารู้สาเหตุของปัญหา เห็นโอกาสของความน่าจะเป็นในอนาคต เช่น การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กร โอกาสและอุปสรรคจะช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีข้อมูลพื้นฐานที่นำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรต่อไป นอกจากนี้การวิเคราะห์ยังช่วยให้มองเห็นโอกาสความเป็นไปได้ของสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดการคาดการณ์อนาคต และหากเราลงมือปฏิบัติตามนั้นโอกาสแห่งความสำเร็จย่อมเป็นไปได้อย่างแน่นอน

10. ช่วยใช้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล การคิดวิเคราะห์ช่วยให้การคิดต่าง ๆ ของเรายู่บนพื้นฐานของตรรกะและความน่าจะเป็นไปได้อย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้การคิดจินตนาการ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้รับการตรวจสอบว่าความคิดใหม่นั้นใช้ได้จริงหรือไม่ และถ้าจะใช้ได้จริงต้องเป็นเช่นใด แล้วมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่จินตนาการกับการนำมาใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง สิ่งประดิษฐ์มากมายที่เราพบเห็นในปัจจุบันล้วนเป็นผลลัพธ์อันเกิดจากการวิเคราะห์ว่าใช้การได้ก่อนที่จะนำมาใช้จริง

11. ช่วยให้เข้าใจกระจ่าง การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เราประเมินและสรุปสิ่งต่าง ๆ บนข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ไม่ใช่สรุปตามอารมณ์ความรู้สึก หรือการคาดการณ์ว่าจะเป็นอย่างนั้น เช่นนี้การคิดวิเคราะห์ทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ที่สำคัญคือช่วยให้เราได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น เพราะการวิเคราะห์ทำให้สิ่งที่คลุมเครือเกิดความกระจ่างชัดโดยสามารถแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดี สิ่งที่ถูกต้อง-หลอกลวง โดยการสังเกตความผิดปกติของเหตุการณ์ พฤติกรรม หากเราคิดใคร่ครวญถึงเหตุและผลของสิ่งนั้นจนเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าเรื่องนั้นมีความเป็นมาอย่างไร แท้จริงอย่างไร อะไรเป็นเหตุเป็นผลกับสิ่งใด นอกจากนี้การคิดวิเคราะห์จะช่วยให้เราเข้าไปสู่ความเข้าใจในเรื่องที่มีความซับซ้อน หากมีเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์จะทำให้เราค้นพบความจริงที่เป็นประโยชน์ เช่น ในปี ค.ศ. 1785 ลาวัวซิเยร์ ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการหายใจ

โดยการทดสอบหาความเปลี่ยนแปลงของอากาศระหว่างการหายใจและผลที่ได้ทำให้เขาค้นพบว่าการหายใจเป็นกระบวนการของการเผาไหม้ที่เกิดขึ้นในปอดหรือในโลหิต เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างออกซิเจนและคาร์บอนิกแอซิด นับเป็นการค้นพบครั้งสำคัญของโลก และนักวิทยาศาสตร์ได้ใช้ประโยชน์จากผลการทดลองในครั้งนี้ได้มากมาย

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549) สรุปถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า ช่วยให้ส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา สามารถแก้ปัญหา ประเมินตัดสินใจ และสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่รับรู้ด้วยความสมเหตุสมผล อันเป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่น ๆ

สุวิทย์ มูลคำ (2550) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. ช่วยให้เรารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินและการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
2. ช่วยให้เราสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏและไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ ความรู้สึกหรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักการเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง
3. ช่วยให้เราไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ แต่สื่อสารตามความเป็นจริง ขณะเดียวกันจะช่วยให้เราไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้
4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีอยู่
5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต การหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏพิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจสรุปสิ่งใดลงไป
6. ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่ฟังฟังอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ ทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริงสมจัง
7. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เรามีวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ของสถานการณ์ ณ เวลานั้น อันจะช่วยเราคาดการณ์ความน่าจะเป็น

ได้สมเหตุสมผลมากกว่า

จากประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ พอจะสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เรารู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล ให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ช่วยประมาณความน่าจะเป็น

1.3.6 การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

1.3.6.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

การจัดการเรียนรู้เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่คุณสอนต้องเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ฮูและตันแคน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553; อ้างอิงมาจาก Hough and Duncan, 1970) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผลเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษาความเข้าใจจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้
4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

สมน อมรวิวัฒน์ (2553) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่งต่อไปนี้เกิดขึ้นได้แก่

1. มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม
2. ความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่
3. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน โดยผ่านกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.3.6.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้วย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนดังนี้คือ

- 1) มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือ กิจกรรมการเรียนรู้
- 2) เกิดทักษะหรือความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือ กิจกรรมการเรียนรู้
- 3) เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
- 4) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 5) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

อนึ่ง การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) สรุปลงว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาทดังนี้

1. บทบาทของผู้สอน ควรดำเนินการ ดังนี้
    - 1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
    - 1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ ความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
    - 1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
    - 1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
    - 1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมให้เหมาะสมกับกิจกรรม
    - 1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลาย
    - 1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน
- รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2. บทบาทของผู้เรียน ควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์

สังเคราะห์ข้อความรู้ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.3.6.3 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) ได้สรุปลักษณะของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้มีลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2) การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ได้แก่

2.1) ด้านความรู้ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย

2.2) ด้านทักษะกระบวนการ หรือด้านทักษะพิสัย

2.3) ด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย

3) การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ก็ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ดี ผู้สอนต้องมีความรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้

1.3.6.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูและผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ ดังสาระที่ทีศนา แคมมณี (2544) ได้อธิบาย ดังนี้

1) การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ ครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ต้องมีการใช้กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิดได้หลายแง่หลายมุม ทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามสังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

4) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้ที่เบิกบาน เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้นำไปสู่ความใฝ่รู้ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5) การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีสิ้นสุด ครูควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

6) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตนเองด้วย

ดังนั้น ครูจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้คือ 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2) การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน 4) การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย 5) ความมีเมตตากรุณาต่อผู้เรียน 6) การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้ 7) การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ 8) การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง 9) การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ 10) การมีจุดมุ่งหมายของการสอน 11) ความเข้าใจผู้เรียน 12) ภูมิหลังของผู้เรียน 13) การไม่ยึดวิธีการหนึ่งเท่านั้น 14) การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิควิธีการ 15) การสอนสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียนมากเกินไป และ 16) การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้สรุปว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนระดับสถานศึกษา ดังนี้

1. ครูผู้สอน
  - 1.1 มีข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลครบถ้วน และนำไปใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นกับสภาพผู้เรียน
  - 1.2 มีแผนพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น และรายงานความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม
  - 1.3 มีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้น ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

- 1.4 มีรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
- 1.5 มีเครื่องมือวัดและประเมินที่หลากหลายครอบคลุมตามจุดเน้น
2. ผู้เรียน
  - 2.1 การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากประสบการณ์ตรงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
  - 2.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิด วางแผน และประเมินผลการเรียนรู้
  - 2.3 ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ ได้จากความถนัดและความสามารถ ตามช่วงวัย
  - 2.4 ผู้เรียนมีวินัยในการทำงาน มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.5 ผู้เรียนอย่างมีความสุข มีความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามจุดเน้นของแต่ละช่วงวัย

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความต้องการดังกล่าวสรุปได้ว่า ครูอาจเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากขึ้นเพื่อปรับเปลี่ยนกรอบความคิดในการจัดการเรียนรู้ให้สนองต่อการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญสามารถนำไปประมวลรายวิชาจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาคสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสามารถเลือกใช้พัฒนาสื่อและสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้าง การจัดการเรียนรู้ของตนเองและการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ผู้เรียน 2) บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกเกี่ยวกับความสามารถทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง และจะละเลยไม่ได้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นส่วนสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขื่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากตัวครูผู้สอน คือ ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่ปรองดองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวครูผู้สอนนั้นอาจมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัวเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นเครื่องชี้บ่งถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจะคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนจะต้องหากวิธีที่จะตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้สอนควรจะฝึกให้มีความรู้สึกไวต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียนบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้จะต้องดำเนินควบคู่กันไปในการจัดการเรียนรู้ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปก็อาจทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้

1.3.6.5 องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด

วิเคราะห์

มีหน่วยงานและนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และชัตเจน ไทยแท้ (2545) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร เป็นการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระที่เป็นวิชาการวิชาชีพและวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์และให้มีการบูรณาการเนื้อหาอย่างหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2) กระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการเรียนรู้จัดอย่างต่อเนื่องตลอดครุคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลัก

3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลาย ๆ วิธี

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) ได้เสนอหลักการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความต้องการความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของสังคมด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการคิด ได้รับความสนใจด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนรู้และวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินซึ่งมีองค์ประกอบของกระบวนการ ดังนี้

1. การสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร เป็นการสร้างหลักสูตรให้ต่อเนื่อง เชื่อมโยง มีความสมดุลในเนื้อหาสาระที่เป็นวิชาการวิชาชีพและวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์ และให้มีการบูรณาการเนื้อหาอย่างหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
2. การกำหนดการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริม ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนรู้จัดอย่างต่อเนื่องตลอด
3. การดำเนินการจัดการเรียนรู้
4. การใช้สื่อและเทคโนโลยี
5. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนี้

1. หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม
2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัยกระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อความรู้ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอนเป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียนเป็นงานวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้น ครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือจากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนรู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพนั้นเพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ดังนี้

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาของนักศึกษาเน้นเครื่องมือ และกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเชื่อว่าผู้เรียน ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีการและ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดซึ่งเป็น เป้าหมายที่กำหนดโดยดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตร
2. การวางแผนการจัดการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้
4. การใช้สื่อ
5. การวัดและประเมินผล

การจัดการเรียนรู้นั้นต้องเริ่มด้วยการวิเคราะห์หลักสูตร กล่าวคือทำการ วิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง แล้วนำข้อมูลไปวางแผนจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดทำโครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้ ต่อจากนั้นดำเนินการ จัดการเรียนรู้ตามแผนพร้อมทั้งวัดและประเมินผล จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตาม ตัวชี้วัดและนำไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานในที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้
2. ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เป็น ความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะเป็นผู้สอนแม้ว่าผู้สอนแต่ละคนจะมีเทคนิคการจัดการเรียนรู้ เฉพาะของตน แต่ก็จำเป็นจะยึดหลักการพื้นฐานเดียวกันในการจัดการเรียนรู้อัน ได้แก่

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอน ด้านความรู้ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้
2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียม เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ เตรียมบททดสอบ และซ้อมสอน
3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. หลักการเร้า ความสนใจ หลักการเสริมแรง
5. และหลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนด จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ การสร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

ตาราง 1 ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์

นักวิชาการ	นาวลจิตต์ เขวกีรติพงษ์ เบญจลักษณ์ น้าฟ้า และชัตเจน ไทยแท้ (2545)	พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549)	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ความถี่
การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์							
1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6

ตาราง 1 (ต่อ)

นักวิชาการ	นวลจิตต์ เขากิรติพงษ์ เบญจลักษณ์ น้าฟ้า และชัชเจน ไทยแท้ (2545)	พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549)	กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	ความถี่
การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์							
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	-	5
3. การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	-	✓	✓	✓	✓	✓	5
4. การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	-	✓	-	-	✓	✓	3
5. การวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง	✓	✓	-	-	✓	✓	4

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า การสังเคราะห์ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ความถี่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการบูรณาหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในทัศนะที่ต่างต่าง กัน ดังนี้

สุเมารักษ์ อัยลา (2556) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การสร้างแผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหาวิธีการเรียนการสอนและการประเมินผล

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การจัดเตรียมมวลประสบการณ์เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้าง ๆ และจุดมุ่งหมาย เฉพาะของโรงเรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรมีความหมาย 5 ประการโดยใช้ตัวย่อว่า “SOPEA” ซึ่งมาจากความหมายของหลักสูตรแต่ละลักษณะในภาษาอังกฤษ เพื่อง่ายต่อการจดจำ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหลักหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน (Curriculum Assubjects and Subject Matters)
2. หลักสูตร คือ จุดหมายของผู้เรียนพึงบรรลุ (Curriculum as Objectives)
3. หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้แห่งประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน (Curriculum as Plans)
4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน (Curriculum as Learners Experience)
5. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน (Curriculum as Educational Activities)

สำลี รักสุทธี (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ มวลประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางอันพึงประสงค์สรุปได้ว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนโดยมีการวางแผนล่วงหน้าไว้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และทักษะต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน

สรุป หลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด สามารถออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ และได้ร่วมกันประเมินหลักสูตรบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเรียนที่ดี

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

องค์ประกอบของหลักสูตรนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรไปด้วย สำหรับองค์ประกอบหลักสูตรนั้น มีผู้ให้ทัศนะไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

Taba (1962) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า โดยทั่วไปหลักสูตรมักประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

อ้าง บัวศรี (2542) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการ ให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการเกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีรวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
7. ยุทธศาสตร์การสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เนื้อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ เนื้อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพิมพ์ แถบวีดิทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่าการพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร สามารถพิจารณาได้ดังนี้ ทั้งในแง่ของการนำไปใช้ และองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร (นิคม ชมภูหลง, 2545) กล่าวคือ

1. องค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ของการนำไปใช้ ได้แก่การพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่พื้นฐานในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่ พื้นฐานของสังคม พื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา พัฒนาการของผู้เรียน เป็นต้น จนกระทั่งมาเป็นหลักสูตรแม่บทและจากหลักสูตรแม่บทยังมีเอกสาร และวัสดุประกอบหลักสูตรแผนการสอนประจำบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นการพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ของการนำหลักสูตรไปใช้เริ่มตั้งแต่พื้นฐานการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรจนกระทั่งการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งรวมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุและเอกสารประกอบหลักสูตรทั้งมีการประเมินหลักสูตรว่า มีประสิทธิภาพมากน้อย เพียงใด

2. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในส่วนของกระบวนการเรียนการสอน คือ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ครูจึงมีส่วนสำคัญที่สุดที่จะทำ

ให้หลักสูตรบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนและจุดเน้นสำคัญในหลักสูตร ครูจึงควรมียุทธวิธีในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลคือครูต้องพยายามคิดค้นคว้า ศึกษาหาวิธีการต่าง ๆ และวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับจุดเน้นสำคัญในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนไว้ว่า ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และจัดให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ตลอดจนกลุ่มผู้เรียนซึ่งสามารถสรุปกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนี้

2.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ ตามสภาพท้องถิ่น และตามความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประสบการณ์มากที่สุด

2.2 ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นฝึกคิดให้เป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ

2.3 ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งภาพวิชาการ และภาคปฏิบัติซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะแต่ละบุคคล

2.4 ในการจัดการเรียนการสอน ให้โรงเรียนกำหนดช่วงตารางเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบ เป็นช่วงสั้นหรือยาวได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ตลอดทั้งลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

2.5 การวัดผลและการประเมินผล เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตรซึ่งผู้บริหารและครูมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องทำการทดสอบตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ แล้วนำผลไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

นิคม ชมภูหลง (2545) กล่าวถึง หลักสูตรประกอบด้วย

1. หลักการเป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายแสดงความคาดหวังของหลักสูตร
3. จุดมุ่งหมายเฉพาะ หรือจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาหรือรายวิชา
4. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของหลักสูตร
5. เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียน
6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. แนวทางการใช้หลักสูตร

จากองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรสรุปได้ว่า หลักการและจุดหมาย โครงสร้างเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล จะช่วยให้สามารถสร้างแบบจำลองในการจัดทำหลักสูตรได้ ในการจัดทำหลักสูตรนั้นจะต้องตอบคำถามให้ได้ถึง

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรมีเนื้อหาสาระอะไร จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร และจะประเมินผลการเรียนการสอนอย่างไร การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาระบบการสร้างหลักสูตรที่สังเคราะห์ขึ้นจะมีลักษณะเป็น Linear Approach ซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจนละเอียด ทำให้สามารถนำมาใช้ได้ง่ายและเป็น Ends-Means Rational ที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้น และมีวิธีการที่จะทำให้ถึงจุดมุ่งหมายนั้นได้ ระบบการสร้างหลักสูตรนี้จะทำให้ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา ประสบการณ์ การประเมิน มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ขั้นตอนแรกเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด ตามแนวคิดของไทเลอร์ จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน (Well define) และมีการจัดลำดับความสำคัญ ถ้ามีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนก็จะทำให้สามารถวางแผนหลักสูตรได้ดี การกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจน ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ต้องมีการพิจารณาร่วมกันอย่างรอบคอบ (Deliberation) เพื่อหาข้อยุติ (Consensus) การพิจารณาอย่างรอบคอบต้องใช้ความเชี่ยวชาญที่ลึกซึ้ง (Eisner) โดยใช้หลักการของ Walker Naturalistic Approach คือ Deliberation หรือ Practical reasoning เป็นการพิจารณาถึงเป้าหมายหรือผลผลิต และวิธีการ (Ends and Means) ให้สัมพันธ์กัน มีความพยายามในการค้นหาข้อเท็จจริง นอกจากนั้นต้องหาข้อเท็จจริงที่เป็นรูปธรรมพยายามกำหนดสิ่งที่ต้องการหาทางเลือกแต่ละทางและศึกษาผลกระทบต่อสิ่งที่ต้องการและผลที่ตามมาในแต่ละวิธี และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

2. การคัดเลือกเนื้อหา การคัดเลือกเนื้อหาต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ โดยมีการคำนึงถึงโครงสร้าง ของเนื้อหาในแต่ละสาขาวิชาและกระบวนการแสวงหาความรู้การเลือกเนื้อหาต้องมีความสมดุลระหว่าง 3 Focal Points คือ มีเนื้อหาที่เป็นองค์ความรู้ เนื้อหาที่เน้นในเรื่องสังคม และมีสาระที่พัฒนาผู้เรียน นอกจากเนื้อหาวิชาของ หลักสูตรต้องมาจากทั้ง 3 แหล่ง ดังกล่าวแล้ว ยังต้องคำนึงถึงข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ด้วยจึงจะทำให้เนื้อหามีความครอบคลุม

3. การจัดเนื้อหา ควรให้ผู้เรียนได้พิจารณาทางเลือกในการจัดระบบเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นความต้องการของผู้เรียน ครูมีหน้าที่ส่งเสริมและพิจารณาแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียนทำให้เกิดทางเลือกที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะการสร้างควมคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

4. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการเลือกกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามความสามารถของแต่ละคน ใช้หลักการ Ends-Means ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมจริง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ประสบการณ์การเรียนรู้ต้องเลือกเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพอเพียงในการได้ประสบการณ์และประสบความสำเร็จตามข้อกำหนดงานเหล่านั้น ประสบการณ์การเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนได้รับความพึงพอใจจากการปฏิบัติและควรเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้เรียนและปัญหาของผู้เรียน

5. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัด ประสบการณ์เรียนรู้แต่ละอย่างให้มีความสัมพันธ์ก่อนหลังอย่างเป็นลำดับ (Vertical Organization) และควรมีการเชื่อมโยงกับวิชาอื่น (Horizontal Organization) โดยใช้เกณฑ์ 3 เกณฑ์ คือ ความต่อเนื่อง (Continuity) ลำดับเหตุการณ์ (Sequence) และการบูรณาการ (Integration)

6. การประเมินผล เป็นการประเมินว่าประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดระบบได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะเป็นการประเมินทั้งผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็น ประเมินแบบ Summative และการประเมินแบบ Formative การประเมินผลเป็นการดู พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งไม่จำกัดไว้เพียงการทดสอบธรรมดาที่ใช้เทคนิคอื่นร่วมด้วย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และตัวอย่างของงานนักเรียน เป็นต้น การสร้าง เครื่องมือวัดต้องมีวามเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ แบบทดสอบจะตั้งอยู่บนวัตถุประสงค์วิธีการประเมิน ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะเกิดขึ้นตลอดการสอน

โดยสรุป หลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มี ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1) ผู้สอนสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร 2) สามารถ กำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด 3) การออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) การร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา 5) การร่วมกันพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ และ 6) การร่วมกันประเมินหลักสูตรบูรณาการ

2. การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning) เป็นคำที่ใช้ในศาสตร์ทางจิตวิทยา เมื่อมาใช้คู่กับ การสอนจะเรียกสั้น ๆ ว่า การเรียน คำว่า การเรียนรู้หรือการเรียน มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

จิตรา ปราชญ์นิวัฒน์ (2531) ได้ให้ความหมายของการใช้รูปแบบและ เทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลของปฏิกิริยา ตอบสนองที่มีต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้ยังหมายถึงการปรับปรุง และการปรับปรุงที่เกิดขึ้นนี้อาจจะมีคุณค่า ในทางที่ดีขึ้น หรือไม่ก็อาจเป็นได้

สุธาทิพย์ งามนิล (2538) ได้ให้ความหมายของการใช้รูปแบบและ เทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองบ่อยครั้งเข้าจนในที่สุดกลายเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏ ขึ้นมาอย่างถาวร

กชกร ธิปัตติ (2547) ได้ให้ความหมายของการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย คือ กระบวนการที่ประสบการณ์ตรงและหรือประสบการณ์ทางอ้อม กระทำให้อินทรีย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร แต่ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอันเนื่องมาจากเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ ความเจ็บป่วย ฤทธิ์ยา สารเคมี ฯลฯ

สุเมารักษ์ อัยลา (2556) ได้ให้ความหมายของการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย คือ กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร มาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด แสดงได้ดังภาพประกอบการเรียนรู้

จากความหมายของการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าได้ให้ความหมายของการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย คือ พฤติกรรมการแสดงออกของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานที่ตระหนักถึงการพัฒนาและปรับปรุงการสอนของตนด้วยการเรียนรู้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ของการสอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายวิธี เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งนิยาม ดังกล่าวเชื่อมโยงถึงตัวชี้วัด ใช้วิธีสอนที่หลากหลายประกอบด้วย

1. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนจำแนกแยกแยะส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ได้

2. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ ผู้เรียนจัดหมวดหมู่ได้

3. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ของข้อมูล ต่าง ๆ ได้

4. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสรุปความจากข้อมูล

ต่าง ๆ ได้

5. การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนนำ ความรู้ หลักการ

ทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ได้

2.2 ลักษณะของการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในลักษณะใดจึงจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จะพิจารณาได้จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้น 3 ลักษณะ ดังนี้ (มะลิวัน สมศรี, 2558)

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม หมายความว่า พฤติกรรมก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้จะแตกต่างกัน เช่น เปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมทำไม่เป็นไม่รู้ ไม่เข้าใจ ทำไม่ได้ กลายมาทำเป็นเข้าใจ รู้ ทำดีขึ้นเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้อาจเป็นได้ทั้งด้านดีและไม่ดี ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านดีเพียงด้านเดียว อาจเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น เด็กโกรธแล้วใช้คำคำ เกลียดครูแล้วหนีโรงเรียน ฯลฯ

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นได้ทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกที่เรามองเห็นได้หรืออาจพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จิตใจก็ได้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจเปลี่ยนได้ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตตพิสัย และทักษะพิสัย

2.2.2 พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นต้องเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะถาวร เช่น การว่ายน้ำเป็น ถือเป็นพฤติกรรมที่ถาวร เพราะเกิดจากเปลี่ยนแปลงจากเดิม คือ ว่ายน้ำไม่เป็นกลายมาว่ายน้ำเป็น และเมื่อว่ายน้ำเป็นแล้ว แต่ไม่มีโอกาสในช่วงเวลาหลายเดือนก็ยังคงว่ายน้ำได้ เช่น เดิมพฤติกรรมที่ว่ายน้ำได้นี้ เป็นพฤติกรรมที่ถาวร เรียกได้ว่าการเรียนรู้ แต่ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ถาวร เช่น ความเหนื่อยล้า ความเจ็บป่วย การถูกบังคับ ฤทธิ์ยา สารเคมี แอลกอฮอล์ซึ่งทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปจากเดิมชั่วระยะเวลาหนึ่ง ไม่นับว่าเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้องเนื่องมาจากประสบการณ์ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ ความพิการ ความเคยชิน ซึ่งถึงแม้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร ก็ไม่นับ เป็นการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากวุฒิภาวะ เช่น การที่เด็กเปลี่ยนจากคลานมาเป็นยืน เดินได้ การเปลี่ยนพฤติกรรมอันเนื่องมาจากความเคยชิน เช่น ตอนแรกทนเสียงคนกลืนบางอย่างไม่ได้ นานไปก็เคยชินจนไม่รู้สึกรู้ว่ามีเสียงหรือกลืนนั้น ๆ หรือปฏิกิริยาสะท้อนต่าง ๆ เช่น การไอ จาม กระทบตา กระทบหู สะดุ้ง เมื่อถูกเข็มแทง ฯลฯ เราไม่นับเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัดที่ทา จนกลายเป็นพฤติกรรมอย่างถาวร

2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้มีดังนี้ (มะลิวัน สมศรี, 2558)

1. แรงขับ (Drive) มี 2 ประเภท คือ แรงขับปฐมภูมิ (Primary drive) ความหิวกระหาย แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) เป็นเรื่องของความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมเช่นความวิตกกังวลความต้องการความรักความปลอดภัย ฯลฯ แรงขับทั้งสองประเภทมีผลให้เกิดปฏิกิริยาอันจะนำไปสู่การเรียนรู้
2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวการทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาโต้ตอบออกมา และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมว่าจะแสดงอาการตอบสนองออกมาในลักษณะใดสิ่งเร้าอาจเป็นเหตุการณ์หรือวัตถุและอาจเกิดภายในหรือภายนอกร่างกายก็ได้เช่นเสียงนาฬิกาปลุกเราให้ตื่นกำหนดวันสอบเราให้เตรียมตัวสอบ
3. อาการตอบสนอง (Response) คือพฤติกรรมที่แสดงออกมาเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือพูดว่าคือหนทางพฤติกรรมของสิ่งเร้าเป็นการกระทำของร่างกายและอาจเป็นได้ชัดหรือไม่ชัดก็ได้ซึ่งมักจะเกิดตามหลังสิ่งเร้าเสมอ
4. สิ่งเสริมแรง (Reinforcement) คือสิ่งที่มาเพิ่มกำลังทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับอาการตอบสนองเช่น รางวัลการทำโทษซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้มาก แรงออกได้เป็น 2 ประเภท คือ
  - 4.1 สิ่งเสริมแรงปฐมภูมิเป็นสิ่งเสริมแรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและบำบัดความต้องการหรือลดแรงขับโดยตรง เช่น อาหารเป็นสิ่งเสริมแรงแก่บุคคลที่กำลังหิว
  - 4.2 สิ่งเสริมแรงทุติยภูมิเช่นเงินชื่อเสียงนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เช่น ความพร้อมความสนใจการจูงใจระดับสติปัญญา การฝึกการทำซ้ำสุภาพจิตสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งแตกต่างกันไปตามทักษะของนักจิตวิทยาอย่างไรก็ตามกล่าวสรุปได้ว่าการศึกษาเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 เป็นอย่างน้อยได้แก่แรงขับสิ่งเร้าการตอบสนองและสิ่งเสริมแรง

2.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องอาศัยปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมรายได้ในที่นี้ขอเสนอ

4 ด้าน คือ

2.4.1 ตัวผู้เรียน

2.4.2 บทเรียน

2.4.3 วิธีการเรียนการสอน

2.4.4 สภาพแวดล้อม

โดยสรุป การใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลายมีขั้นตอนและองค์ประกอบ ดังนี้ 1) มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย 2) มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้ 3) สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น 4) การตั้งคำถามฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม 5) ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิดในการเรียนการสอน และ 6) ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับการเรียนการสอน

3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

วัฒนาพร รัชจับทุกข์ (2543) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า คือ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจากประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีสอน หลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย คือพัฒนาปัญญารวมทั้งเน้นการใช้วิธีการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เทียนทองแก้ว (2545) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Participation) ทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้โดยมีบทบาทดังกล่าวมากกว่าผู้สอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2547) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น หมายถึง ความพยายามในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นคนดี มีสติปัญญา และมีความสุข โดยการ ดำเนินการทุกวิถีทางที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน เป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะต้องเป็นผู้ลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างตื่นตัว สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน หมายถึง สอนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ นั้นจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ ความถนัดพิเศษและความสามารถ ผู้สอนจะต้องเข้าใจในหลักพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้จัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่างให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนด้วย

3.2 หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีความเป็นไทย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม จะมีกระบวนการที่สร้างให้คนไทยเป็นคนที่มีความดีในการคิดระดับสูง คิดเป็นองค์รวมและร่วมมือกันพัฒนาสังคมไทย การเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่จึงออกแบบให้เป็นการสอนแบบบูรณาการ ที่จะต้องใช้สหวิทยาการ มีหลักการสำคัญ คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2547)

3.2.1 ครูมีความเชื่อพื้นฐานว่านักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ และมีพื้นฐานของความรักความเข้าใจ ครูจึงเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน และพร้อมอำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด ได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูพร้อมให้คำปรึกษาให้กำลังใจ เสริมแรงให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความดีในการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาในด้านใดด้านหนึ่งหรือในทุกด้าน

3.2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด คือ ผู้เรียนได้พัฒนาตนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หลังเรียนหรือหลังทำกิจกรรม มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติ

3.2.3 การยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีความดีในการคิดเชิงระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีรูปแบบการคิดของตนเอง ค้นพบตนเอง

3.2.4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลและหลักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา

3.2.5 การจัดประสบการณ์โดยใช้คุณธรรมนำความรู้บูรณาการคุณธรรมในการจัดประสบการณ์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ถือว่าครูทุกคนมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้ประพฤติตนยึดหลักคุณธรรมและพัฒนาตนให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์เพื่อให้

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545)

3.2.5.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

3.2.5.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.2.5.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

3.2.5.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้

3.2.5.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธ ศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3. มีความรู้อันเป็นสากลรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทักษะการคิด การสร้างปัญหาและทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556)

สรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา 2) ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด 4) ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด 5) ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ 6) ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง

4. ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

4.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน คำว่า สื่อการเรียนการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Instruction Media” Instruction มีความหมายว่า Teach แปลว่า สอน Media เป็นคำพหูพจน์ มาจากคำเอกพจน์ว่า Medium แปลว่า สื่อ เมื่อรวมสองคำนี้เข้าด้วยกันเป็น Instruction Media จึงมีความหมายว่าสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อ การเรียนการสอน มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Boyatzis (1982) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน ได้แก่ อุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนการสอนที่ดี ทั้งนี้มีความหมายรวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนจนถึงการสัมภาษณ์และการสำรวจ

กชกร ธิปัตติ (2547) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึงวัสดุ สื่อของภาพเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนหมายถึงตัวบุคคล วิธีการสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2537) ได้ให้ความหมายของว่า สื่อการเรียนรู้หมายถึงการนำวัสดุอุปกรณ์และกรรมวิธีมาเป็นตัวการในการให้การศึกษาให้ความรู้แก่ผู้เรียนหนังสือสื่อที่นำเสนอสิ่งเร้า คือ ตัวหนังสือ และ รูปภาพยนตร์ คือ สื่อที่เป็นแผ่นฟิล์มที่บรรจุสิ่งเร้า คือภาพที่เคลื่อนไหวได้หลายเสียง

กรมวิชาการ (2544) ให้ความหมายสื่อการเรียนรู้ว่า คือ สื่อที่นำเสนอสิ่งเร้า สื่อการเรียนรู้มีหลายรูปแบบและหลายประเภท เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ เทปเสียง การส่งสารนำเสนอสิ่งเร้าต่าง ๆ ต้องการใช้อสื่อที่เป็นวัสดุรูปแบบหนึ่งเสมอ คือ

กิตานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายว่าสื่อการเรียน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็น เทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผ่นภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม หมายถึง การสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นที่จะให้ความรู้ เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอน

ควรเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหา และวิธีการสอน ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้ จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้อง และชัดเจนแก่ผู้เรียน

4.2 ประเภทของสื่อการเรียนรู้

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้สรุปผลการวิจัยของนักการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอนดังนี้

- 4.2.1 ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีขึ้นอย่างแน่นอน
  - 4.2.2 ช่วยให้ผู้เรียน จดจำเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้นและจำได้นาน
  - 4.2.3 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและช่วยให้ กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
  - 4.2.4 คุณลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นจริง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ ความหมายสิ่งนั้นได้กว้างขวาง และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เข้าใจสิ่งอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นด้วย
  - 4.2.5 ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ทันที และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
  - 4.2.6 ช่วยลดคำตอบ หรือคำบรรยายที่เป็นคำพูดของผู้สอน
  - 4.2.7 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วและมากยิ่งขึ้น
  - 4.2.8 สื่อการสอนถ้าใช้ประจำ สามารถเปลี่ยนแนวความคิดและทัศนคติได้
  - 4.2.9 ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา
  - 4.2.10 สื่อการสอนจะช่วยเรื่องทักษะการเรียนรู้
- อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2537) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท

ได้แก่

1. สื่อประเภทวัสดุ บางครั้งเรียกว่าสื่อเล็ก เป็นสื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของ ภาพ เสียง และตัวอักษรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้วัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนนี้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ
  - 1.1 วัสดุที่เสนอเรื่องราว หรือความรู้ที่ไม่ใช่ตัวมันเอง โดยไม่อาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ในการนำเสนอเรื่องราว ได้แก่ กระดาน ซอล์ก กระดานดำลีโปสเตอร์ภาพเขียนภาพถ่าย แผ่นภาพ แผ่นภูมิ กราฟ การ์ตูน ของจริง ของจำลอง บัตรคานหนังสือเรียน
  - 1.2 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือ กลไก เป็นตัวนำเสนอเรื่องราวหรือความรู้ ได้แก่ แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง
2. สื่อประเภทเครื่องมือหรือสื่อทัศนูปกรณ์ บางครั้งเรียกว่า “สื่อใหญ่” ซึ่งเป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังครูและนักเรียน ต้องอาศัยวัสดุไปใส่ในตัวของมัน สื่อประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องรับโทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด
3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน ในบางครั้งการเรียนการสอนต้องอาศัยเทคนิคบางประการเข้า

ช่วย จึงทำให้การเรียนรู้ได้ผลดี จะใช้เพียงวัสดุหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ก็ยังไม่เพียงพอต่ออาศัยสื่อการสอนต่อไปนี้

- 3.1 การเล่นละครและหุ่น
- 3.2 การแสดงบทบาทสมมติ
- 3.3 การสาธิต
- 3.4 การศึกษานอกสถานที่
- 3.5 การแสดงนิทรรศการ
- 3.6 การทดลอง
- 3.7 นิทรรศการ
- 3.8 รายการโทรทัศน์
- 3.9 รายการวิทยุ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนอุปกรณ์วิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4.3 องค์ประกอบในการใช้สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เน้นอุปกรณ์และวิธีการที่ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

ชูชัย สมितिไกร (2552) กล่าวถึงบทบาทของสื่อการเรียนรู้ว่า มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็กในระดับประถมศึกษา ดังนี้

1. จัดหาวัสดุต่าง ๆ สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ
2. สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อหรือจัดหาสื่อประกอบการสอน
3. จัดให้มีห้องสื่อและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ จะเก็บไว้ให้เป็นระบบตามกลุ่มประสบการณ์
4. เป็นตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนของเด็กแล้วสามารถทำให้เด็กเรียนได้เร็วขึ้น
5. สื่อการเรียนรู้ในรูปของกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเอง
6. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ต่อการเรียนรู้ของเด็ก

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2537) ได้สรุปถึงประโยชน์หรือคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
2. ทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ น่าเรียน สนุกสนานและเพลิดเพลิน
3. ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้สึกไว้ได้นาน
4. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม
5. ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ร่วมกันและเข้าใจเหมือนกัน
6. ทำในสิ่งที่เข้าใจยากให้ง่ายขึ้น

7. เป็นการสร้างแรงจูงใจและสร้างความสนใจ
8. สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับระยะเวลา ระยะทาง และขนาดได้
- บุญมี เณรยอด (2546) กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนว่าควรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้
1. สร้างความรู้ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดแนวคิดและได้ประสบการณ์ตรงมากขึ้น
  2. เราความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
  3. นักเรียนนักศึกษาสามารถจำสิ่งที่เรียนได้ในระยะยาว
  4. นำสิ่งที่เป็นประสบการณ์ตรงจากแหล่งต่าง ๆ มาสู่ห้องเรียนได้มากขึ้น
  5. สร้างพื้นฐานในด้านความคิดสร้างสรรค์ให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา
  6. เพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจบทเรียนและเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
  7. เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
  8. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทบทวนสรุปและทำเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กัน
  9. เสริมสร้างกิจกรรมที่แปลกออกไปและให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่
  10. ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาเดินได้เร็วขึ้น
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้เน้นว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์และวิธีการที่ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้เร็วขึ้น ดังนั้น การดำเนินการในระดับโรงเรียนที่ดีควรมีแนวปฏิบัติดังนี้
1. จัดหาวัสดุต่าง ๆ สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ
  2. สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อหรือจัดหาสื่อประกอบการสอน
  3. จัดให้มีห้องสื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ จัดเก็บไว้ให้เป็นระบบ
  4. จัดให้มีทะเบียนสื่อและสถิติการใช้สื่อต่าง ๆ
  5. จัดบริการสื่อการสอนให้ได้รับความสะดวกในการนำไปใช้
  6. ควบคุมกำกับให้ครูใช้สื่อในการเรียน
  7. จัดบริการและสาริตการนำสื่อไปใช้และการเก็บรักษา
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้ นักเรียนมีลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ 2) มีการ

ใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน 3) มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้อง
 แม่นยำ 4) สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 5) สื่อมีความทันสมัย และเร้าความสนใจ
 ผู้เรียน และ 6) สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

5. การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5.1 ความหมายการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

สำหรับความหมายของการวัดประเมินผลนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524) ได้ให้ความหมายของการวัดผล ประเมินผลว่าการวัดผล คือ การกำหนดหน่วยให้แก่ปริมาณที่มีอยู่โดยใช้เครื่องมือวัดการวัดทาง การศึกษาที่ใช้กันอยู่อาจเป็นการสังเกตของครูตารางตรวจสอบกระพฤติกรรมหรือข้อสอบการ ประเมินผลคือการนำผลที่วัดได้มาหาคุณค่าการประเมินผลควรจะรวมถึงวิเคราะห์จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ วิธีการที่ได้ใช้ไปเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตลอดจนพิจารณาถึงปริมาณของคุณสมบัติที่วัดไว้ เช่น เก่ง หรือ ไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี

ศิริพร แยมินิล (2549) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลว่า การวัดเป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความหมายและเปรียบเทียบ ลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งทีวัดนั้น ๆ การประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับ และภาพคุณค่าความจริงและการกระทำบางที่ขึ้นอยู่กับการวัดเพียงอย่างเดียว

วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ได้ให้ความหมายการวัดผลและประเมินผล ว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่งอันมีความหมายแทน ขนาดสมรรถภาพนามธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือกระตุ้น ก็คือ เอาจำนวนผลงานที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาได้ตอบออกมาเป็นเครื่องชี้บอกว่าเค้ามีสมรรถภาพในเรื่อง นั้น ๆ ปานใด การประเมินผลหมายถึง กระบวนการที่ครูนาทุก ๆ รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ คือ ครูนำผลการวัดผลเหล่านั้น มารวมกันเพื่อนำไปวินิจฉัย ตีราคา คุณค่า หรือชี้ขาดลงเป็น ผลสรุปได้ว่าเด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำสมควรสอบได้หรือสอบตก

ธีรารัง บัวศรี (2542) ได้ให้ความหมายการวัดผลและการประเมินผลว่า การวัดผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็น รูปธรรมคือจะแสดงผลของการวัดผลออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อย เพียงใด จากที่ได้เรียนไปแล้วและอาจบอกได้หลังจากการสอบแล้วว่านักเรียนได้คะแนน (จากการ วัด) เท่าไรโดยนำผลที่นักเรียนทำได้กับคำตอบที่ครูเตรียมคะแนนที่เราได้ จากการวัดผลนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่งดีหรือไม่ดีคือ เมื่อเราได้คะแนนจากการวัดมาแล้วเรายังบอกไม่ได้ทีเดียวว่าเด็กคนนั้น เก่งหรือไม่เก่งเราจะต้องใช้วิจารณ์ญาณดูต่อไปอีก โดยการเปรียบเทียบกับคนอื่นในห้องเดียวกัน

เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2554) ได้ให้ความหมายของการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้ การประเมินการเรียนรู้ (Assessment) คือ การรวบรวมข้อมูลทั้งเชิง ปริมาณและคุณภาพจากกระบวนการทำงาน การปฏิบัติงาน และผลผลิตที่ได้จากกระบวนการ เรียนรู้เพื่อการตีค่า ส่วนการประเมิน (Evaluation) คือการตัดสินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากข้อมูลทั้ง เชิงปริมาณและคุณภาพที่ได้จากการวัดสิ่งที่ต้องการประเมิน

กล่าวโดยสรุป การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการในการหาข้อมูลต่าง ๆ หรือ การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนสร้างและนำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลไปใช้ อย่างถูกต้องเหมาะสมวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงนำผลการประเมิน การเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

5.2 วัดดูประสงค์ของการวัดผลและประเมินผล

ชูชัย สมितिไกร (2552) ได้กล่าวไว้ว่าครูผู้สอนจะต้องประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อหาประสิทธิภาพในการสอน โดยปกติการประเมินผลทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

5.2.1 การประเมินผลในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ การตัดสินผลงานของนักเรียนโดยการเทียบเคียงมาตรฐานที่กำหนดไว้

5.2.1.1 เพื่อประเมินผลในความสำเร็จทางการสอนของครู

5.2.1.2 เพื่อตัดสินว่านักเรียนทุกคนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

หรือไม่

5.2.2 การประเมินผลโดยการเปรียบเทียบกลุ่มปกติ ได้แก่ การตัดสินผลงานของนักเรียนด้วยการเทียบเคียงกับผลงานหรือชั้นของนักเรียนผู้นั้น

5.2.2.1 เพื่อตัดสินว่าผลงานของนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างไรเมื่อเทียบเคียงกับคนอื่นในกลุ่มของตน

5.2.2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลของผลการศึกษสำหรับได้-ตก การสอบเลื่อนชั้นการสอบคัดเลือกเข้าศึกษา การจัดกลุ่มนักเรียนการสอบชิงทุน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2547) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลในระดับประถมศึกษาโดยสรุปไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูและปรับปรุงการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อการตัดสินเลื่อนชั้น

กิตานันท์ มลิทอง (2543) ได้จำแนกการวัดผลและประเมินผลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียนเพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพออาจจะทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. การประเมินผลระหว่างเรียนเมื่อมีการสอนไประยะหนึ่ง ๆ ควรจะมีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์รายวิชา เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความสามารถพอ หรือควรจะได้ก้าวไปข้างหน้าได้หรือยัง

3. การประเมินผลหลังเรียนเป็นการประเมินความครอบคลุมจุดประสงค์ต่าง ๆ และเป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่านักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2537) ได้สรุปประโยชน์การวัดผลไว้ ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน

1.1 ประโยชน์ต่อนักเรียน

- 1.1.1 ทำให้รู้ความสามารถในแต่ละด้านของตน
- 1.1.2 ทำให้รู้สิ่งบกพร่องที่ตัวเองต้องรีบแก้ไข
- 1.1.3 ช่วยในการเลือกโปรแกรมวิชาเรียน
- 1.1.4 ได้รับการซ่อมเสริมข้อบกพร่องต่าง ๆ
- 1.1.5 ทำให้รู้ระดับความงอกงามในการเรียนของตน
- 1.1.6 ทำให้ตื่นตัวในการเรียน

1.2 ประโยชน์ต่อตัวผู้สอน

- 1.2.1 ช่วยให้รู้พื้นฐานความรู้ของเด็ก
- 1.2.2 ช่วยกำหนดจุดเริ่มต้นของการสอน
- 1.2.3 ทำให้ทราบความก้าวหน้าของผลการเรียน
- 1.2.4 ทำให้ทราบความเด่น-ด้อย ของผู้เรียน
- 1.2.5 ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กได้ตรงจุด
- 1.2.6 ทำให้เรื่องวิธีสอนและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม
- 1.2.7 ช่วยในการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อกิจกรรมการสอน
- 1.2.8 ทำให้รู้จักรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งในด้านการ

เรียนและการปรับตัว

- 1.2.9 ทำให้สร้างคุณภาพของการสอนของตน
- 1.2.10 ช่วยในการรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครอง

2. ด้านการแนะแนว

- 2.1 ช่วยวินิจฉัยความสามารถของเด็กแต่ละคน
- 2.2 ช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอันเป็นประโยชน์ต่อการ

ให้คำแนะนำปรึกษา

- 2.3 ช่วยให้รู้ปัญหาและข้อบกพร่องของนักเรียน
- 2.4 ช่วยในการสำรวจความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
- 2.5 ช่วยให้รู้สาเหตุต่าง ๆ ของปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการปรับตัวให้

ตรงจุด

- 2.6 ช่วยในการแนะแนวทางการเรียนและอาชีพ
- 2.7 ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนอย่างแท้จริง
- 2.8 ช่วยส่งเสริมให้เด็กเอาชนะปมด้อยและใช้ปมเด่นได้อย่างถูกต้อง
- 2.9 ช่วยให้มีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อใช้เป็นระเบียบ

สะสม

2.10 ช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของเด็กเพื่อร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาหรือส่งเสริมลักษณะเด่น

3. ด้านการบริหาร
- 3.1 ช่วยในการสอบคัดเลือกหรือคัดสรรเด็ก
- 3.2 ช่วยให้รู้สถานภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา
- 3.3 ทำให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ในด้านการเรียนการสอนที่ควรแก้ไขปรับปรุง
- 3.4 ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
- 3.5 ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานการศึกษาและแจ้งให้ชุมชนทราบ
- 3.6 ใช้เป็นข้อมูลสำหรับงานแนะแนวของสถานศึกษา
- 3.7 ก่อให้เกิดการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของสถานศึกษา
4. ด้านการวิจัย
- 4.1 ทำให้มองเห็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนการบริหารที่ค้นหาความจริง
- 4.2 ทำให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับใช้วิเคราะห์ผลในกระบวนการวิจัย
5. ด้านผู้ปกครอง
- 5.1 ทำให้ผู้ปกครองทราบความเจริญงอกงามของลูกว่าเป็นอย่างไร
- 5.2 เพื่อช่วยเตรียมการสนับสนุนในการเรียนต่อหรือเลือกอาชีพของเด็กการวัดผลและประเมินผลสามารถทำให้ทราบข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ
- ตั้งที่กล่าวมาแล้วซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนและด้านการสนับสนุนการสอนจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนซึ่งการวัดและประเมินผลเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผู้เรียนที่จะให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนผู้บริหารโรงเรียนและครูมีหน้าที่ในการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งมีองค์ประกอบของการวัดผล ดังนี้ 1) ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน 3) ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ 4) การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ 5) การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน 6) การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย
- การพัฒนาครู

การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จะทำให้สิ่งที่มีอยู่เจริญขึ้นดีขึ้นเป็นประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล ระบบงานองค์การ สถานที่ ทฤษฎี ความรู้สึก

นึกคิด การพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดขององค์กร เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสอนงาน การประชุม การให้การศึกษา การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ เป็นต้น การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู มีดังนี้

1. ความหมายของการพัฒนาครู

การพัฒนาบุคลากร เป็นสิ่งที่ยังคงมีอยู่ต่าง ๆ ให้ความสำคัญเพราะการพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่จัดให้มีขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และมีความชำนาญเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งให้บุคคลนั้นได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลนั้น ไปในแนวทางที่ต้องการ ได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540) ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากรว่าเป็น การดำเนินการให้บุคลากรในหน่วยงาน ได้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ หรืองานที่จะปฏิบัติ หรือให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรนั้นปกติจะมี วัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และเพิ่มพูน ความรู้สึกรู้จักคิดที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วิจิตร อวาทกุล (2540) ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร คือ การพัฒนา เป็นกระบวนการที่กว้างขวาง อันหมายรวมถึง

1. กิจกรรมทั้งปวง ที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มพูนความสามารถ การเรียนรู้ การสอนการให้ความรู้ทุกประเภท ไม่ว่าลักษณะหรือวิธีการแบบใด
2. การใช้คนให้ตรงกับงาน ตรงกับความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ความถนัดภายใต้การบริหารอำนวยการที่ถูกต้องเหมาะสม
3. การทำให้บุคคลเข้าใจองค์การ เข้าใจงาน เพื่อนร่วมงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีความรับผิดชอบ รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การอย่างกว้างขวาง ทุกแง่ทุกมุม

กรมวิชาการ (2544) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การจัดกิจกรรมที่จำเป็น และซับซ้อนอย่างหนึ่งที่จะสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพระดับสูงของครูในโรงเรียน ถ้าการพัฒนาบุคลากร ประสบผลสำเร็จก็จะส่งเสริมความก้าวหน้าของนักเรียน และจะสนับสนุนความร่วมมือของครู ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของครูที่มีคุณภาพ

บุญสนอง พลมาตย์ (2545) ได้ให้ความหมายการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีต่างๆ ที่หน่วยงานนำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนจนถึงความรู้สึกรู้จักคิดที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

นางลักษณ์ สุทธิวิวัฒน์พันธ์ (2546) การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การปรับเปลี่ยน วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มพูนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ ในการทำงานและการพัฒนาบุคลากรย่อมต้องการเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรครูไว้ว่า เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากร ทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพสามารถทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปรุมนิเทศส่งไปทำงานต่างประเทศ รวมทั้งสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ ฯลฯ เพื่อบุคลากรนั้น ๆ จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

จากความหมายของการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ในการพัฒนาตนเองและนำมาปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบของตนเองในหน่วยงานนั้นให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อองค์กรหรือหน่วยงานและมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

2. ความสำคัญและจำเป็นของการพัฒนาครู

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะบุคลากรเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ตนเองและองค์กรมีความก้าวหน้า ดังมีผู้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็น ในการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2542) ให้ความสำคัญของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาทั้งบุคลากรใหม่ และบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง

สมเดช สีแสง (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1. บุคคลที่มาปฏิบัติงานใหม่ ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มที่ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติเท่าที่ควร
2. การปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะของงานที่แตกต่างกันไป มากมายมีวิธีการในการทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะลงมือปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคลเหล่านี้ให้มีความเหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติก่อน
3. แม้บุคคลได้ปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นระยะเวลายาวนาน แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องนโยบายแผนการปฏิบัติงาน รวมทั้งระบบวิธีการทำงาน ทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานอาจปรับตัว ไม่ทันจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคคลเหล่านี้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน
4. กรณีบุคลากรได้เลื่อนตำแหน่งใหม่ ทำให้บุคคลเหล่านั้นประสบปัญหาในการปฏิบัติงานเนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการดำเนินงาน จะต้องพัฒนาบุคลากรเหล่านั้น
5. สภาพการแข่งขันของโลกทุกหน่วยงานต้องพัฒนาตนเองให้มีผลงานสูงขึ้น และมีประสิทธิภาพหน่วยงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2542) กล่าวถึงความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาครู ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะขึ้นอยู่กับเวลาที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาตนเอง
2. พัฒนาการของคนนั้นเป็นกิจกรรมตั้งแต่เกิดจนตายการพัฒนาครูเป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้าทำงานจนถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไปตามวาระ
3. ระบบโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเพื่อเตรียมคนไปรับหน้าที่ใหม่และปรับปรุงที่ทำอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นทั้งที่เป็นคณะ และเป็นรายบุคคลและบทบาทนี้จะต้องเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ
4. จุดประสงค์ประการแรกในการพัฒนาครูนั้นก็เพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบโรงเรียนให้สูงขึ้นและในกรณีเช่นนี้จำเป็นที่จะต้องทำการปรับปรุงให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานให้สอดคล้องกันและด้วยคุณภาพที่ได้ระดับทัดเทียมกัน
5. ระบบโรงเรียนควรจะถือว่าการพัฒนาตัวบุคคลนั้นเป็นการลงทุนรูปแบบหนึ่งที่จะให้ผลระยะยาวนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแล้วยังเป็นการดึงดูดให้ปรารถนาที่จะทำงานอยู่กับโรงเรียนนั้น ๆ มากขึ้นอันเป็นการสร้างความปึกแผ่นแน่นหนาให้แก่ระบบโรงเรียนนั้นโดยตรง

เบญจพร แก้วมีศรี (2545) ได้สรุปเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การบรรยาย
3. อภิปรายกลุ่ม
4. การบรรยายหมู่หรือชุมนุมปาฐกถา
5. การสัมมนา
6. การระดมสมอง
7. การเรียนรู้ทางไกล
8. การศึกษาดูงาน
9. การฝึกงาน
10. การสอนแนะ
11. การหมุนเวียนสับเปลี่ยน
12. การประชุมใหญ่
13. การประชุมวิชาการ
14. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
15. การแสดงบทบาทสมมติ
16. การสาธิต

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้ให้ความสำคัญว่า เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรมีดังนี้

1. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี บุคลากรต้องมีความก้าวหน้าทันต่อ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยจะด้อยค่าไปทันที ถ้าหากผู้ควบคุม หรือ ผู้ใช้นั้นไม่มีขีดความสามารถสูงพอที่จะใช้เครื่องมือเครื่องจักรเหล่านั้น

2. การลงทุนเพื่อพัฒนาบุคลากร นอกจากจะเป็นการสร้างคนเพื่อรับ กับ ความเจริญทางเทคโนโลยีแล้ว ยังเป็นการสร้างความจงรักภักดีให้เกิดแก่องค์กร

3. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพ ที่เปลี่ยนไป เพื่อเป็นการรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการหนึ่งที่จะ ช่วย ปรับปรุงสภาพความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีต่อองค์กร

สรุปได้ว่าความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ว่า การ พัฒนา บุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรเพราะจะทำให้บุคลากรได้ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้องค์กรหรือหน่วยงานของ ตนเอง ได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น และทำให้บุคคลในหน่วยงาน ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ หน่วยงาน ต้องการและช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ทำให้ขวัญของผู้ทำงานดีขึ้น ความรู้ทักษะ และทัศนคติใหม่ ที่ครูได้รับการพัฒนาจะถูกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย หรืองานรับผิดชอบทำให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาโดยเฉพาะ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ความมุ่งหมายของการพัฒนาครู

วิจิตร อวาระกุล (2540) ให้ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรโดยทั่วไปที่ สามารถ เชื่อมโยงถึงการพัฒนาครูได้ดังนี้

3.1 การปรับปรุงตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิค ด้านสังคม หรือสภาวะแวดล้อม

3.2 ความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความรู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะเรื่องที่ทำงานรับผิดชอบหรือด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะด้านเดียว

3.3 ปรับปรุงเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจความคิดเรื่องต่าง ๆ จากวงแคบสู่วง กว้าง สามารถวิเคราะห์ที่กลั่นกรองสัมพันธ์ปัจจัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันในภาวะที่แปรเปลี่ยนอยู่ ตลอดเวลา

3.4 ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงานด้วยตนเองโดยมิต้องให้ใคร บอก ชี้แนะหรือนำทางอยู่ตลอดเวลา

3.5 ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความคิดอย่างรอบคอบของตนเองทำงานด้วยฝีมือ และมีความเต็มใจในการทำงานโดยมิต้องรอคำสั่งให้ทำงาน

3.6 ให้มีจิตใจกว้างขวางยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นพร้อมกับความ เปลี่ยนแปลง ที่จะพัฒนาตนเองและสามารถทำงานได้ดีขึ้นและเจริญงอกงามขึ้น

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2546) ได้สรุปว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์มุ่งเพิ่ม ผลผลิต ของคนในองค์กรที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็น เครื่องมือสำคัญ ในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในหน่วยงาน เช่น จัดการฝึกอบรมพนักงานให้

สามารถทำงาน กับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การจัดคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทำงานในเวลาที่เหมาะสมต่าง ๆ ต้องการ เป็นต้น

สุนันทา เลานันทน์ (2546) ได้สรุป ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า เป็นการพัฒนาที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ตัวพนักงานจะได้รับการตอบสนองในความหวังที่จะเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน ส่วนองค์กรก็จะได้ผลกำไรเพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับ ภาวะของธุรกิจที่มีการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สวัสดิ์ สายประสิทธิ์ และคณะ (2547) ได้ให้ความมุ่งหมายที่จำเป็นจะต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรจำแนกออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความต้องการที่จะเพิ่มพูนความสามารถและฝีมือในการทำงานซึ่งปฏิบัติอยู่หรือ สำหรับความก้าวหน้าในอนาคต
2. ความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ในลักษณะทั่ว ๆ ไป แต่เกี่ยวกับงานในสาขาที่ปฏิบัติงานอยู่
3. ความต้องการจะต้องเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ในลักษณะทั่ว ๆ ไปที่ไม่เจาะจงว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่หรือไม่
4. ความต้องการที่จะพัฒนาเจตคติ บุคลิกภาพและท่าทีในการทำงานความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและทักษะเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติและพัฒนาเจตคติในการทำงานเพื่อที่จะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จรรยา เอกมั้น (2548) ได้ศึกษารวบรวมรูปแบบการพัฒนาบุคลากรในวงการศึกษา ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การฝึกอบรม
3. การศึกษาดูงาน
4. การสัมมนา
5. การศึกษาต่อ
6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
7. การสับเปลี่ยนหน้าที่ปฏิบัติงาน
8. การสอนงาน
9. การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากรดังนี้

1. วัตถุประสงค์ขององค์กร
  - 1.1 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
  - 1.2 เพื่อลดความสูญเสียอันเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
  - 1.3 เพื่อลดอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานเองและต่อองค์กร
  - 1.4 เพื่อพัฒนาความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับหัวหน้า
  - 1.5 เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มทั้งในด้านการผลิต การจัดระบบการจัดการ

1.6 เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรสำหรับงานที่จะขยายขึ้น หรือทดแทนคนที่ต้องเปลี่ยนหน้าที่

2. วัตถุประสงค์ของบุคลากรในองค์กร

2.1. เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ

2.2. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2.3. เพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถ และสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน

2.4. เพื่อลดอุบัติเหตุ หรือความสูญเสียทั้งวัสดุและตัวผู้ปฏิบัติงาน

2.5. เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในเหตุผล นโยบายของผู้บังคับการ

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูมีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้และประสบการณ์พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานปรับเปลี่ยนทัศนคติในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุขร่วมกันจนสำเร็จได้โดยความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายบุคลากรมีความรู้ ความสามารถและทักษะเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติและพัฒนาเจตคติในการทำงานเพื่อที่จะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักการพัฒนาครู

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปครูอุดมคติว่า ครูที่พึงมีในสังคมควรประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 10 ประการ ต่อไปนี้คือ

4.1 ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กทั้งในด้านการกระทำและคำพูด

4.2 ครูต้องมีลักษณะชีวิตที่ดี ลักษณะชีวิตพื้นฐานที่ครูพึงมี เพื่อสอนและอบรมเด็ก ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกล้าหาญ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทน อดกลั้น เสียสละ มีระเบียบวินัยในชีวิต ครูต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง หนักแน่น ประกอบด้วยความรัก เมตตา ความสุภาพ อ่อนโยน จะทำให้ศิษย์ประทับใจในความสามารถและความดีของครู เด็กจะจดจำและนำไปปฏิบัติตาม

4.3 ครูต้องสอนให้คนให้คิดเป็น ทำเป็น ครูต้องเป็นแบบอย่างในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่สอนข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำเท่านั้น แต่ต้องเรียนรู้หลักการที่จะสามารถนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตรอบนอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เด็กมีอิสรภาพในการคิด การทำและการเรียนรู้ด้วยตนเองมาก ๆ เพื่อสามารถสร้างสรรค์สิ่งดีงามในอนาคต

4.4 ครูต้องมีใจใฝ่รู้ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความพากเพียร มีความพัฒนาตนเอง ด้วยการหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

4.5 ครูต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ครูควรเป็นนักเรียนจากอดีต วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถชี้แนวทางอนาคตได้ เพื่อที่จะนำคนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอเพราะสังคมไทยมักยอมรับให้ครูเป็นผู้ชี้แนะสังคม ดังนั้นครูจึงมีบทบาทความรับผิดชอบอย่างสูงต่อสังคม

4.6 ครูต้องมีอุดมการณ์และมีใจรักการสอนอย่างแท้จริง ครูต้องมุ่งหวังอยากเห็น นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ในการนำสิ่งที่เรียนไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นในชีวิตจริง ได้มี ความต้องการที่จะสอนในทุก ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตที่ดี มีความก้าวหน้า สอนให้เด็กรู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่าง ในการเป็นคนใฝ่รู้ชอบค้นหาความรู้อยู่เสมอ

4.7 ครูจะต้องรักในอุดมการณ์ประชาธิปไตย เป็นแบบอย่างและผู้นำในเรื่องวิธีประชาธิปไตยไม่วางอำนาจ ไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึกออกคำสั่ง ให้นักเรียนปฏิบัติตามเท่านั้นต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนอยู่เสมอเพื่อเป็นการฝึกวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ในโรงเรียนให้แข็งแกร่งขึ้นเป็นการวางรากฐานประชาธิปไตยในระยะยาวต่อไป

4.8 ครูจะต้องมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะมากกว่าเป็นผู้ผลักดัน ครูต้องมีความรู้แตกฉาน สามารถจูงใจและโน้มน้าวนักเรียนให้เชื่อฟัง ทำในสิ่งที่ถูกและดีงามได้โดยไม่ต้องรู้สึกว่าเป็นการบีบบังคับ อย่างไรก็ดีเหตุผล

4.9 ครูจะต้องเป็นผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู ไม่หวั่นไหวในอำนาจของเงินทองหรือความเจริญทางวัตถุแต่ยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงามอยู่เสมออันจะเป็นการทำให้ครูเป็นที่นับถือของศิษย์และเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

4.10 ครูจะต้องตระหนักในหัวใจถึงความเป็นพ่อแม่ที่สองของเด็ก ครูที่ดีมิใช่มีหน้าที่ เป็นผู้สอนสั่งให้ความรู้แก่เด็กเท่านั้นแต่ต้องมีหัวใจ ความเป็นพ่อแม่ที่รักและปรารถนาดีต่อเด็กอย่างแท้จริง

อาภัส สรีไชยคุนา (2542) ได้ให้หลักการพัฒนาบุคลากรที่สามารถเชื่อมโยงสู่การพัฒนาครูได้ดังนี้

1. หลักการเสริมสร้างความเชื่อถือศรัทธาของผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นที่ยอมรับกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการพัฒนาบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อถือศรัทธาต่อการพัฒนาบุคคลหรือไม่ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องรู้จักจูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจผู้เข้ารับการพัฒนาให้เกิดความสนใจเชื่อถือและศรัทธาต่อโครงการให้ได้

2. หลักการรักษาระดับความสนใจของผู้เข้ารับการพัฒนาให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้วในระยะเริ่มแรกที่มีการพัฒนาบุคคลผู้เข้ารับการพัฒนาส่วนใหญ่จะมีความกระตือรือร้น แต่หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาไปแล้วระดับความสนใจจะเริ่มลดลงตามลำดับจนอาจจะหมด ความสนใจต่อไปดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสภาพดังกล่าวจึงควรกระทำ ดังนี้

2.1 ใช้เทคนิควิธีในการพัฒนาหลายรูปแบบและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2.2 ชี้แจงให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเห็นประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ

2.3 สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองและสนุกสนานพยายามอย่าให้เกิด

บรรยากาศที่ตึงเครียดเคร่งขรึมและห่างเหิน

3. หลักการมีส่วนร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรที่จัดว่าประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นโครงการที่ผู้รับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นการอภิปรายหรือมีส่วนร่วมกิจกรรมในรูปแบบอื่นการพัฒนาบุคลากรไม่ควรปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการพัฒนาเหมือนเป็นเครื่องบันทึกเสียง โดยการถูกจับให้มานั่งฟังอยู่นิ่ง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิธีที่จะดึงผู้เข้ารับการพัฒนาเข้ามาร่วมใช้ สติปัญญาแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกิจกรรมนั้นสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

3.1 ตั้งประเด็นปัญหาป้อนคำถามให้ตอบหรือเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการพัฒนา ชักถามเป็นระยะ ๆ ตลอดการพัฒนา

3.2 ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ใช้ สติปัญญา ความคิดเช่นการสร้างสถานการณ์จำลองและการให้ศึกษกรณีตัวอย่าง เป็นต้น

3.3 การสร้างกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นมิตรและให้แต่ละคนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

4. หลักการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่จะพัฒนาถ้าหากโครงการพัฒนาบุคลากรใดที่ได้สร้างภาพพจน์ที่ดีในประเด็นหัวข้อเรื่องที่จะพัฒนาเสียตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว ย่อมเท่ากับว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง

5. หลักการสร้างความเข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะพัฒนาสิ่งที่จะช่วยทำให้โครงการพัฒนาบุคลากรสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ โดยง่ายซึ่งวิทยากรหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องคำนึงเพื่อสร้าง ความเข้าใจในประเด็นของเรื่องที่จะพัฒนานั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกันได้แก่

5.1 โดยการอธิบายเน้นให้เข้าใจถึงแนวคิดและจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหัวเรื่อง ที่นำมาพัฒนาว่ามียังอย่างไรบ้างทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาลังเห็นถึงความสำคัญ

5.2 โดยการอธิบายความหมายและความสำคัญของประเด็นเรื่องให้เข้าใจ

6. หลักการเน้นหรือย้ำเท่ากับเป็นการช่วยชี้ให้ผู้เข้ารับการพัฒนารู้เข้าใจว่าประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่สำคัญสมควรแก่การให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์ (2543) ได้กล่าวถึงหลักการในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร (Personnel Development Needs) หมายถึง การหาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงาน เพื่อหาทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานนั้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) เมื่อทราบปัญหาความจำเป็น หรือความต้องการในการพัฒนาบุคลากรแล้วก็เริ่มดำเนินการ

3. การเลือกวิธีการ (Methods) ที่เหมาะสมว่า ควรดำเนินการด้วยวิธีใด เช่น ฝึกอบรม สัมมนา ติวงาน โยกย้าย เปลี่ยนหน้าที่โดยพิจารณาว่าวิธีใดจะได้ผลรวดเร็ว

4. การกำหนดโครงการซึ่งในที่นี้ หมายถึง การจัดทำรายละเอียดของการพัฒนา บุคลากรในแต่ละเรื่องว่าจะดำเนินการอย่างไร เช่น ถ้าจะใช้วิธีการฝึกอบรมสัมมนาก็ต้องกำหนด หลักสูตร เนื้อหาวิชา วิทยากรสถานที่วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณที่จะใช้หรือถ้าจะใช้วิธีส่งคนไปศึกษา ติวงานหรือศึกษาต่อก็ต้องจัดทำโครงการรายละเอียดเหตุผล ความจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดหรือจัดหา แหล่งเงินทุน เป็นต้น

5. การดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามโครงการที่กำหนดหรือจัดทำขึ้น เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมหรือสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ (Workshop) หรือส่งคนไปติวงานและศึกษาตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ

6. การประเมินผลและติดตามผล การพัฒนาบุคลากรที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคหรือข้อขัดข้องประการใดบ้าง รวมทั้งการติดตามดูว่าหน่วยงานและบุคคลนั้นได้รับประโยชน์จากโครงการที่ดำเนินการไปแล้วเพียงใด คู่มีค่าหรือไม่

Castetter (1976) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรมีดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture)

2. การจัดประชุมใหญ่ (Conference)
3. การสัมมนา (Seminars)
4. การอภิปรายแบบมีหัวข้อ
5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
6. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนตำแหน่ง (Position Rotation)

Dubrin (1998) ได้เสนอวิธีการพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จไว้ 3 แนวคิด ได้แก่

1. การพัฒนาโดยใช้การตระหนักรู้ด้วยตนเองและการมีวินัยในตนเอง (Development Through Self-awareness and Self-discipline)
2. การพัฒนาโดยการศึกษา ประสบการณ์และการให้คำปรึกษาเป็นการพัฒนาบุคลากรที่เกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่าการรับรู้ด้วยตนเอง หรือด้วยการสร้างวินัย ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง นอกจากนี้กระบวนการความเข้าใจและรับรู้กิจกรรม ได้แก่ การศึกษา ประสบการณ์ ประสบการณ์ที่ท้าทาย ประสบการณ์ที่กว้างขวาง และการให้คำปรึกษา
3. การพัฒนาโดยใช้โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งโปรแกรมนี้อาจมุ่งพัฒนาความก้าวหน้าของคุณ

Guskey (2000) เสนอหลักการพัฒนาครูในฐานะการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนที่ชัดเจนโดยปกติจะพิจารณาจากองค์ประกอบที่เป็นได้ทั้งจุดมุ่งหมาย (Goal) และเป็นผลลัพธ์ (Outcome) ใน 3 ด้านคือ 1) ด้านพุทธิพิสัยเช่นความรู้และความเข้าใจ 2) ด้านจิตพิสัยเช่นทัศนคติและค่านิยมและ 3) ด้านทักษะพิสัยเช่นทักษะพฤติกรรมและการปฏิบัติ
2. เน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคลระดับกลุ่มและระดับองค์การ
3. มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มทีละนิด (Think Big, But Start Small) จากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด (A Series of Smaller Steps) โดยเน้นการเปลี่ยนแปลง ในประเด็นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ผู้วิจัยเห็นว่าหลักการพัฒนาครูในฐานะการพัฒนาวิชาชีพของ Guskey ดังกล่าวครอบคลุมและส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของการพัฒนาครูได้ชัดเจนกว่าหลักการพัฒนาครูทั้งหมดข้างต้นจึงใช้เป็นแนวคิดหลักการพัฒนารอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม ในการวิจัยและพัฒนา

สรุปได้ว่า หลักในการพัฒนาบุคลากร คือ กิจกรรมที่บุคลากรสมัครใจ เห็นคุณค่าและความพยายามส่วนตัวที่จะทำให้ตนเองมีคุณภาพสูงขึ้นแล้วยังก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพต่องาน ขององค์กรโดยส่วนรวมด้วย เช่นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้ และเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานหรือองค์กรเป็นผู้จัดขึ้นอาจถือได้ว่าเป็นการฝึกอบรมในระหว่างการทำงานซึ่งอาจจะจัดให้แก่ผู้เข้าทำงานใหม่หรือทำงานมาแล้ว แต่ยังมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่ถึงระดับที่ต้องการ

5. ลักษณะสำคัญของการพัฒนาครู

Guskey (2000) ได้กำหนดลักษณะสำคัญการพัฒนาวิชาชีพที่นำมาใช้กับการพัฒนา ครูคือเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Process) เป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Ongoing Process) และเป็นกระบวนการเชิงระบบ (Systemic Process) ดังนี้

1. การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Process) กระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายจะช่วยให้การกำหนดเนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์กระบวนการหรือแนวปฏิบัติ ตลอดจนแนวการประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งก็มีแนวทางที่จะทำได้ดังนี้

1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญเพราะในบรรดาตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุดโดยเฉพาะในกรณีที่ต้องการให้มีการปฏิบัติการในชั้นเรียนหรือในโรงเรียนเพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจะช่วยให้สามารถกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง (Intended Outcome) ได้ชัดเจนขึ้นในลักษณะที่เรียกว่า “เริ่มต้นโดยมีผลลัพธ์อยู่ในใจ (Beginning with the end in mind) หรืออาจจะเรียกว่าเป็นการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งให้เกิดผลลัพธ์ (Results-driven Professional Development) ตามทัศนะของ Sparks (1996)

1.2 การทำให้มั่นใจว่าจุดมุ่งหมายนั้นมีคุณค่ามีความหมายเพราะเชื่อว่าทุกจุดมุ่งหมายจะสำคัญหรือมีคุณค่าเท่ากันดังนั้นจะต้องมีวิธีตรวจสอบความสำคัญหรือมีคุณค่าของจุดมุ่งหมายนั้น

1.3 มีการกำหนดวิธีการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายนั้นที่คำนึงถึงการมีตัวชี้วัด ที่หลากหลาย (Multiple Indicators) ทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง

2. การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (Ongoing) เนื่องจากการศึกษาเป็นสาขาที่มีพลวัต (Dynamic) เป็นสาขาที่มีการขยายตัวขององค์ความรู้ตลอดเวลาซึ่งเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ครูจะต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลาจะต้องสำรวจ ถึงความมีประสิทธิภาพของสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ประเมินถึงสภาพปฏิบัติงานในปัจจุบันทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหากสิ่งที่ทำนั้นยังเป็นไปได้ไม่ดีและพยายามหาทางเลือกหรือโอกาสใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องกิจกรรมบางประการจะเกิดขึ้นเช่นการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรการอ่านวารสาร หรือเอกสารทางวิชาชีพการสังเกตห้องเรียนการสนทนาระหว่างครูด้วยกันเองหรือกับผู้บริหาร เป็นต้น

3. การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการเชิงระบบ (Systemic) กระบวนการเชิงระบบจะต้องไม่มุ่งพัฒนาในส่วนใดส่วนหนึ่งหรือในระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้นแต่จะต้องในทุกส่วนอย่างสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับรายบุคคลระดับกลุ่มและระดับองค์การมิฉะนั้นอาจจะเกิด ปรากฏการณ์ขัดแย้งกันขึ้นระหว่างระดับหรือส่วนที่ได้รับการพัฒนากับส่วนหรือระดับที่ไม่ได้รับการพัฒนาและประเด็นที่ควรคำนึงถึงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการพัฒนาวิชาชีพนั้นจะต้องกระทำ เพื่อคนทุกคน (For Everyone) ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนแม้แต่ผู้ปกครองหรือชุมชนในบางโอกาสบางกรณีที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการพัฒนาครูคือ 1) เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย และมีวิธีการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2) เป็นกระบวนการที่มีการประเมินและปรับปรุง

แก้ไขอย่างต่อเนื่องและ 3) เป็นกระบวนการเชิงระบบที่พัฒนาทุกส่วนและทุกระดับที่จะส่งผลต่อ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

6. กระบวนการพัฒนาครู

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540) สรุปกระบวนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติไว้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรหรือปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยวิธีการพัฒนาบุคลากร จากการศึกษาผลผลิตขององค์การศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากร และศึกษานโยบาย แผนงานและเป้าหมายของงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมว่ามีส่วนใดที่ต้องดำเนินการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา

6.2 การวางแผนพัฒนาบุคลากร

6.3 การดำเนินการพัฒนาบุคลากร

6.4 การนิเทศติดตามและการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

กระบวนการพัฒนาบุคลากรนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับการบริหารงานบุคคล แต่มีบางขั้นตอนที่แยกออกมาให้เด่นชัดเพื่อดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนา บุคลากรซึ่งต้องดำเนินการประการแรกก่อนเข้าสู่กระบวนการบริหารโดยทั่วไปคือการวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2543) กระบวนการในการพัฒนาบุคลากรมีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ

ปัจจุบัน

1. วิเคราะห์ความต้องการขององค์กร โดยการศึกษาคู่มือโครงสร้างขององค์กรในปัจจุบัน
2. ประเมินความสามารถของการบริหารในปัจจุบัน เพื่อดูว่าคุณสมบัติของการบริหารขององค์กรอยู่ในระดับใด
3. สสำรวจกำลังงานของฝ่ายบริหารที่มีอยู่
4. วางโครงการพัฒนาสำหรับแต่ละคน

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวว่ากรณีพิเศษเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบ หนึ่งที่น่าจะให้ผลรวดเร็วกว่าโดยเฉพาะกรณีพิเศษภายในสถานศึกษา เพราะผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำงานอยู่ร่วมกัน และผู้นิเทศในหนึ่งเรื่องอาจเป็นผู้รับการนิเทศในอีกเรื่องหนึ่งก็ได้ ในทำนองเดียวกัน ผู้รับการนิเทศก็อาจกลับไปเป็นผู้นิเทศเรื่องที่ตนเองมีความสามารถสูงได้ จึงเป็นการรวมพลังกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าการให้แต่ละคนปฏิบัติในลักษณะต่างคนต่างทำ

อนันต์ ศรีอำไพ (2549) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาบุคลากรครู ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน
2. จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ
3. กำหนดความต้องการต่าง ๆ ในการพัฒนา
4. เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด
5. ประเมินผลกระบวนการพัฒนา

สรุปการพัฒนาครูเป็นกระบวนการดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผน การเลือกกิจกรรม การพัฒนาให้เหมาะสมกับจุดพัฒนา กลุ่มเป้าหมายและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้การพัฒนาครู ภายในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. วิธีการพัฒนาครู

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) ได้เสนอวิธีการในการพัฒนาบุคลากรไว้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีล้วนมีความสำคัญในการไปพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดีโดยสรุปได้ดังนี้

- 7.1 การปฐมนิเทศ
- 7.2 การเสนองาน
- 7.3 การมอบอำนาจให้ปฏิบัติงาน ให้รู้จักรับผิดชอบงาน
- 7.4 การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่
- 7.5 การหาพี่เลี้ยงผู้ช่วยงาน
- 7.6 ให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยงาน
- 7.7 การให้รักษาการแทน
- 7.8 การไปสังเกตการณ์ทำงานในบางโอกาส
- 7.9 ส่งไปศึกษาดูงาน
- 7.10 จัดประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน
- 7.11 ส่งเข้าประชุมสัมมนาและฝึกอบรม
- 7.12 จัดเอกสารทางวิชาการให้เพียงพอ
- 7.13 จัดให้มีคู่มือปฏิบัติงาน
- 7.14 การอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฟังบรรยายทางวิชาการ
- 7.15 ให้ทำการทดลองวิจัย โดยเฉพาะวิจัยในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ
- 7.16 ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน
- 7.17 ให้มีการปรึกษางานก่อนเข้าทำงาน
- 7.18 ให้มีการนิเทศโดยหัวหน้างาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้สรุปการพัฒนาครูจากรายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องแห่งชาติ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียน ในโครงการโรงเรียนปฏิรูป การเรียนรู้ได้พัฒนาครูโดยวิธีการหลัก 3 วิธี คือ

1. การให้ความรู้ ความเข้าใจในสาระของการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูป การเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ และการฝึกอบรม

2. การสร้างความตระหนักในความสำคัญของบทบาทภารกิจของครู คือ กระบวนการสร้างความตระหนักในบทบาทและภารกิจของครู สรุปได้ 4 กระบวนการคือ

2.1 การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน

2.2 การหมั่นประชุมวิเคราะห์บทบาทของตนเองเป็นนิจ

2.3 การอำนวยความสะดวกด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร

2.4 และการสนับสนุนให้กำลังใจแก่ครู

3. การนิเทศ ซึ่งข้อค้นพบที่เด่นชัด คือ รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มชี้แนะและช่วยเหลือกันในลักษณะเพื่อนครูช่วยเพื่อนครู ซึ่งแต่ละคนต้องยอมรับการวิจารณ์และการแนะนำซึ่งกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรตามแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งมีวิธีการดำเนินการ 4 วิธี ได้แก่ การฝึกอบรม การส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมดูงาน การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหาร

1. การฝึกอบรม เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ ประสบการณ์และปรับปรุงทัศนคติในการทำงานและการสอนงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีระบบ สามารถพัฒนาบุคลากรได้เป็นจำนวนมาก

2. การส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมหรือดูงาน ได้แก่ ให้บุคลากรได้ศึกษาต่อ ส่งไปฝึกอบรมหรือดูงาน ซึ่งเป็นการส่งบุคคลไปรับการพัฒนากายนอกหน่วยงาน หน่วยงาน ได้พิจารณาส่งบุคคลไปเฉพาะหลักสูตรที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานจริง ๆ

3. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การที่หน่วยงานจัดให้บุคลากรได้พัฒนาความสามารถ หรือพัฒนาด้านความรู้ความชำนาญ หรือความเข้าใจจาก การปฏิบัติงาน แนะนำชี้แจงการศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงานการมอบหมายให้ไปค้นคว้า การมอบหมายให้ร่วมประชุมสัมมนาเป็นวิทยากรเขียนบทความ หรือเอกสารหมุนเวียน หรือการโยกย้าย สับเปลี่ยนตำแหน่ง

4. การพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหาร ได้แก่ การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การพัฒนาทีมงาน พัฒนาการทำงานร่วมกัน การบริหารโดยยึด วัตถุประสงค์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่าวิธีการพัฒนาบุคลากรมีหลายวิธีที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรวิธีที่นิยมปฏิบัติ เช่น การจัดอบรมเพิ่มเติม การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน การพัฒนาทีมงานหรือองค์การ การบรรยาย หรือการให้ความรู้พิเศษกรณีพิเศษติดตาม เป็นต้น

พัฒนา ปลูก ปลูก โท ชีเว

ตาราง 2 ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาครู

นักวิชาการ	การพัฒนาครู						ความถี่
	เบญจพร แก้วมีศรี (2545)	จริยา เอกมณี (2548)	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539)	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544)	Castetter (1976)	Dubrin (2000)	
1. การฝึกอบรม	√	√	-	√	√	√	5
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	√	√	-	-	√	√	4
3. การเรียนรู้ด้วยตนเอง	√	-	√	-	√	√	4
4. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ	√	√	√	√	√	-	5
5. การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	-	-	√	-	-	-	1

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า การสังเคราะห์ วิธีการพัฒนาครู โดยใช้ความถี่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาวิธีการพัฒนาครูที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้จัดเป็นกลุ่มเดียวกันมี 5 วิธี ดังนี้
1) การฝึกอบรม 2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 5) การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

8. การประเมินผลการพัฒนาครู

พนัส หันนาคินทร์ (2542) แบ่งการประเมินผลการพัฒนาครูเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินการพัฒนาและการประเมินผลการพัฒนา ดังนี้

8.1 การประเมินการพัฒนาการประเมินขั้นนี้เป็นการพิจารณาว่าการพัฒนาครูที่จัดขึ้นนั้นผู้เข้ารับการพัฒนามีความพึงพอใจเพียงใดทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบจุดด้อยหรือจุดเด่นของการพัฒนาแล้วนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นในการพัฒนาต่อไปเพราะบางที่ผู้เข้ารับการพัฒนาพอใจต่อเรื่องที่ทำ การพัฒนาแต่อาจจะไม่พอใจวิธีการพัฒนาการประเมินการพัฒนา มักจะเป็นการตรวจสอบ หรือถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

8.1.1 การพัฒนาตรงต่อความต้องการปรับปรุงการทำงานของผู้เข้าอบรม เพียงใด

8.1.2 วิทยากรที่มาให้การพัฒนามีคุณภาพและสามารถสร้างความรู้ความคิด และวิธีปฏิบัติงานให้ดีขึ้นได้เพียงใด

8.1.3 บรรยากาศในการพัฒนาเป็นไปด้วยความสบายใจหรือเคร่งครัดเพียงใด มีกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการพัฒนาหรือมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนิทสนมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้เข้ารับการพัฒนาเพียงใด

8.1.4 ความคิดเห็นต่อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นสถานที่พัก อาหาร การเดินทาง การติดต่อกับทางบ้านในกรณีที่สถานที่พัฒนาห่างจากบ้าน การให้การพยาบาลเบื้องต้น ในกรณีเกิดการเจ็บป่วยรวมทั้งความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในระหว่างพัฒนา

8.1.5 ความคิดเห็นโดยทั่วไปของผู้เข้ารับการพัฒนามีต่อโครงการพัฒนาและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาที่จะจัดขึ้นต่อไป

8.2 การประเมินผลจากการพัฒนาในกรณีนี้อาจถือได้ว่าเป็นการตามดูว่า ผลการพัฒนาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาหรือไม่โดยพิจารณาจากเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

8.2.1 ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานเดิมหรือตำแหน่งงานใหม่ดีขึ้นเพียงใด

8.2.2 ผลที่เกิดขึ้นแก่ตำแหน่งงานว่าผู้เข้ารับการพัฒนาเข้าใจและสามารถปฏิบัติตัวให้เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือเป้าหมายขององค์การเพียงไร

8.2.3 ผลที่เกิดขึ้นแก่องค์การเช่นโรงเรียนว่าการพัฒนาทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การนั้น ๆ ดีขึ้นเพียงไร

8.2.4 โดยสรุปการพัฒนาครั้งนั้นให้ผลคุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่ายที่เสียไปเพียงใด

สุภางค์ จันทวานิช (2546) กล่าวถึงการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) มีการตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่เป็นการตรวจสอบแหล่งข้อมูลได้แก่แหล่งเวลาหมายถึงว่าถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่แหล่งสถานที่หมายถึงถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันไหมและแหล่งบุคคลหมายถึงว่าถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่การตรวจสอบด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนได้ข้อมูลต่างกันหรือเหมือนกันโดยเปลี่ยนผู้สังเกตแทนที่จะใช้คนเดียวกันสังเกตในกรณีที่ไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนามการตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจทำได้ง่ายกว่าในระดับสมมติฐานชั่วคราวตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือการใช้หลายวิธีในการเก็บข้อมูลแต่เป็นข้อมูลชนิดเดียวกันเช่นสังเกตควบคู่กับการถามหรืออาจใช้วิธีการถกเถียงและซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่ก็ให้เขาอ่านงานที่เขียนเสร็จแล้วเพื่อทบทวนการตีความของเขาว่ามีความเที่ยงตรงตามที่คนอื่นยึดถือหรือไม่แล้วจึงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์

Guskey (2000) เสนอประเภทของการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินปฏิกิริยาจากผู้มีส่วนร่วม (Participants' Reaction) เพื่อการปรับปรุง

2. การประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม (Participants' Learning) ในความรู้ และทักษะใหม่ที่ได้รับ

3. การประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงขององค์การ (Organization Support and Change)

4. การประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้มีส่วนร่วม (Participants' Use of New Knowledge and Skills)

5. การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (Student Learning Outcomes)

เมื่อสังเคราะห์แนวคิดการประเมินผลการพัฒนาครูของพนัสหันทนาคินทร์ และ Guskey พบว่า การประเมินผลการพัฒนาครูจัดเป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการพัฒนาต่อการพัฒนาเรียกว่าการประเมินปฏิบัติการจากผู้มีส่วนร่วม เพื่อปรับปรุงและ ลักษณะหลังเป็นการประเมินผลการพัฒนาเป็นการตามดูว่าผลการพัฒนาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาหรือไม่ประกอบด้วย 1) การประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม ในความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับ 2) การประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงองค์การ 3) การประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้มีส่วนร่วมและ 4) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ของนักเรียน

การประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพ 5 ประเภทของ Guskey ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางสำหรับการพัฒนาครูของไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ สสวท (2554) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดหลักสูตรอบรมครูทางไกล กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 และ 2) ปีการศึกษา 2554-2556 ได้ปรับใช้ โดยจัดลำดับการวัดและการประเมินผลการอบรมไว้ 5 ขั้นที่ต่อเนื่องกันโดยจัดระดับตามความง่าย และความซับซ้อนดังนี้

1. ประเมินปฏิบัติการเน้นการวัดความพึงพอใจของครูต่อการอบรม
2. ประเมินการเรียนรู้เน้นการวัดความรู้ด้านเนื้อหาทักษะและเจตคติ
3. ประเมินการสนับสนุนขององค์กรหน่วยงานและสถานศึกษาเน้นการวัด การสนับสนุนของหน่วยงานที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และทักษะการสอนของครู
4. ประเมินการทดลองใช้องค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านเนื้อหาสาระและทักษะ การสอนเน้นการวัดการเรียนรู้หลังการอบรมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการสอนหรือไม่
5. ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเน้นการวัดว่าการอบรมมีความสำเร็จผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร ในการประเมินผลการพัฒนาครูเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อมูลจากวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า การประเมินผลการพัฒนาครู เป็นการตรวจสอบคุณภาพทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อาจเป็นการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการพัฒนาต่อการพัฒนาเรียกว่า การประเมินปฏิบัติการจากผู้มีส่วนร่วมเพื่อปรับปรุงและ หรือเป็นการประเมินผลการพัฒนาเป็นการตามดูว่าผลการพัฒนาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาหรือไม่อาจประกอบด้วย การประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วมในความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับการประเมินการสนับสนุน และการ

เปลี่ยนแปลงองค์การ การประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้มีส่วนร่วมและการประเมินผล
 ลัทธิการเรียนรู้ของนักเรียน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. สภาพปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเสนา อำเภอบางบาล อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน อำเภอบางซ้าย อำเภอดัก
 ใต้ อำเภอลาดบัวหลวง มีสถานศึกษา จำนวนทั้งหมด 193 แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด 2,352 คน

2. วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นองค์กรคุณภาพที่มุ่งส่งเสริมและบริการการจัดการศึกษาให้
 ทัวถึง เสมอภาค มีคุณธรรม และคุณภาพ เน้นความเป็นอยุธยา ก้าวสู่สากล

3. เป้าประสงค์

3.1 ประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตบริการ ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี
 อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.2 ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีคุณลักษณะความ
 เป็นอยุธยา

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็ม
 ตามศักยภาพ

4. กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ความสำนึกในการเป็นชาติไทยให้
 สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุม
 ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัด

กลยุทธ์ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในกลพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในกลับการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของการสอบ NT เพิ่มขึ้น
 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

2. ค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของการทดสอบระดับชาติ
 O-NET ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมฯ โดยรวมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

3. ผลการทดสอบระดับชาติ O-NET กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับ

3.1 โรงเรียนที่มีความพร้อมสูง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

3.2 โรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4 -5

- 3.3 โรงเรียนที่มีความพร้อมน้อย เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 -5
- 3.4 นักเรียนมีความสามารถด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3.5 โรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ร้อยละ 80
- 3.6 โรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง ร้อยละ 60
- 3.7 โรงเรียนที่มีความพร้อมน้อย ร้อยละ 40
- 3.8 นักเรียนทุกคนที่ได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะผู้นำนักเรียนอาเซียน
- 3.9 ร้อยละ 100 ของจำนวนโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานสากล
- 3.10 จำนวนโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอาเซียน เพิ่มขึ้น ปีละ 7 โรงเรียน
- 3.11 มีแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- 3.12 มีข้อสรุป/แนวปฏิบัติในการปรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.13 มีแนวทาง/วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนให้เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับห้องเรียน ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- 3.14 สมาชิกชุมชนนักวัดและประเมินผลฯ ทุกคนมีความเข้มแข็งด้านการประเมิน
- กลยุทธ์ 2 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ความสำนึกในความเป็นชาติไทย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1. นักเรียนร้อยละ 80 มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป
  2. นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการตามช่วงวัย
- กลยุทธ์ 3 เพิ่มโอกาสทางการเข้าถึงบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพ
1. ประชากรในวัยเรียนระดับปฐมวัยได้รับบริการทางการศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
  2. ประชากรในวัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับในเขตบริการได้เข้าเรียน ร้อยละ 100
  3. ห้องเรียนพิการได้รับโอกาสให้สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ
  4. นักเรียนพิการผ่านการพัฒนาตามศักยภาพร้อยละ 80
  5. สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ อย่างน้อยตำบลละ 1 โรงเรียน
  6. โรงเรียนร้อยละ 100 มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้มแข็ง
  7. อัตราการออกกลางคันของนักเรียน ลดลงอย่างน้อยร้อยละ 5
- กลยุทธ์ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น
1. ครูได้รับการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ
    - 1.1 ครูกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
  2. ครูผ่านการประเมินความรู้ความสามารถ ระดับดี

- 2.1 ศึกษาวิเคราะห์ 5 กลุ่มสาระ นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือแนะนำครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน และยกผลสัมฤทธิ์ได้ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง/โรงเรียน
- 2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ต้องจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (ID.PLAN) เพื่อวางแผนพัฒนาตนเอง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 2.3 โรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ จำนวน 16 โรงเรียนต้องได้รับการพัฒนาทุกโรงเรียน
- 2.4 ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติทุกคน
- 2.5 การบริหารงานบุคคลต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 2.6 อัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น เป็นไปตามเกณฑ์ที่ กคศ.

กำหนด

กลยุทธ์ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการ

1. สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบต่อการดำเนินงาน
    - 1.1 เมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวมได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 96 และงบลงทุนไม่น้อยกว่าร้อยละ 87
    - 1.2 สถานศึกษาในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน และสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทุกแห่งบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  2. สถานศึกษาและ สพ.อ. จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน
    - 2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานเขตระดับดีเยี่ยม
    - 2.2 สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553
    - 2.3 ร้อยละ 80 ของสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ผ่านการรับรองคุณภาพ ภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)
5. ค่านิยมองค์กร
“บริการด้วยใจ ยิ้มไหว้ด้วยไมตรี”
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีคุณภาพและมีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ มาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
  7. ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจ

หน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

7.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษาให้ สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ความต้องการของท้องถิ่น

7.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงาน ในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

7.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา

7.4 กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษา

7.5 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

7.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษา ในเขต พื้นที่การศึกษา

7.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

7.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาใน เขตพื้นที่

7.10 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้าน การศึกษา

7.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

7.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็น หน้าที่ของ ผู้ใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย วัฒนธรรมองค์กร “ที่มงานมีวินัย สุขใจบริการ พอเพียง ฉับไว ร่วมใจประสาน สัมฤทธิ์งานก้าวไกล” มาจากคำว่า PRANAKORN SRI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE TWO

P = Participation หมายถึง การมีส่วนร่วม

S = Service หมายถึง การมุ่งบริการ

A = Achievement หมายถึง การมุ่งผลสัมฤทธิ์

S = Sufficiency หมายถึง ความพอเพียง

A = Active หมายถึง ความกระตือรือร้น

T = Team Work หมายถึง การร่วมมือ การทำงานเป็นกลุ่ม
ความหมายของคำว่า “TEAMWORK”

T = Trust หมายถึง เชื่อถือ วางใจ

E = Empathy หมายถึง เห็นใจ

A = Agreement หมายถึง ข้อตกลง

M = Mutual benefit หมายถึง จัดสรรผลประโยชน์เป็นธรรม

W = Wittingness หมายถึง พอใจ

O = Opportunity หมายถึง โอกาส

R = Recognition หมายถึง ยอมรับ

K = Knowledge transfer หมายถึง ถ่ายโยงความรู้

รางวัลเกียรติยศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ได้รับรางวัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมศีลธรรมดีเด่นเนื่องในวันรวมพลังเด็กดีวิสตาร์ ครั้งที่ 8 ประจำปี พ.ศ. 2556

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้รับรางวัล เสมอ ป.ป.ส. ระดับดีเด่น โครงการสถานศึกษาป้องกันยาเสพติดดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2557

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้รับรางวัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมดีเด่น ระดับชาติ (ระดับเหรียญทอง) ประจำปี พ.ศ. 2558

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้รับการคัดเลือกเป็นหน่วยงานรณรงค์แต่งกายผ้าไทยดีเด่นโครงการประกวดแต่งกายผ้าไทยประจำปี พ.ศ. 2559

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้รับรางวัลประเภทดี งบประมาณตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลัง

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีภาระหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2551 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการให้บริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 193 โรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยมีการจัดการเรียนการสอนสนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขตามเป้าหมายของหลักสูตร และเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จากการสรุปผลการ

ดำเนินงาน การจัดการศึกษาในทุกปีการศึกษา โดยคณะผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกันโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์ งาน (SWOT) พบว่าปัญหาและจุดอ่อนในการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบมีหลายด้าน และที่สำคัญที่สุดคือด้านงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของ งานการบริหารทางการศึกษา โดยนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์นักเรียนบางส่วน ไม่มีความรู้ตามระดับชั้น ตามที่หลักสูตรกำหนด นักเรียนขาดทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การ แก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดจิตสำนึกในการรักการอ่าน และการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สภาพครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหาร จัดการ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่เตรียมการสอน ขาดการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ใช้สื่อ ขาดการคิดค้น สื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขาดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดความตระหนักในการพัฒนาอาชีพ ของตนเอง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ในเรื่องของการวิจัยใน ชั้นเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามแนวการปฏิรูปการศึกษา กลุ่ม นโยบายและแผน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับแนวทางการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ได้มีผู้ศึกษา ดังนี้

สนองชัย แสนสีดา (2555) สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้าน การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้าน การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 และเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 490 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 160 คน ครูผู้สอน จำนวน 330 คน โดยการใช้ตาราง กำหนดตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ มีค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ .97 และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนและทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก

นันทน์ภัส กัณกา (2558) แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) การศึกษาและการร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาสภาพการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ตามขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดทั้ง 3 ด้านพบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหา คือ 1) ขาดการสำรวจความต้องการ 2) การกำหนดรูปแบบวิธีการพัฒนาครูยังไม่เหมาะสมและ 3) การประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพจริง สำหรับแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจหาความต้องการ ร่วมกันการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาครูตามรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสม และมีการประเมินผลตามสภาพจริง พร้อมทั้งนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ทุกขั้นตอน และทุกประเด็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ลัดดาวลย์ สืบจิต (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 53 ตัวบ่งชี้ มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ มีจำนวน 20 ตัว บ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ รองลงมา ได้แก่ มีวินัยและความรับผิดชอบในวิชาชีพ ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีคะแนนเท่ากัน 2) องค์ประกอบหลักด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ มีจำนวน 21 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน รองลงมาได้แก่ การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคมที่เหมาะสมกับความเป็นครู ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและองค์ความรู้ 3)

องค์ประกอบหลักด้านประสิทธิผลส่วนบุคคล มีจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่าง ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ การฝึกตนเองให้มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเร่งการเรียนรู้และขยายโอกาสในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

มะลิวัน สมศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 พบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน และการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนความต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีคะแนนต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3) ผลการสร้างคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า คู่มือมีความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 6 ด้าน และตัวชี้วัดจำนวน 39 ตัวชี้วัด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไป

ได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

วาทีน พุฒเขียว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 3) เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 315 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

3. ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวม มีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์สำหรับสถานศึกษา ได้มีผู้ศึกษา ดังนี้ Brennan (2007) ได้ศึกษาวิธีสอนการใช้โปรแกรมความคิดวิเคราะห์จัดกลุ่มการสอน โดยศึกษาการใช้โปรแกรมจัดกลุ่มพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในการเรียนของนักเรียนโดยใช้ Software Program “Inspiration t trade” และโปรแกรมการจัดกลุ่มการเรียนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติทั้งห้องเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนเกรด 2 และเกรด 3 จำนวน 5 คน และเนื่องจากว่าโครงการนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจึงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งต้องตอบแบบสอบถาม 2 ฉบับ และทำแบบฝึกหัด 2 ฉบับ พบว่านักเรียนทุกคนประสบผลสำเร็จต่อการเรียน การคิดวิเคราะห์จากการใช้โปรแกรมซึ่งเป็นการพัฒนาที่ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

Brown และ Connie (2008) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองต่อการคิดวิเคราะห์ และความมั่นใจในตัวเองของนักศึกษาในหลักสูตรการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจโดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากสถานการณ์จำลองที่ใช้หุ่นจำลองมนุษย์ที่มีความเหมือนจริง ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ที่สามารถทำหน้าที่ของมนุษย์ กลุ่มทดลองจะได้รับการจำลองเหตุการณ์ซึ่งประกอบด้วยผู้ป่วยที่หัวใจเต้นปกติ และผู้ป่วยที่หัวใจเต้นผิดปกติซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องประเมินตามลำดับเพื่อนำไปสู่การให้ออกซิเจน การให้ยา การกระตุ้นไฟฟ้าหัวใจ และการช่วยให้ฟื้นคืนชีพ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง เกิดการคิดวิเคราะห์ และมีความมั่นใจในตัวเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ กลุ่มทดลองมีการคิดวิเคราะห์และมีความมั่นใจในตัวเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และประสบการณ์ทางานมีความสัมพันธ์ต่อการคิดวิเคราะห์

Angeili และ Valanides (2009) ได้ศึกษาผลของการสอนต่อการคิดวิเคราะห์ ประเด็นซับซ้อน โดยกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 72 คน สุ่มจัดกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้แก่ แบบทั่วไป แบบสอดแทรก แบบผสมผสาน และกลุ่มควบคุม ใช้วิธีการสอนให้เกิดทักษะการคิดที่มีกรอบงานเดียวกัน ในการสอนทุกแบบให้นักศึกษาจับคู่ร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นเดียวกันแล้ว ให้นักศึกษาทบทวนสะท้อนกระบวนการคิด สรุปเป็นวิธีคิดที่ดีที่สุดแล้วคิดทบทวนอีกครั้งโดยใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดของนักศึกษาเพื่อเกิดความเข้าใจชัดเจน ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนโดยให้นักศึกษาวิเคราะห์ประเด็นที่มอบหมายโดยไม่มีการสอน การแนะนำ หรือข้อมูลย้อนกลับ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอน แบบสอดแทรก แบบผสมผสาน มีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Billioniere (2011) ศึกษาการเรียนรู้อารมณ์คิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาในกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยยอร์ชโซนา สหรัฐอเมริกา โดยแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 81 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 64 คน รวมทั้งสิ้น 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจและแบบวัดการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การคิดคำนวณ เรื่อง คิดเชิงนามธรรม คิดเป็นขั้นตอน คิดต่อยอด คิด

ทางภาษา และคิดเชิงเหตุและผล ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีผลการคิดวิเคราะห์ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ทักษะพื้นความรู้เดิม ทักษะการอธิบายและความมั่นใจ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการพัฒนาครูมีหลายวิธี และ มีความเหมาะสมกับแต่ละบริบทของการบริหารการศึกษา ทั้งนี้วิธีการพัฒนาครูส่วนใหญ่ มักเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูตามความต้องการ และพาครูคิด การลงมือทำโดยกระบวนการที่นิยมใช้ได้แก่ การประชุม การนิเทศติดตาม การสร้างชุมชนแห่งวิชาชีพ การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น งานวิจัยนี้จึงได้สนใจที่จะพัฒนาครูตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาจากการศึกษาเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ และสร้างเครื่องมือในการวัด เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ครั้งนี้ เป็น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

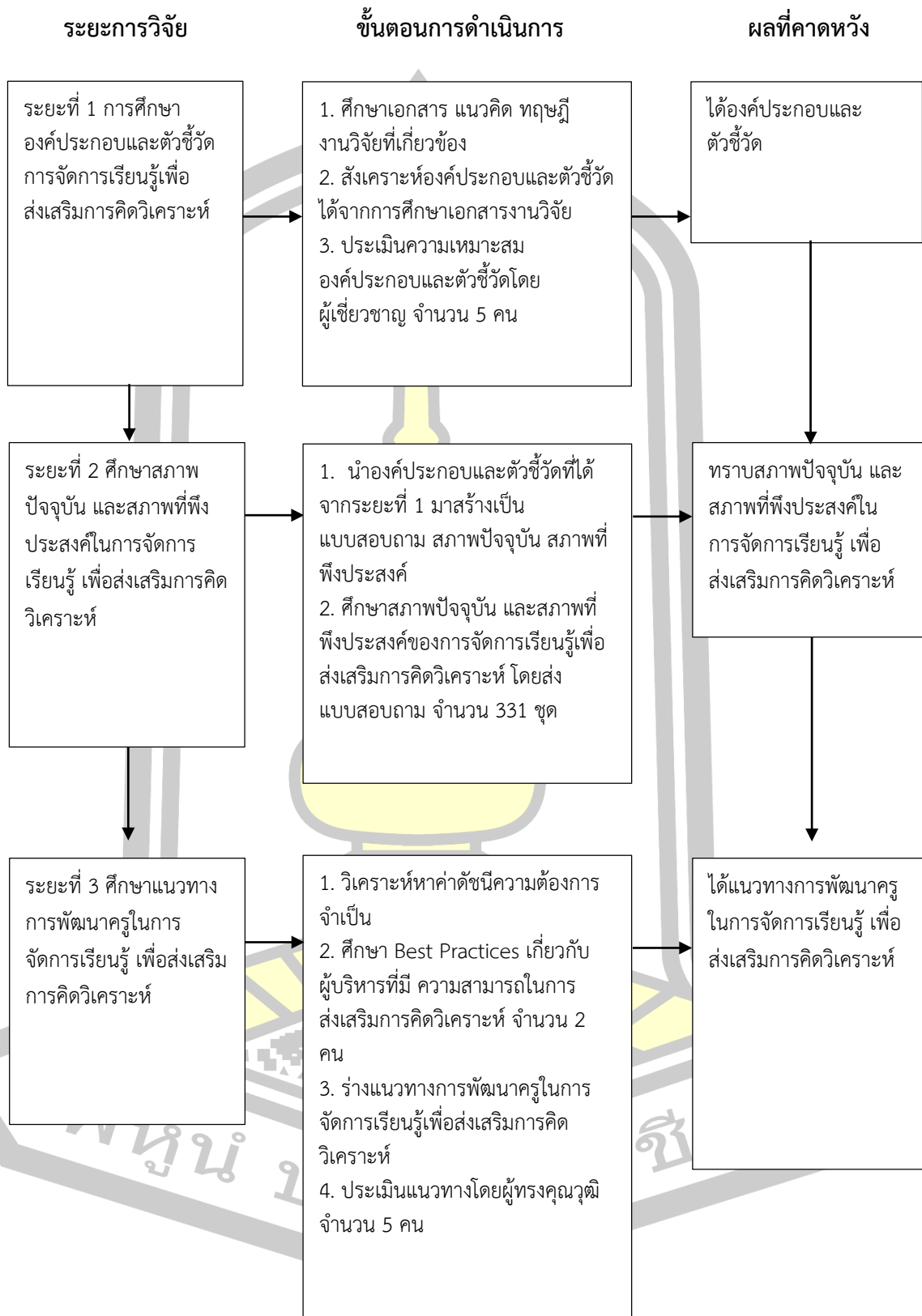
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการและผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 สังเคราะห์เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และวารสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูของสำนักงานคณะกรรมการการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ตัวชี้วัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ จากหน่วยงานทางการศึกษา ประกอบด้วย นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า และ ชัดเจน ไทยแท้ (2545); พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2549); กระทรวงศึกษาธิการ (2551); ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2557); และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ผู้วิจัยได้นำมาส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.1.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย
- 1.1.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
- 1.1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม
- 1.1.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และวารสารทางวิชาการนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ใต้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตรวจสอบองค์ประกอบการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่สังเคราะห์ขึ้น โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 1.2.1 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี
- 1.2.2 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางด้านการศึกษา
- 1.2.3 มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือการบริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป เช่น ผู้บริหารต้นแบบ ผู้บริหารดีเด่น
- 1.2.4 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1.2.4.1 นายณัฐพล ฌรงค์เดชา ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ศษ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนพินิจอาราม

1.2.4.2 นางสาวสมร กล่อมเกลี้ยง ปริญญาตรีการศึกษาศาสตรบัณฑิต กศ.บ. สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาสารคาม ครูชำนาญการพิเศษ

1.2.4.3 นางมยุรี นาสมใจ ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา ครูชำนาญการพิเศษ

1.2.4.4 นายพัฒนพงษ์ นาสมใจ ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม.
สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกกรวด (ไตรราษฎร์บำรุง)

1.2.4.5 นางสาวสุภาภรณ์ สุพงษ์ ปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ศษ.ม.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครูชำนาญการพิเศษ

1.3 ในการพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ใช้เทคนิค IOC (Index of Item-objective congruence : IOC) โดยการพิจารณาให้คะแนน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือคุณลักษณะมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติจริง
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติจริง
- 1 หมายถึง แนใจว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดไม่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติจริง

จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาองค์ประกอบ และตัวชี้วัด จึงนำผลที่ได้เข้าสู่สูตร IOC (Rovinelli and Hambleton, 1976) ถ้าค่า IOC $\geq .05$ ขึ้นไป หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติจริง รวมถึงคุณลักษณะของพฤติกรรมที่วัด ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC $\geq .05$ (Rovinelli and Hambleton, 1976) ซึ่งสรุปผลจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยสรุปเป็นรายประเด็นองค์ประกอบและจัดลำดับข้อความของแต่ละตัวบ่งชี้อย่างเป็นขั้นตอนมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบประเมิน

2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดการพัฒนาพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ ตรวจสอบตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยตนเองและเก็บคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ ข้อมูล โดยตรวจให้คะแนนการประเมินความเหมาะสมตัวบ่งชี้การพัฒนาแนวทางเสริมสร้าง สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความเหมาะสมเชิงเนื้อหา IOC (Item-Objective Congruence Index : IOC) เกณฑ์ความเหมาะสมมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2552)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม การคิดวิเคราะห์

1.3 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.5 นำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการ คำนวณ PNImodified (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 2,352 คน จาก 193 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจี้และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง เครจซี่ มอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 331 คน จาก 193 โรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยกำหนด เกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูในการ

จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

3.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพ และสภาพที่พึง
ประสงค์ และการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

3.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือ
การวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ
บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของบุญชม ศรีสะอาด
(2554) และการศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขต
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3 กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ
เป็นแบบตรวจสอบรายการ ส่วนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูในการจัดการ
เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุม
คุณลักษณะที่ต้องการวัด การใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนนำเสนอให้
ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

3.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และผู้ที่มี
ความรู้เข้าใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ 2 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งผลการประเมินมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

3.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไป ทดลอง
ใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในกลุ่มพระราชวัง
อําเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่
ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จาก 6 โรงเรียน เพื่อหา
ความเที่ยงของเครื่องมือและหาคุณภาพแบบทดสอบ

3.2.7 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ของ
เพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.306 ขึ้น
ไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งพบว่ามีความอำนาจจำแนก 0.329 - 0.784 และ 0.248 -
0.788

3.2.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ ยอมรับได้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งผลประเมินมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.932
และ 0.908

3.2.9 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

4.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ผู้บริหาร และดำเนินการตามที่ได้แนบมอบหมาย

4.3 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.4 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 ชุด ผ่านตู้รับ-ส่ง หนังสือ ราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และติดต่อขอรับ คืนด้วยตนเอง

4.5 นัดหมายกับสถานศึกษาเพื่อขอรับแบบสอบถามคืน จำนวน 331 ชุด ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด จำนวน 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่า ร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ในการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ในการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.1.4 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีจัดลำดับความสำคัญแบบ Index (PNI) แบบปรับปรุง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ

6.1.2 ค่าเฉลี่ย

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.1.4 วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร PNI modified ของนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI \text{ modified} = (I-D)/D$$

I (Important)

หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D (Degree of success)

หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) วิเคราะห์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 จัดทำแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยนำผลการศึกษาใน ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผนวกกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนมาวิเคราะห์แล้วจัดทำแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

1.2 นำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

1.4 นำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ที่ได้ปรับปรุงและสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถานศึกษา 2 แห่ง ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มีรูปแบบของวิธีที่ปฏิบัติเป็นเลิศ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร หรือรองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มีรูปแบบของวิธีที่ปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 2 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 รวมทั้งสิ้น 2 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนที่ประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.2.1 มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หรือรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ และตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ

2.2.2 มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจนถึง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เช่น ครูผู้สอนต้นแบบ ครูผู้สอนดีเด่น

2.2.3 มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

2.2.3.1 นายจิรเดช หาระณี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมนาถ

2.2.3.2 นางเพ็ญพรรณ กลิ่งไกร ครูชำนาญการพิเศษ

2.2.3.3 นายสมบูรณ์ ภูระหงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปราสาททองวิทยา

2.2.3.4 นายผดุงศักดิ์ หงษ์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนประจักษ์

2.2.3.5 นางพิมพ์พรรณ คงสกุล ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลการดำเนินงานของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือประเมินแนวทาง ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินและแนวทางการประเมิน

3.2.2.2 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องของภาษาและความถูกต้องของข้อความ แล้วแก้ไขปรับปรุงแบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามคำชี้แนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยมีแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์เป็นคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการของหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

4.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

4.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและเก็บคืนด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตรวจสอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดย ตรวจสอบให้คะแนนการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด., 2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

พจนันิ ปณุ ทิโต ชีเว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PN _{Modified}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
4. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละระยะมีดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังตาราง 3 – 4

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตาราง 3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. ผู้สอนสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร
	2. ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด
	3. ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา
	4. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา
	5. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ
	6. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันประเมินหลักสูตรบูรณาการ
2. ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	1. มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย
	2. มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้
	3. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	4. ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม 5. ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิดในการเรียนการสอน 6. ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับการเรียนการสอน
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	1. ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา 2. ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด 4. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด 5. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 6. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง
4. ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	1. ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้ นักเรียนมีลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ 2. มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน 3. มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ 4. สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 5. สื่อมีความทันสมัย และสร้างความสนใจผู้เรียน 6. สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	1. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน
	3. ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์
	4. การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ
	5. การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน
	6. การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย

จากตาราง 3 พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ตัวชี้วัด 30 ตัว

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้				
1.	ผู้สอนสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
2.	ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
3.	ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็ม ศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
4.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันออกแบบ หลักสูตรสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
5.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนา แนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ	4.60	0.89	มากที่สุด
6.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันประเมิน หลักสูตรบูรณาการ	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.80	0.39	มากที่สุด
ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่าง หลากหลาย				
7.	มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
8.	มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้	4.40	0.55	มากที่สุด
9.	สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้า แสดงความคิดเห็น	4.80	0.45	มากที่สุด
10.	ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลา นักเรียนคิดและตอบคำถาม	4.20	0.45	มาก
11.	ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการ คิดในการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
12.	ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับ การเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.60	0.42	มากที่สุด
ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับวัยผู้เรียน				
13.	ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียน กับเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด
14.	ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.40	0.55	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
15.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	4.60	0.55	มากที่สุด
16.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด
17.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
18.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง	4.40	0.55	มาก
รวม		4.57	0.53	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม				
19.	ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มากที่สุด
20.	มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
21.	มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ	4.80	0.45	มากที่สุด
22.	สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
23.	สื่อมีความทันสมัย และเร้าความสนใจผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
24.	สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.73	0.42	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง				
25.	ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
26.	ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
27.	ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มากที่สุด
28.	การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
29.	การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และ ผู้สอน	5.00	0.00	มากที่สุด
30.	การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่ หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.80	0.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.70	0.43	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมขององค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ของแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสม มากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) ได้แก่ องค์ประกอบด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.80$) และองค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{x} = 4.80$) องค์ประกอบด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ($\bar{x} = 4.73$) องค์ประกอบ ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย ($\bar{x} = 4.60$) และองค์ประกอบด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ($\bar{x} = 4.57$) ตามลำดับ

จากผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จากผู้ให้ข้อมูล พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้งหมดไปสร้างเป็นแบบสอบถามและประเด็นสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

ระยะที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 3 ตอน ดังตาราง 5 - 11

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 5

ตาราง 5 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 331)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
1.	สถานภาพตำแหน่ง		
	ผู้บริหาร	118	35.65
	ครู	213	64.35
	รวม	331	100.00
2.	ประสบการณ์ด้านการทำงาน		
	1 - 5 ปี	80	24.17
	6 - 9 ปี	112	33.84
	10 ปี ขึ้นไป	139	41.99
	รวม	331	100.00

จากตาราง 5 พบว่า สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 64.35 รองลงมาเป็นผู้บริหาร จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 35.65 มีประสบการณ์ด้านการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 41.99 รองลงมา 6-10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.84 และ 1 - 5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังตาราง 6 - 11

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวม
 และรายด้าน

การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.42	0.81	น้อย	4.58	0.55	มากที่สุด
2.	ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	2.49	0.78	น้อย	4.47	0.60	มาก
3.	ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	2.49	0.76	น้อย	4.56	0.58	มากที่สุด
4.	ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	2.53	0.76	ปานกลาง	4.49	0.56	มาก
5.	ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง	2.45	0.79	น้อย	4.59	0.56	มากที่สุด
รวม		2.48	0.78	น้อย	4.54	0.57	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย และด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

ตาราง 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านหลักสูตร
 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1.	ผู้สอนสามารถคิดวิเคราะห์และ เชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร	2.53	0.76	ปานกลาง	4.47	0.55	มาก
2.	ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ ตามที่หลักสูตรกำหนด	2.26	0.85	น้อย	4.73	0.48	มากที่สุด
3.	ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตาม แนวทางสะเต็มศึกษา	2.55	0.77	ปานกลาง	4.65	0.56	มากที่สุด
4.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันออกแบบหลักสูตร สถานศึกษา	2.23	0.91	น้อย	4.72	0.46	มากที่สุด
5.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการใช้ หลักสูตรบูรณาการ	2.29	0.90	น้อย	4.63	0.55	มากที่สุด
6.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ ร่วมกันประเมินหลักสูตรบูรณาการ	2.68	0.68	ปานกลาง	4.30	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย		2.42	0.81	น้อย	4.58	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด
 วิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านหลักสูตร
 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.42$) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับ
 ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันประเมิน
 หลักสูตรบูรณาการ ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา และผู้สอนสามารถคิด
 วิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านหลักสูตรการบูรณาการ
 เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
 พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้สอนและผู้บริหาร

สถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาและผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา

ตาราง 8 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย

ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	2.55	0.68	ปานกลาง	4.62	0.60	มากที่สุด
2. มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้	2.36	0.87	น้อย	4.41	0.61	มาก
3. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	2.51	0.78	ปานกลาง	4.34	0.66	มาก
4. ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม	2.52	0.76	ปานกลาง	4.79	0.44	มากที่สุด
5. ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิดในการเรียนการสอน	2.39	0.85	น้อย	4.36	0.60	มาก
6. ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับการเรียนการสอน	2.59	0.73	ปานกลาง	4.31	0.67	มาก
รวม	2.49	0.78	น้อย	4.47	0.60	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับการเรียนการสอนมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้

ตาราง 9 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา	2.36	0.80	น้อย	4.47	0.56	มาก
2.	ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.18	0.89	น้อย	4.71	0.49	มากที่สุด
3.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	2.64	0.66	ปานกลาง	4.49	0.58	มาก
4.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด	2.53	0.81	ปานกลาง	4.75	0.47	มากที่สุด
5.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	2.55	0.77	ปานกลาง	4.36	0.88	มาก
6.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง	2.67	0.63	ปานกลาง	4.60	0.51	มากที่สุด
รวม		2.49	0.76	น้อย	4.56	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง ผู้สอนออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด และผู้สอนออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็น การเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง

ตาราง 10 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์	2.65	0.67	ปานกลาง	4.41	0.57	มาก
2.	มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน	2.24	0.94	น้อย	4.41	0.56	มาก
3.	มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ	2.58	0.72	ปานกลาง	4.66	0.51	มากที่สุด
4.	สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน	2.58	0.72	ปานกลาง	4.71	0.52	มากที่สุด
5.	สื่อมีความทันสมัย และสร้างความสนใจผู้เรียน	2.48	0.84	น้อย	4.31	0.51	มาก
6.	สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	2.66	0.68	ปานกลาง	4.44	0.70	มาก
รวมเฉลี่ย		2.53	0.76	ปานกลาง	4.49	0.56	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีลำดับ

ขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ และสื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ และสื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	2.63	0.70	ปานกลาง	4.66	0.56	มากที่สุด
2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน	2.24	0.84	น้อย	4.47	0.70	มาก
3. ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์	2.53	0.69	ปานกลาง	4.71	0.47	มากที่สุด
4. การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ	2.47	0.82	น้อย	4.46	0.64	มาก
5. การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน	2.38	0.85	น้อย	4.78	0.45	มากที่สุด
6. การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย	2.44	0.84	น้อย	4.47	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย	2.45	0.79	น้อย	4.59	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการวัด

และประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลายประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์และการประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการหลากหลาย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังตาราง 12

ตาราง 12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

องค์ประกอบหลัก	ข้อเสนอแนะ
ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการสร้างละพัฒนาหลักสูตร 2. หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของแต่ละท้องถิ่นสอดแทรกคุณธรรมในแต่ละสาระการเรียนรู้ 3. การจัดทำหลักสูตรสาระงานเลือกเพิ่มเติม ให้มีการสอนงานอาชีพ 4. การจัดทำหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีคุณธรรม 5. เน้นการออกแบบหลักสูตรให้เป็นไปได้ 6. ควรมึวิธีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร 7. หลักสูตรควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 8. หลักสูตรมีความซับซ้อน เนื้อหาวิชายาก มีเฉพาะนักเรียนเรียนดีเท่านั้นที่จะเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ข้อเสนอแนะ
<p>ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูควรสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม 2. การวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน 3. ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ซับซ้อน โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้ 4. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 5. ควรจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธี ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
<p>ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. ครูมีการผลิตสื่อประกอบการเรียนการสอน 7. เน้นแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย 8. นำผลการวัด และประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
<p>ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กัน 3. ควรจัดกิจกรรมตามสภาพจริง และเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน 5. ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6. ไม่ได้จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่เน้นผล O-NET, NT
<p>ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อการใช้สื่อ 2. ครูมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 3. ครูควรมีการใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ข้อเสนอแนะ
	4. ครูควรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัย
ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	1. สถานศึกษาและครูได้กำหนดการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ 2. การวัดและประเมินผลรายบุคคลมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงนำผลมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป 3. การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ วัดและประเมินผลอย่างจริงจัง ผ่านคือผ่าน ผ่านคือไม่ผ่าน เพื่อให้โรงเรียนจะได้มีคุณภาพทางการเรียนรู้อย่างแท้จริง 4. ควรนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู 5. ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

จากตาราง 12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วยข้อเสนอแนะ 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อมและใช้ได้จริง มีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำไปปรับใช้ต่อไปได้ ตลอดจนครูมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสื่อ เลือกลงสื่อ พัฒนาสื่อ สามารถนวัตกรรมการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายขึ้น ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล

เลือกวิธีการวัดผลให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุง พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Need Index : $PNI_{modified}$) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 13 ถึง 18

ตาราง 13 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	องค์ประกอบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	ระดับปฏิบัติ			
		D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1.	ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.42	4.58	0.89	1
2.	ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย	2.49	4.47	0.80	4
3.	ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	2.49	4.56	0.83	3
4.	ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	2.53	4.49	0.77	5
5.	ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	2.45	4.59	0.88	2
	รวม	2.48	4.54	0.83	

จากตาราง 13 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ ($PNI_{modified} = 0.83$) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.89$) ลำดับที่ 2 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ($PNI_{modified} = 0.88$) ลำดับที่ 3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.83$) ลำดับที่ 4 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค

วิธีการสอนอย่างหลากหลาย ($PNI_{\text{modified}} = 0.80$) และ ลำดับที่ 5 ด้านการพัฒนาสื่อ และ
นวัตกรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.66$)

ตาราง 14 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่ม
สาระการเรียนรู้

ข้อที่	ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	ระดับปฏิบัติ			
		D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1.	ผู้สอนสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยง เนื้อหาในหลักสูตร	2.53	4.47	0.77	5
2.	ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่ หลักสูตรกำหนด	2.26	4.73	1.10	2
3.	ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะ เต็มศึกษา	2.55	4.65	0.82	4
4.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกัน ออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา	2.23	4.72	1.12	1
5.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกัน พัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ	2.29	4.63	1.02	3
6.	ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกัน ประเมินหลักสูตรบูรณาการ	2.68	4.30	0.61	6
	รวม	2.42	4.58	0.89	

จากตาราง 14 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการ
พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 ผู้สอนและ
ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 1.12$) ลำดับที่ 2 ผู้สอน
สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ($PNI_{\text{modified}} = 1.12$) และลำดับที่ 3 ผู้สอน
และผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ ($PNI_{\text{modified}} = 1.02$)

ตาราง 15 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอน
อย่างหลากหลาย

ข้อที่	ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอน อย่างหลากหลาย	ระดับปฏิบัติ			ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		D	I	PNI_{modified}	
1.	มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	2.55	4.62	0.81	4
2.	มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้	2.36	4.41	0.86	2
3.	สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียน กล้าแสดงความคิดเห็น	2.51	4.34	0.73	5
4.	ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ท่านจะให้ เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม	2.52	4.79	0.90	1
5.	ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและ กระบวนการคิดในการเรียนการสอน	2.39	4.36	0.82	3
6.	ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้า กับการเรียนการสอน	2.59	4.31	0.67	6
	รวม	2.49	4.47	0.80	

จากตาราง 15 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่าง
หลากหลาย เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1
ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม ($PNI_{\text{modified}} = 0.90$)
ลำดับที่ 2 มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.86$) และลำดับที่ 3 ผู้สอนสามารถ
เชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิดในการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.82$)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 16 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

ข้อที่	ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	ระดับปฏิบัติ			ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		D	I	PNI_{modified}	
1.	ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา	2.36	4.47	0.89	2
2.	ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.18	4.71	1.16	1
3.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด	2.64	4.49	0.70	6
4.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็น การเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด	2.53	4.75	0.88	3
5.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม	2.55	4.36	0.71	5
6.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนา กระบวนการคิดขั้นสูง	2.67	4.60	0.72	4
	รวม	2.49	4.56	0.83	

จากตาราง 16 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 1.16$) ลำดับที่ 2 ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา ($PNI_{\text{modified}} = 0.89$) และลำดับที่ 3 ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด ($PNI_{\text{modified}} = 0.88$)

ตาราง 17 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม

ข้อที่	ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม	ระดับปฏิบัติ			ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		D	I	PNI_{modified}	
1.	ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้ นักเรียนมี ลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์	2.65	4.41	0.67	5
2.	มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน	2.24	4.41	0.97	1
3.	มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมี เนื้อหา ที่ถูกต้องแม่นยำ	2.58	4.66	0.80	3
4.	สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน	2.58	4.71	0.83	2
5.	สื่อมีความทันสมัย และเร้าความสนใจ ผู้เรียน	2.48	4.31	0.74	4
6.	สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	2.66	4.44	0.67	5
รวม		2.53	4.49	0.77	

จากตาราง 17 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนา
ครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 มีการใช้สื่อที่
สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.97$) ลำดับที่ 2 สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของ
ผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.83$) และลำดับที่ 3 มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่
ถูกต้องแม่นยำ ($PNI_{\text{modified}} = 0.80$)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 18 ความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

ข้อที่	ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	ระดับปฏิบัติ			
		D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1.	ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	2.63	4.66	0.77	6
2.	ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน	2.24	4.47	1.00	2
3.	ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์	2.53	4.71	0.87	3
4.	การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ	2.47	4.46	0.81	5
5.	การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียนและผู้สอน	2.38	4.78	1.01	1
6.	การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่ หลากหลาย	2.44	4.47	0.83	4
รวม		2.45	4.59	0.88	

จากตาราง 18 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ลำดับที่ 1 การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน ($PNI_{\text{modified}} = 1.01$) ลำดับที่ 2 ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 1.00$) และลำดับที่ 3 ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.87$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นโรงเรียนต้นแบบใน (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน รวมจำนวน 2 คน โดยนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสามอยู่ในระดับดีขึ้นไป
2. เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินให้เป็นสถานศึกษาดีเด่น/โรงเรียนต้นแบบ/โรงเรียนในฝัน/โรงเรียนพระราชทาน/โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

“...หลักการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คือ ใช้หลักการมีส่วนร่วมโดยมีแกนนำคือหัวหน้างานวิชาการและจะมีทีมงานคณะครูโดยจะนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านความคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากนั้นคณะครูจะนำปัญหามาลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการฝึกทักษะประสบการณ์ ทั้งในห้องเรียน และผ่านกิจกรรมต่าง ๆ...”

(โรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 11 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

“...หลักการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คือ ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถ สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง ดู จัดกลุ่มความคิด เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แล้วสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน...”

(โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 15 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สรุปได้ ดังนี้

1. มีการใช้หลักการมีส่วนร่วมนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านหลักสูตร เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากนั้นคณะ
2. ครูจะนำปัญหามาลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกทักษะประสบการณ์ ทั้งในห้องเรียน และผ่านกิจกรรมต่าง ๆ
3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมี

ความสามารถ

4. สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง ดู จัดกลุ่มความคิด เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แล้วสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย

“...การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สำหรับโรงเรียนในสพป.อย. 2 คือ ควรให้กระบวนการ PLC อย่างจริงจัง และควรให้การดำเนินการเน้นไปตามขั้นตอนอย่างแท้จริงด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย...”

(โรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 11 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

“...แนวทางการพัฒนาครู ให้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คือ จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์ มีการสนับสนุนด้านเอกสาร มีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี มีการให้ครูอบรมตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง ที่เน้นการคิดวิเคราะห์...”

(โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 15 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย

1. ควรสร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน
2. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์
3. จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์
4. การสนับสนุนด้านเอกสาร มีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี
5. การให้ครูอบรมตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองที่เน้นการคิด

วิเคราะห์

ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

“...วิธีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คือ ใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และประเมินผลกิจกรรมผ่านแบบประเมินที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วย...”

(โรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 11 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

“...วิธีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คือ การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของครู การเน้นผลงานผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแบบประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ SAR และแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์...”

(โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 15 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. ควรเลือกใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน
2. ประเมินผลกิจกรรมผ่านแบบประเมินที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ผลงานผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ SAR

3. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์
4. ควรใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และประเมินผลกิจกรรมผ่านแบบประเมินที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วย

ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

“...แนวทางการพัฒนาครู ให้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คือ สร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์...”

(โรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 11 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 คือ ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดจากเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริง เชื่อมโยง สื่อสาร เสนอความคิด จากเรื่องที่

อ่าน ฟัง ดู โดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง มีการเขียนโครงการเขียนเรียงความเป็น
ทักษะการคิด...”

(โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2, 15 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

1. ควรใช้กระบวนการ PLC อย่างจริงจัง
2. ควรให้การดำเนินการเน้นไปตามขั้นตอนอย่างแท้จริง
3. ควรเน้นให้ผู้เรียน สามารถสรุปความคิดจากเรื่อง
4. ควรแยกแยะข้อเท็จจริง เชื่อมโยง สื่อสาร เสนอความคิด จากเรื่องที่

อ่าน ฟัง ดู โดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง มีการเขียนโครงการเขียนเรียงความเป็น
เป็นทักษะการคิด

5. สร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในเรื่องการจัดการ
เรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์
ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

“...วิธีการส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
อย่างไรบ้าง (ยกตัวอย่าง) คือ ให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพปัญหา
และความสามารถที่ดี หรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ เมื่อทราบปัญหาก็ก็นำ
ร่วมกันจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อาจเป็นรายวิชา หรือบูรณาการร่วมกัน เน้น
สื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเอง หรือจัดหา
โดยการจัดซื้อ หรือจ้าง แบบทดสอบ ประเมินผลต้องร้อยรัดต่อเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอน
ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ มีการนิเทศ ติดตามผลอย่างจริงจัง เพื่อนำมาซึ่งข้อสรุปและการปรับปรุง
พัฒนาให้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...”

(โรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2, 11 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

“...วิธีการส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
คือ แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ 1) ความรู้ที่เกิดจากการจำ 2) ความเข้าใจ 3) การประยุกต์
4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์ และ 6) การประเมินค่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ตามแบบโมเดล ซิปป์ 7 ชั้น

1. ข้นทบทวนความรู้เดิม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยง
ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม กิจกรรม ได้แก่ การสนทนา การซักถาม
2. ข้นแสวงหาความรู้ใหม่ ให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติม
3. ข้นศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้

เดิม

4. ชั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม
5. ชั้นสรุป และจัดระเบียบความรู้
6. ชั้นแสดงผลงาน การให้ผู้เรียนแสดงผลงานการสร้างความรู้ของนักเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงบทบาทสมมติ
7. ชั้นประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจ และชำนาญ การให้ครูให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงวิธีใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์เท่ากับส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์...”

(โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 15 ธันวาคม 2560: การสัมภาษณ์)

โดยสรุป ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

1. ควรศึกษาถึงสภาพปัญหา และความสามารถที่ดี หรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ
2. ควรมีส่วนร่วมกันจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อาจเป็นรายวิชา หรือบูรณาการร่วมกัน
3. ควรเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเอง หรือจัดหาโดยการจัดซื้อ หรือจ้าง สร้างแบบทดสอบ ประเมินผลต้องร้อยรัดต่อเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
4. ควรมีการนิเทศ ติดตามผลอย่างจริงจัง เพื่อนำมาซึ่งข้อสรุปและการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผู้วิจัยนำข้อมูลระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ตอนที่ 2 มาสังเคราะห์ร่างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังตาราง

ตาราง 19 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้			
1. ผู้สอนสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตร	1. ผู้บริหาร ครู ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างละพัฒนาหลักสูตร	1. มีการใช้หลักการมีส่วนร่วม นำ กระบวนการ PLC มาใช้ในการวิเคราะห์	1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีส่วนร่วมในการสร้างละพัฒนา

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
<p>2. ผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด</p> <p>3. ผู้สอนออกแบบหลักสูตรตามแนวทางสะเต็มศึกษา</p> <p>4. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>5. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการใช้หลักสูตรบูรณาการ</p> <p>6. ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้ร่วมกันประเมินหลักสูตรบูรณาการ</p>	<p>2. หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของแต่ละท้องถิ่นสอดแทรกคุณธรรมในแต่ละสาระการเรียนรู้</p> <p>3. การจัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้เลือกเพิ่มเติมให้มีการสอนงานอาชีพ</p> <p>4. การจัดทำหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีคุณธรรม</p> <p>5. เน้นการออกแบบหลักสูตรให้เป็นไปได้</p> <p>6. ควรมีวิธีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร</p> <p>7. หลักสูตรควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>8. หลักสูตรมีความซับซ้อน เนื้อหาวิชายาก มีเฉพาะนักเรียนเรียนดีเท่านั้นที่จะเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร</p>	<p>สภาพปัญหาด้านหลักสูตร เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากนั้นคณะครูจะนำปัญหาลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกทักษะประสบการณ์ทั้งในห้องเรียน และผ่านกิจกรรมต่าง ๆ</p> <p>3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถ</p> <p>4. สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง ดู จัดกลุ่มความคิด เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แล้วสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน</p>	<p>หลักสูตรการคิดวิเคราะห์</p> <p>2. หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของแต่ละท้องถิ่นสอดแทรกการคิดวิเคราะห์</p> <p>3. ควรการจัดทำหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์</p> <p>4. ควรมีวิธีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร</p> <p>5. ควรนำหลักสูตรลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย			
1. มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1. ครูควรสามารถออกแบบการเรียนรู้	1. ควรสร้างความตระหนัก และ	1. ครูควรสร้างความตระหนัก และ
2. มีวิธีการจูงใจเมื่อนักเรียนทำได้	อย่างเหมาะสม	ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน	ออกแบบการเรียนรู้
3. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น	2. การวิเคราะห์หลักสูตร และ	2. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์	อย่างเหมาะสม
	ออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน		2. มีการวิเคราะห์หลักสูตร และ
			ออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติ
4. ตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม	3. ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ซับซ้อน โดย	3. จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์	ของผู้เรียนโดยพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์
	สอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้		
	4. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน		
5. ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและกระบวนการคิดในการเรียนการสอน	5. ควรจัดการเรียนรู้	4. การสนับสนุนด้านเอกสาร มีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี	3. ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมีความรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้
6. ผู้สอนสามารถประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เข้ากับการเรียนการสอน	ภายในและภายนอกห้องเรียน	5. การให้ครูอบรมตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองที่เน้นการคิดวิเคราะห์	4. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายวิธี ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้
	6. ครูมีการผลิตสื่อประกอบการเียนการสอน		
	7. เน้นแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย		

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
<p>1. ผู้สอนคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของผู้เรียนกับเนื้อหา</p> <p>2. ผู้สอนคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>	<p>8. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>1. เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กัน</p>	<p>1. ควรเลือกใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน</p>	<p>5. ควรมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ที่นักเรียนได้เป็นอย่างดี</p> <p>1. ควรเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์</p>
ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน			
<p>3. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด</p> <p>4. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหากับกระบวนการคิด</p> <p>5. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม</p> <p>6. ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนที่พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง</p>	<p>3. ควรจัดกิจกรรมตามสภาพจริง และเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน</p> <p>5. ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ความ</p>	<p>2. ประเมินผลกิจกรรมผ่านแบบประเมินที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ของครู</p> <p>ผลงานผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ SAR</p> <p>3. มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์</p> <p>4. ควรใช้แบบทดสอบที่มุ่งเน้นวัดทักษะการคิด</p>	<p>2. ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน</p> <p>3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน การคิดวิเคราะห์</p> <p>4. ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการ</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
	ต้องการของผู้เรียน 6. ไม่ได้จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่เน้นผล O-NET, NT	วิเคราะห์ของผู้เรียนและประเมินผลกิจกรรมผ่านแบบประเมินที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ด้วย	เรียนรู้ตามความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์
ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม			
1. ออกแบบสื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีลำดับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ 2. มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน 3. มีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้สื่อโดยมีเนื้อหาที่ถูกต้องแม่นยำ 4. สื่อสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน 5. สื่อมีความทันสมัยและสร้างความสนใจผู้เรียน 6. สื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	1. ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสื่อ การใช้สื่อ 2. ครูมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้ 3. ครูควรมีการใช้สื่อนวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ 4. ครูควรนำ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วย กระตุ้นความสนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัย	1. ควรใช้กระบวนการ PLC อย่างจริงจัง 2. ควรให้การดำเนินการเน้นไปตามขั้นตอนอย่างแท้จริง 3. ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถสรุปความคิด จากเรื่อง 4. ควรแยกแยะข้อเท็จจริง เชื่อมโยง สื่อสาร เสนอความคิด จากเรื่องที่อ่าน ฟัง ดู โดยการพูดหรือเขียน ตามความคิดของตนเอง มีการเขียนโครงการ เป็นทักษะการคิด 5. สร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในเรื่องการเรียนการสอน และสื่อการเรียน การสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์	1. ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสื่อ การใช้สื่อ 2. ครูมีการออกแบบและพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 3. ครูควรมีการใช้สื่อนวัตกรรมตามหน่วย เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจำในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ 4. ครูควรนำ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วย กระตุ้นความสนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัยนักเรียนโดยเฉพาะสื่อที่สามารถโน้มน้าว การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง			
<p>1. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย</p> <p>2. ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียนและหลังเรียน</p> <p>3. ประเมินด้วยการสังเกตการตอบคำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์</p> <p>4. การประเมินมีทั้งคุณภาพ และปริมาณ</p> <p>5. การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน</p> <p>6. การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย</p>	<p>1. สถานศึกษาและครูได้กำหนดการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้</p> <p>2. การวัดและประเมินผลรายบุคคลมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงนำผลมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป</p> <p>3. การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้วัดและประเมินผลอย่างจริงจังผ่านคือผ่าน ผ่านคือไม่ผ่าน เพื่อที่โรงเรียนจะได้มีคุณภาพทางการเรียนรู้อย่างแท้จริง</p> <p>4. ควรนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู</p>	<p>1. ควรศึกษาถึงสภาพปัญหา และความสามารถที่ดีหรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ</p> <p>2. ควรมีส่วนร่วมจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อาจเป็นรายวิชา หรือบูรณาการร่วมกัน</p> <p>3. ควรเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเองหรือจัดหาโดยการจัดซื้อ หรือจ้าง สร้างแบบทดสอบ</p> <p>ประเมินผลต้องร้อยรัดต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์</p>	<p>1. ควรมีการกำหนดการวัดและประเมินผลตามสภาพปัญหา และความสามารถที่ดี หรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ</p> <p>2. ในการดำเนินการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงนำและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป</p> <p>3. ควรเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเองโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์</p> <p>4. ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรมจัดทำคู่มือ การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คำถามปลายเปิด	แนวทางการพัฒนาตาม Best	ผลการวิเคราะห์
	5. ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของของสถานศึกษา	4. ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง เพื่อนำมาซึ่งข้อสรุปและการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น	

1. การสร้างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้จากระยะที่ 1 และขั้นตอนที่ 1, 2 ของระยะที่ 2 มาสร้าง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
  - 1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการคิดวิเคราะห์
  - 1.2 หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของแต่ละท้องถิ่นสอดแทรกการคิดวิเคราะห์
  - 1.3 ควรการจัดทำหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์
  - 1.4 ควรมีวิธีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร
  - 1.5 ควรนำหลักสูตรลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ
2. ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย
  - 2.1 ครูควรสร้างความตระหนัก และออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม
  - 2.2 มีการวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนโดยพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์
  - 2.3 ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมีความรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้
  - 2.4 ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายวิธี ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

2.5 ควรมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

3.1 ควรเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

3.2 ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการคิดวิเคราะห์มีปฏิสัมพันธ์กัน

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนต้องค้ความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงานการคิดวิเคราะห์

3.4 ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์

4. ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม

4.1 ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ การใช้สื่อ

4.2 ครูมีการออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการพัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4.3 ครูครุมีการใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจำในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

4.4 ครูครุครุมนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัยนักเรียนโดยเฉพาะสื่อที่สามารถโน้มน้าวการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5.1 ควรมีกำหนดการวัดและประเมินผลตามสภาพปัญหา และความสามารถที่ดี หรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ

5.2 ในการดำเนินการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงนำและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

5.3 ควรเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5.4 ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของสถานศึกษา

2. สร้างคู่มือ

ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้คู่มือประกอบด้วยหัวข้อ

1. คำนำ
2. สารบัญ
3. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
4. บทนำ

5. ความมุ่งหมาย
6. ขั้นตอนการสร้างคู่มือ
7. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

8. บรรณานุกรม

3. ผลการประเมินคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ปรากฏดังตาราง 20 - 21

ระยะที่ 4 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตาราง 20 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
1.	ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้						
	1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม ในการสร้างและพัฒนา หลักสูตรการคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.2 หลักสูตรควรมีความ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และ บริบทของแต่ละท้องถิ่นสอดคล้อง การคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.3 ควรการจัดทำหลักสูตรที่เน้น ให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นคน ที่มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.4 ควรมีวิธีการปรับปรุง หลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมา ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
	1.5 ควบนำหลักสูตรลงสู่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย						
	2.1 ครูควรสร้างความตระหนัก และออกแบบการเรียนรู้อย่าง เหมาะสม	4.40	0.89	มาก	4.40	0.55	มาก
	2.2 มีการวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการเรียนการสอนให้ เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน โดยพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.3 ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความ เข้าใจให้ครูมีความรู้ โดย สอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการ เรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.4 ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบ การคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย วิธี ให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่ง เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5 ควรมีการสนับสนุนด้านการ นิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการ คิดวิเคราะห์สู่ผู้เรียนได้เป็น อย่างดี	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะ สม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไป ได้
3.	ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน						
	3.1 ควรเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นวัดทักษะการคิดวิเคราะห์	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
	3.2 ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการคิดวิเคราะห์ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน	4.40	0.89	มาก	4.40	0.55	มาก
	3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงานการคิดวิเคราะห์	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.4 ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.	ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม						
	4.1 ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ การใช้สื่อ	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.2 ครูมีการออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการพัฒนา พัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไป ได้
	4.3 ครูควรมีการใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจำใน การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มาก ที่สุด	4.80	0.45	มาก ที่สุด
	4.4 ครูควรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความ สนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัย นักเรียนโดยเฉพาะสื่อที่สามารถ โน้มน้าวการส่งเสริมการคิด วิเคราะห์	4.60	0.55	มาก ที่สุด	5.00	0.00	มาก ที่สุด
5.	ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง						
	5.1 ควรมีกำหนดการวัดและ ประเมินผลตามสภาพปัญหา และความสามารถที่ดี หรืออ่อน ด้อยในการคิดวิเคราะห์ของ ผู้เรียนจริง ๆ	4.60	0.55	มาก ที่สุด	4.80	0.45	มาก ที่สุด
	5.2 ในการดำเนินการวัดและ ประเมินผลรายบุคคลตามสภาพ จริงนำและสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป	4.80	0.45	มาก ที่สุด	4.80	0.45	มาก ที่สุด
	5.3 ควรเน้นสื่อการเรียนการ สอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้น เอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนการ สอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	4.80	0.45	มาก ที่สุด	4.80	0.45	มาก ที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไป ได้
	5.4 ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัด และประเมินของของสถานศึกษา	4.60	0.55	มาก ที่สุด	5.00	0.00	มาก ที่สุด
	รวม	4.65	0.54	มาก ที่สุด	4.81	0.33	มาก ที่สุด

จากตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 21 ผลการประเมินคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไป ได้
1.	เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนาครู มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2.	ความมุ่งหมายของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้าน ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เป็นไปได้
3.	คู่มือแนวทางการพัฒนาครูใช้ภาษา ถูกต้องตรงตามหลักภาษาไทยมี ความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.	เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนว ทางการพัฒนาครูในการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้						
4.1	ด้านหลักสูตรการบูรณาการ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2	ด้านการใช้รูปแบบและ เทคนิค วิธีการสอนอย่าง หลากหลาย	4.40	0.55	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3	ด้านการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ผู้เรียน	4.40	0.89	มาก	4.40	0.55	มาก
4.4	ด้านการพัฒนาสื่อ และ นวัตกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5	ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนตามสภาพจริง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5.	เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนา ครูสามารถนำไปปรับใช้กับการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
	โดยรวม	4.60	0.56	มากที่สุด	4.78	0.33	มากที่สุด

จากตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือ
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสมอยู่
ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สรุปผล

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย การประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 30 ตำบล และผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการวิจัยของลัดดาวัลย์ สืบจิต (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 53 ตัวบ่งชี้ มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มะลิวัน สมศรี (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 พบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และวาทีน พุฒเขียว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัดและมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้านการกระบวนการคิดวิเคราะห์ไม่มากนัก อาจขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่เหมาะสมในการสำรวจความต้องการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนครูไม่เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองยังคงใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมซึ่งเป็นไปในการทำงานเดียวกัน วาทีน พุฒเขียว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

เขต 1 อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

นันทน์ภัส กัณกา (2558) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลจากการศึกษาสภาพการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ตามขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดทั้ง 3 ด้านพบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สนองชัย แสนสีดา (2555) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด ด้านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ชฎาพร สีหาวงค์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และวาทีน พุฒเขียว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้รองลงมา คือความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

3. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย การประชุม การสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารและจัดการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสาขาวิจย และประเมินผลทางการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดีและเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนั้นพบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ผนวกกับ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบ การดำเนินงานวิธีดำเนินการและ ผลการดำเนินงานทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่า แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุลจิรา คำมูล (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ มีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และ ผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 โดยมีการพัฒนา แนวทางตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ 1) แนวทางการส่งเสริม สนับสนุน และเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ ต้องมีการวางแผนและจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน สร้างความตระหนัก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และมีการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ 2) แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คือ ต้องมีการ กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่าง ชัดเจน 3) แนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูต้องมีวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ สามารถเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ ต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) แนวทางการกำกับ ดูแลคุณภาพหลักสูตร สถานศึกษา คือต้องมีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลตามปฏิทิน โดยผู้นิเทศอาจเป็น ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หรือครูผู้ได้รับมอบหมาย และต้องนำผลบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป สอดคล้องกับ ชฎาพร สีหาวงค์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคายเขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดมาก

และมากที่สุดตามลำดับ และวาทีน พุฒเขียว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมี ความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน วิวรรณ จันทร์เทพย์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบและกิจกรรมของรูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนา เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันออกแบบหลักสูตรสถานศึกษามีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน

1.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า การตั้งคำถามเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ท่านจะให้เวลานักเรียนคิดและตอบคำถาม มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นครูผู้สอนควรกำหนดวิธีการสอนที่เน้นการใช้คำถามที่สร้างความสนใจและช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความต้องการค้นคว้าหาคำตอบเพื่อการพัฒนาการคิดวิเคราะห์จากปัญหาที่กำหนดให้

1.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรมีการตรวจสอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะใช้ในการเรียนว่าเหมาะสมกับตัวผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้องก่อนการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้สื่อที่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาที่เรียน มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้น ครูผู้สอนต้องมีการจัดเตรียมสื่อที่มีความเหมาะสมโดยศึกษาจากสภาพบริบทในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงสามารถนำวัสดุและสื่อต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ผลการวิจัยพบว่า การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้เรียน และผู้สอน มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และประเมินผลอย่างจริงจัง โดยเชิญบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและสมัครใจที่จะเข้าร่วมในการตรวจสอบก่อนที่ทางโรงเรียนหรือครูจะได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละปีการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

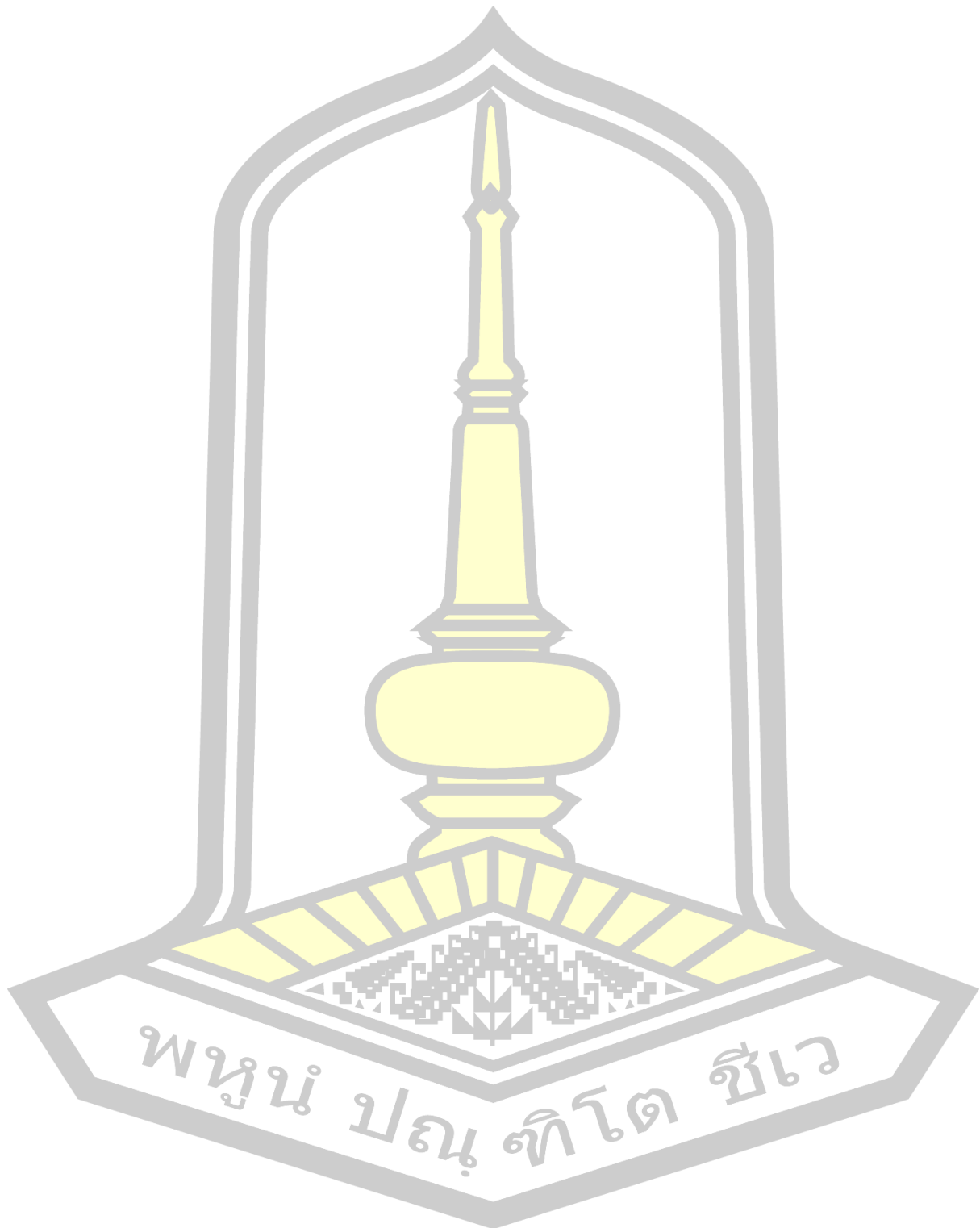
2.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นเดียวกัน และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

2.3 ควรนำแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบกิจกรรมที่ควรปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางของการพัฒนาครูให้ชัดเจน เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชกร อิปัตติ. (2547). *การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนการสอน*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ก.พล. (1969).
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). *วิธีสอนทั่วไปและหลักการสอน*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2543). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). "การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุมมองจากหน่วยปฏิบัติ," *มติชนรายวัน*, 30 มีนาคม 2550.
<<http://www.nidambell.net/ekonomiz>>.
- กุลจิรา คำมูล. (2559). *การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คมสันต์ ก้านจักร. (2552). *การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โนนป่าจิว วิทยาลัยวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรรยา เอกมัน. (2548). *การพัฒนาครูของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตรา ปราชญ์นิวัฒน์. (2549). *สมรรถนะของสาธารณสุขอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิระประภา อัครบวร. (2549). *สร้างคนสร้างผลงาน*. กรุงเทพฯ: ก. พลการพิมพ์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อีสัน เพรส.

- จำลอง ราชโยธา. (2552). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้คิดวิเคราะห์*. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). *การสรรหาคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์.
- ชฎาพร สีหาวงค์. (2560). *การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ถวิล พันธุ์น้อย. (2552). *การพัฒนาครูด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. โรงเรียนบ้านหนองผือกำกับอุปสรรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ทรงวิทย์ ชวงค์. (2550). *กระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัยแก่นักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งเจดีย์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนรงค์ จารุเมธีชน. (2556). *การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทื่อน ทองแก้ว. (2545). *ภาวะผู้นำ : สมรรถนะหลักของผู้บริหารในยุคปฏิรูป*. *วารสารวิชาการ*, 5(9), 35-43.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์. (2543). *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคคลภาครัฐ หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.
- นิคม ชมภูหลง. (2545). *วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์. (2546). *พลังใจ พลังแห่งชีวิต เพื่อพิชิตความสำเร็จ*. นนทบุรี: สนุกอ่าน.

- นันทน์ภัส กันกา. (2558). *แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์โรงเรียนพัฒนาต้นน้ำขุนคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษา (การบริหารการศึกษาศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตนา ทองสงค์. (2552). *แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษาศึกษา*. พิษณุโลก: ตระกูลไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษาศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม: ประสานการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญมี เณรยอด. (2546). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: เดอะ นอร์เวลจ เซ็นเตอร์.
- บุญสนอง พลมาตย์. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรประจำการโรงเรียน ประถมศึกษา*. อุบลราชธานี: สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การคิดวิเคราะห์ เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- ปรียานุช สถาวรณณี. (2548). *การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แจ่มจัน. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพ็ญศรี จันทร์ดวง. (2545). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 – 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิวัน สมศรี. (2558). *การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินติ้ง.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2540). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). *เอกสารการสอนชุดวิชาการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 10-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมธา สีหานาท. (2546). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาเรื่อง ตารางธาตุ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาโทครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุทธนา ปฐมราชาติ. (2547). *มิติใหม่ในการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). *การคิด (Thinking)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลัดดาวัลย์ สืบจิต. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรษยา วิเวก. (2551). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูของสถานศึกษาในกำกับ สว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2543). *การศึกษาแห่งชาติในอุดมคติ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). *การฝึกอบรม : การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (ม.ป.ป.). “บทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้,” ใน *สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (The Knowledge Management Institute)*. หน้า 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

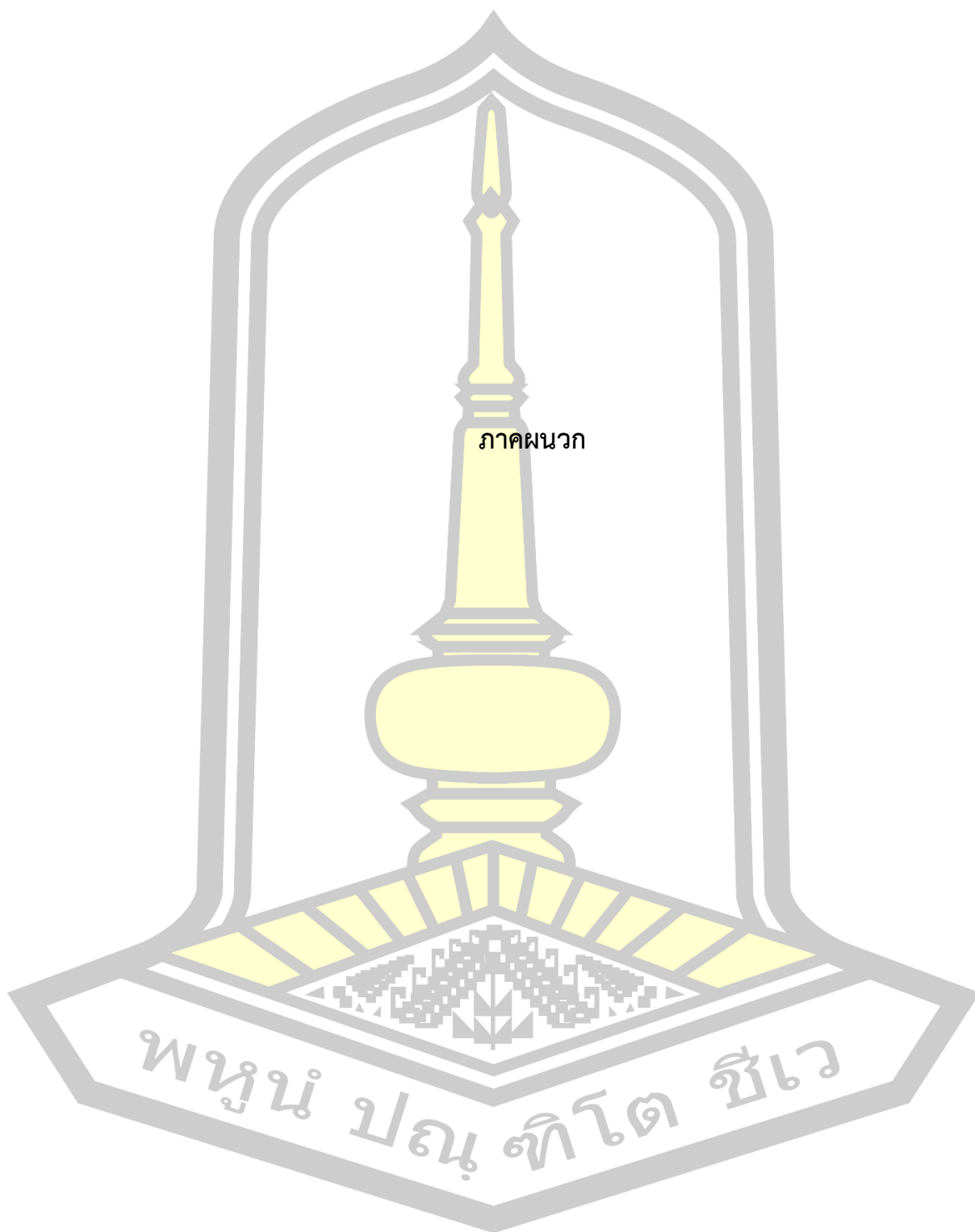
- วิวรรธน์ จันท์เทพย์. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เป็นทีม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2543). กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วาทีน พุดเขียว. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2546). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โฟแลช.
- วิทย์ทิพย์ พวงคำ. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วีระ สุดสังข์. (2550). การคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรมิชัย จันท์ทวงส์. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธี การเรียนภาษาโดยใช้หลักการ เรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สกุลการ สังข์ทอง. (2548). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตามสาระการ เรียนรู้ ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเทคนิคการใช้และไม่ใช้ผัง กราฟฟิก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคู รุ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2549-2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สนองชัย แสนสีดา. (2555). สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการ พัฒนาการ คิดวิเคราะห์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สมร ไพรัตน์. (2552). *แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงานของโรงเรียนบ้านโนนหนองแขว กำกับ หนองเรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมเดช สีแสง. (2542). *คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สวัสดิ์ สายประสิทธิ์ และคณะ. (2547). *คู่มือสอบและปฏิบัติราชการ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2553). *หลักการ ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสียกฤษณ์. (2537). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุนันทา เลहनันท์. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.
- สุนน อมรวีวัฒน์. (2553). *สมบัติพิพธ์ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2546). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2542). *แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินในยุคที่สี่*. กรุงเทพฯ: ตะเกียง.
- เสงี่ยม โตรัตน์. (2546). *แนวคิดในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน*. *สารพัฒนาหลักสูตร*, 15(123), 48-56.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *ตัวชี้วัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *รายงานผลการติดตามพัฒนาการของเด็กไทยด้านร่างกายและสติปัญญา*. *อนุสารอุดมศึกษา*. 37(392), 3-7.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตาม เจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2544” ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน : แนวทางการบริหาร หลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สังต์ อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). *สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2558*. หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2545). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- อัมพร พุดมี. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2*. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันต์ ศรีอำไพ. (2549). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- อารยา ช่ออั้งชัย. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

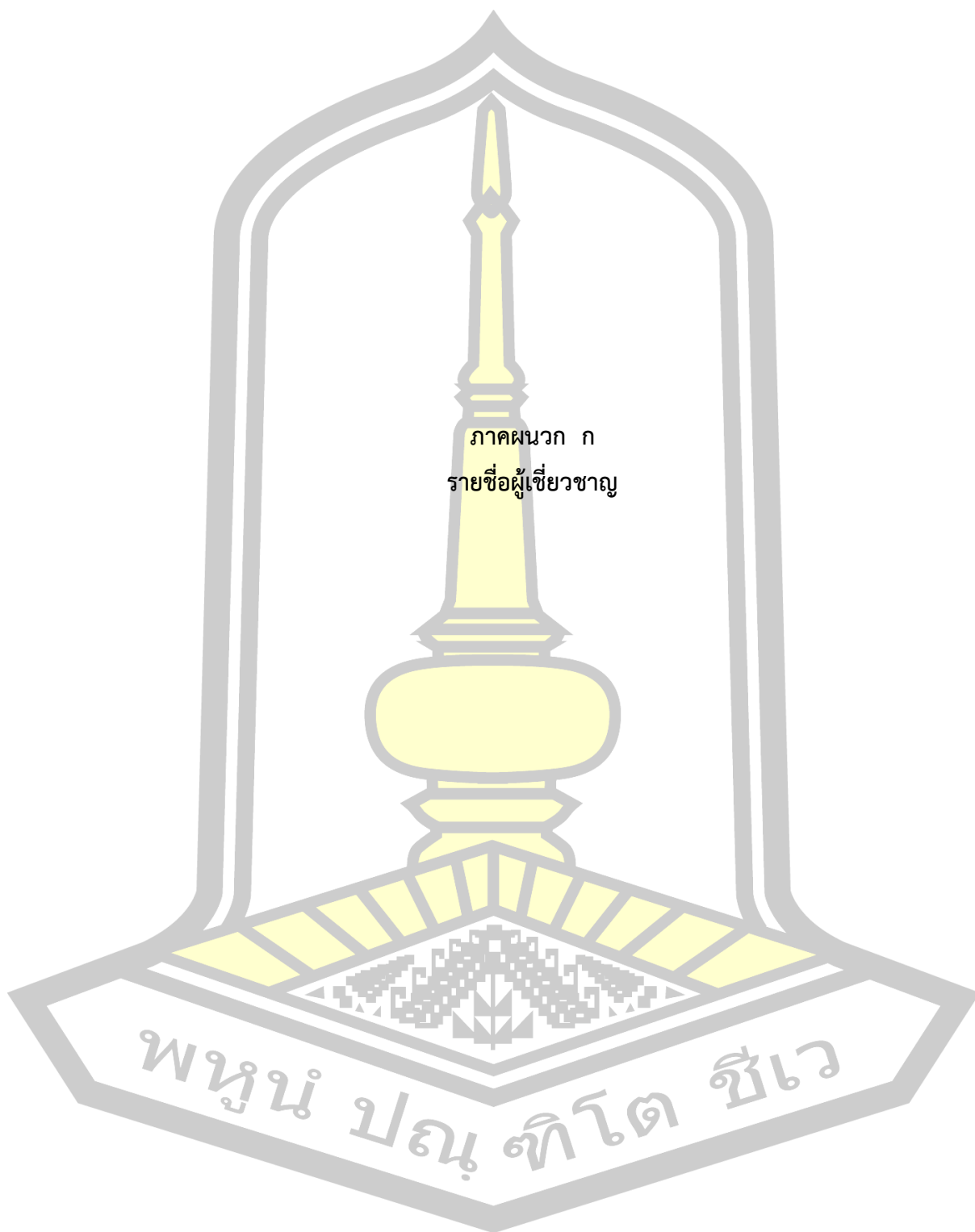
- อาภัส ศรีไชยคุนา. (2542). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราวิชาการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 60.
- อาร์ม โปธิพัฒน์. (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมเขียนแผนผังมโนคติ*. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- Angeili, Charoula and Nicos, Valanides. (2009). Instructional Effects on Critical Thinking : Performance on Ill-Defined Issues. *Journal Learning and Instruction*. 19(4), 322-334.
- Berghold, A. Trisha. (1999). Supervisors, Perceptions of the Process of Supervision with Counselors Who Utilize Play Therapy. *Dissertation Abstracts International*, 65(04), 1259 - A.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill book.
- Brennan, Michael Keith. (2007). Mind Mapping Graphic Organizers and Student Writing. *Masters Abstracts International*, 45(1), 52.
- Brown, Dine and Connie, C. (2008). The Effect of Simulation Learning on Analyze Thinking and Self-confidence when Incorporated into an Electrocardiogram Nursing Course. *Clinical Simulation in Nursing*, 5(1), 45-52.
- Castetter, William B. (1976). *The Personnel Function in Educational Administration*. 2nded. New York: Macmillan.
- Charles, Xiaoxue Wang and Dwyer, Francis M. (2004). Effects of Three Concept Mapping Strategies and Prior Knowledge in a Web-Based Learning Environment. *Journal of Educational Technology Systems*, 32(4), 5-9.
- Dubrin, J. Andrew. (1998). *Leadership Research Findings, Practice and Skills*. Houghton: Mifflin Company.
- Gagne, R. M. (1980). *The Cognitive of Learning*. 3rd ed. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.
- Guskey, T. R. (2000). *Professional Development in Education New Paradigms and Practices*. New York: Teacher College Press.
- Hudgins, Bryce B. (1977). *Learning and Thinking*. Illinois: F.E. Peacock Publishers.
- Matthew, Lipman. (1988). *Thinking Children and Education*. Dubuque Iowa: Kendall/Hunt.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พูนัน ปณ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นายณัฐพล ณรงค์เดชา
2. นางสาวสมร กล่อมเกลี้ยง
3. นางมยุรี นาสมใจ
4. นายพัฒนพงษ์ นาสมใจ
5. นางสาวสุภาภรณ์ สุพงษ์

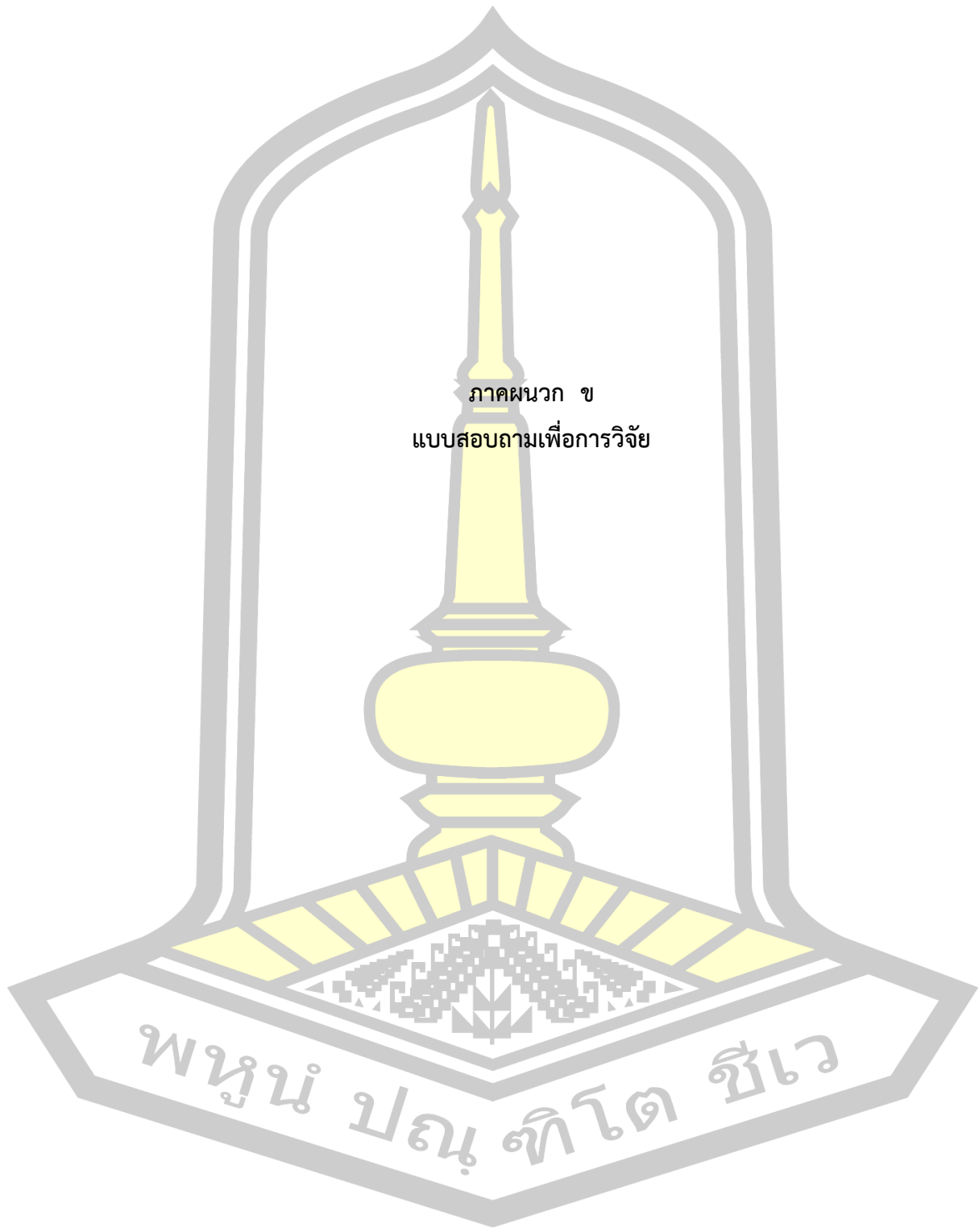
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิของโรงเรียนที่เป็น Best Practice

1. นางสาวกานจนา ดวงอาทิตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าเลไทยโปรดสัตว์ สังกัด สพป.อย.2
2. นายทรงวุฒิ แก้วเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม สังกัด สพป.อย.2

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่ในการประเมินแนวทาง

1. นายจิรเดช ทาธะนี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมนาวา
2. นางเพ็ญพรรณ กลิ่งไกร ครูชำนาญการพิเศษ
3. นายสมบูรณ์ ภูระหงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปราสาททองวิทยา
4. นายผดุงศักดิ์ หงส์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนประตูลี้
5. นางพิมพ์พรรณ คงสกุล ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

พหุบัณฑิต ชีวะ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผลการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด โดยผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

( ) ผู้บริหาร

( ) ครู

2. ประสบการณ์ด้านการทำงาน

( ) 1 - 5 ปี

( ) 6 - 9 ปี

( ) 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนดังนี้

องค์ประกอบ	ระดับความคิดเห็น									
	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง										
5.1 ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย										
5.2 ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในเนื้อหาและการคิดวิเคราะห์ขณะเรียน และหลังเรียน										
5.3 ประเมินด้วยการสังเกตการตอบ คำถามว่านักเรียนมีการคิดวิเคราะห์										
5.4 การประเมินมีทั้งคุณภาพ และ ปริมาณ										
5.5 การประเมินเน้นการมีส่วนร่วมทั้ง ผู้เรียน และผู้สอน										
5.6 การประเมินด้วยเทคนิคและวิธีการ ที่หลากหลาย										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้นซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.28
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ – นามสกุล .....
2. ตำแหน่งปัจจุบัน .....
3. สถานที่ทำงาน .....
4. ประสบการณ์ทำงาน ..... ปี

เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผู้สัมภาษณ์นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

สถานที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เริ่มเวลา ..... น. ถึง ..... น.

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามประเด็นที่กำหนดให้ อย่างไร

2.1 โรงเรียนของท่านมีหลักการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างไร

.....

2.2 โรงเรียนของท่านมีแนวทางการพัฒนาครู ให้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างไร

.....

2.3 ท่านมีวิธีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์ได้อย่างไร

.....

2.4 ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สำหรับโรงเรียนในสพป.อย.2 ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

2.5 ท่านมีวิธีการส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างไรบ้าง (ยกตัวอย่าง)

.....

.....

แบบประเมิน

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ชี้แจง

1 แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2

2 ข้อประเมินจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3 แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

โดยกำหนดความคิดเห็นเป็นน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ขอความกรุณาท่านตอบแบบประเมินทุกข้อทุกตอนตามความคิดเห็นของท่านจากความเป็นจริง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยภาพรวม การตอบแบบประเมินไม่ทำให้เกิดผลเสียหายใดๆ ต่อตัวท่านและ การปฏิบัติงานงานในสถานศึกษา แต่จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ต่อไป

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ชื่อผู้ให้การประเมิน.....

ตำแหน่ง.....

เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง อายุ.....ปี อายุราชการ.....ปี

วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

ตอนที่ 2 ความเหมาะสม และความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

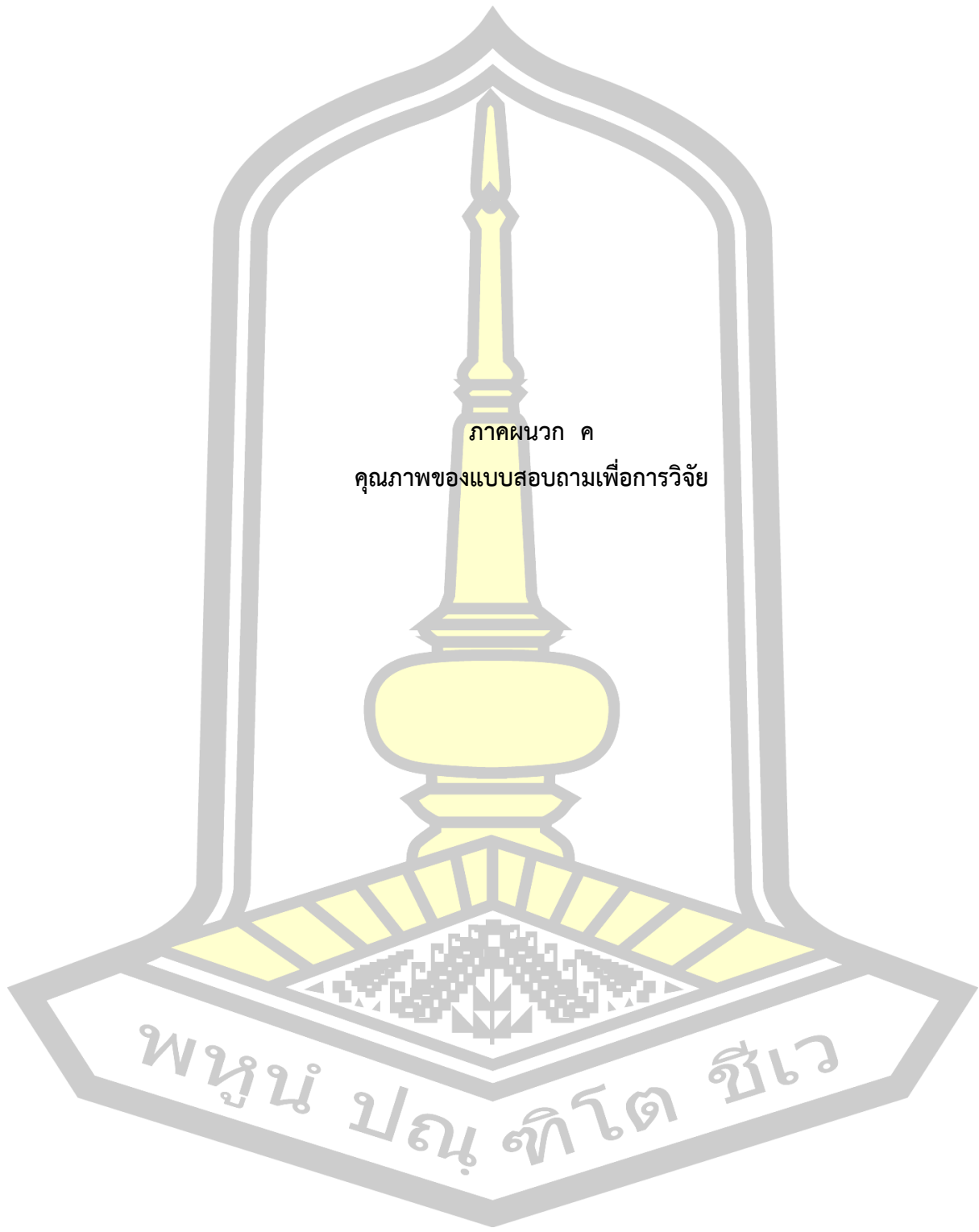
คำชี้แจง

- โปรดพิจารณาแนวทางการพัฒนาครูด้านการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ที่จะกำหนดเป็นแนวทาง โดยกำหนดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้
  - ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ เป็นไปได้มากที่สุด
  - ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ เป็นไปได้มาก
  - ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ เป็นไปได้ปานกลาง
  - ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ เป็นไปได้น้อย
  - ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีมีความเหมาะสม/ เป็นไปได้น้อยที่สุด
- โปรดบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในคำถามปลายเปิด

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์		ระดับความคิดเห็น												
		ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม							
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
1.	เนื้อหาของคู่มือมีความสอดคล้องกับ ความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ													
2.	ความมุ่งหมายของคู่มือสอดคล้องกับ การดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา													
3.	คู่มือใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลัก ภาษาไทยมีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจ ง่าย													
4.	เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้													
	4.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้													
	4.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย													
	4.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน													
	4.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม													
	4.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง													
5.	เนื้อหาของคู่มือสามารถนำไปปรับใช้กับ การดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา													

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ค
คุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

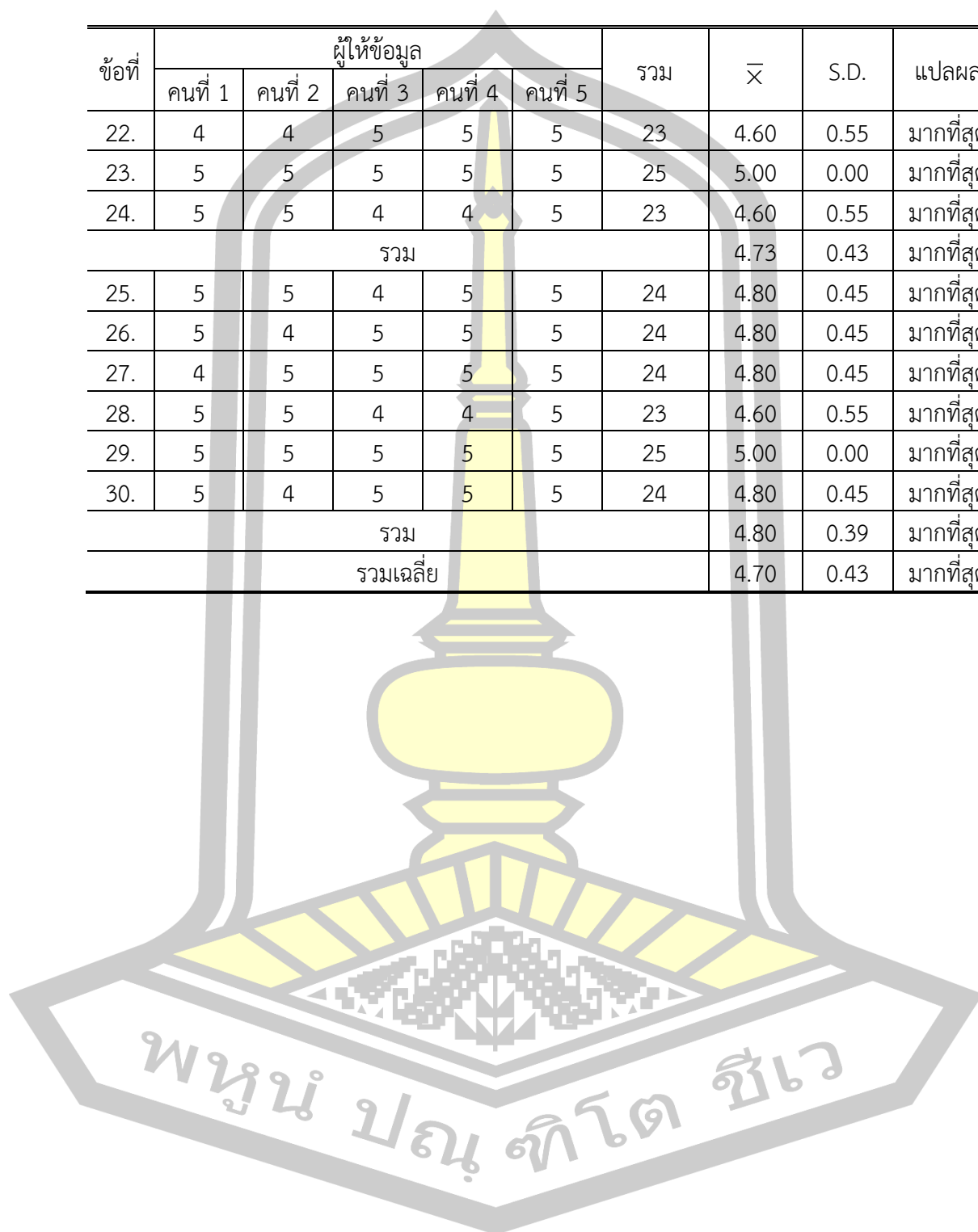
พหุ ประทีป ชัยเว

ตาราง 22 ผลการพิจารณาระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ข้อที่	ผู้ให้ข้อมูล					รวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
1.	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด
2.	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
3.	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
4.	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
5.	4	5	4	5	5	23	4.60	0.89	มากที่สุด
6.	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม							4.80	0.39	มากที่สุด
7.	4	5	5	5	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
8.	4	4	5	4	5	22	4.40	0.55	สอดคล้อง
9.	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
10.	4	5	4	4	4	21	4.20	0.45	มาก
11.	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
12.	5	5	5	5	5	25	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม							4.60	0.43	มากที่สุด
13.	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
14.	5	4	4	5	4	22	4.40	0.55	มาก
15.	5	5	4	4	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
16.	5	4	5	4	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
17.	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
18.	5	4	4	5	4	22	4.40	0.55	มาก
รวม							4.57	0.53	มากที่สุด
19.	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด
20.	5	4	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
21.	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ให้ข้อมูล					รวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
22.	4	4	5	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
23.	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
24.	5	5	4	4	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม							4.73	0.43	มากที่สุด
25.	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
26.	5	4	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
27.	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
28.	5	5	4	4	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
29.	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
30.	5	4	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม							4.80	0.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย							4.70	0.43	มากที่สุด

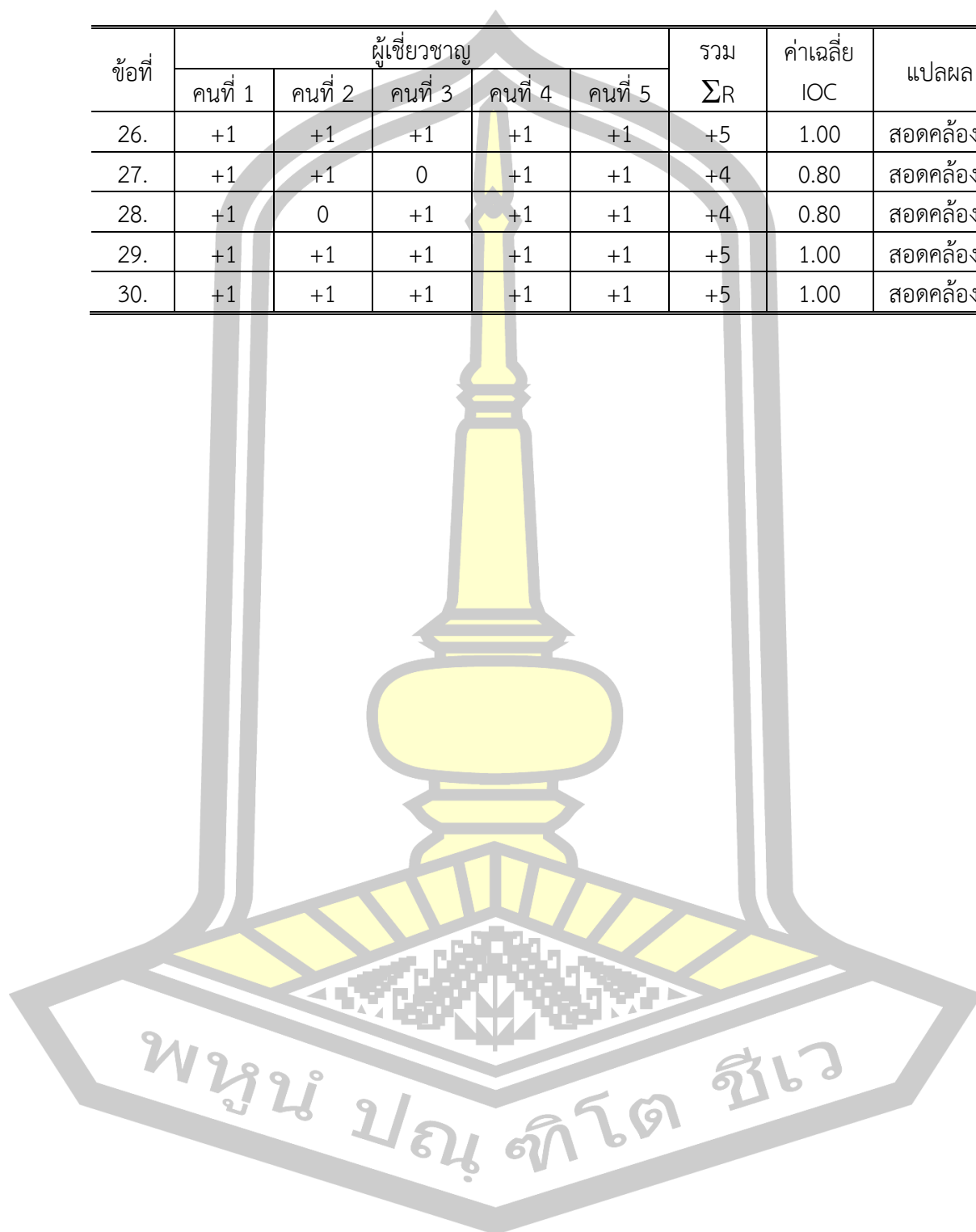

ตาราง 23 ผลการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนในเนื้อหาของแบบสอบถาม
โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
2.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
3.	+1	+1	+1	0	+1	+4	1.00	สอดคล้อง
4.	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.80	สอดคล้อง
5.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
6.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
7.	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
8.	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
9.	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
10.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
11.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
12.	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
13.	+1	+1	0	0	+1	+3	0.60	สอดคล้อง
14.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
15.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
16.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
17.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
18.	+1	+1	+1	0	+1	+4	1.00	สอดคล้อง
19.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
20.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
21.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
22.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
23.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
24.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
25.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
26.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
27.	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
28.	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	สอดคล้อง
29.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง
30.	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

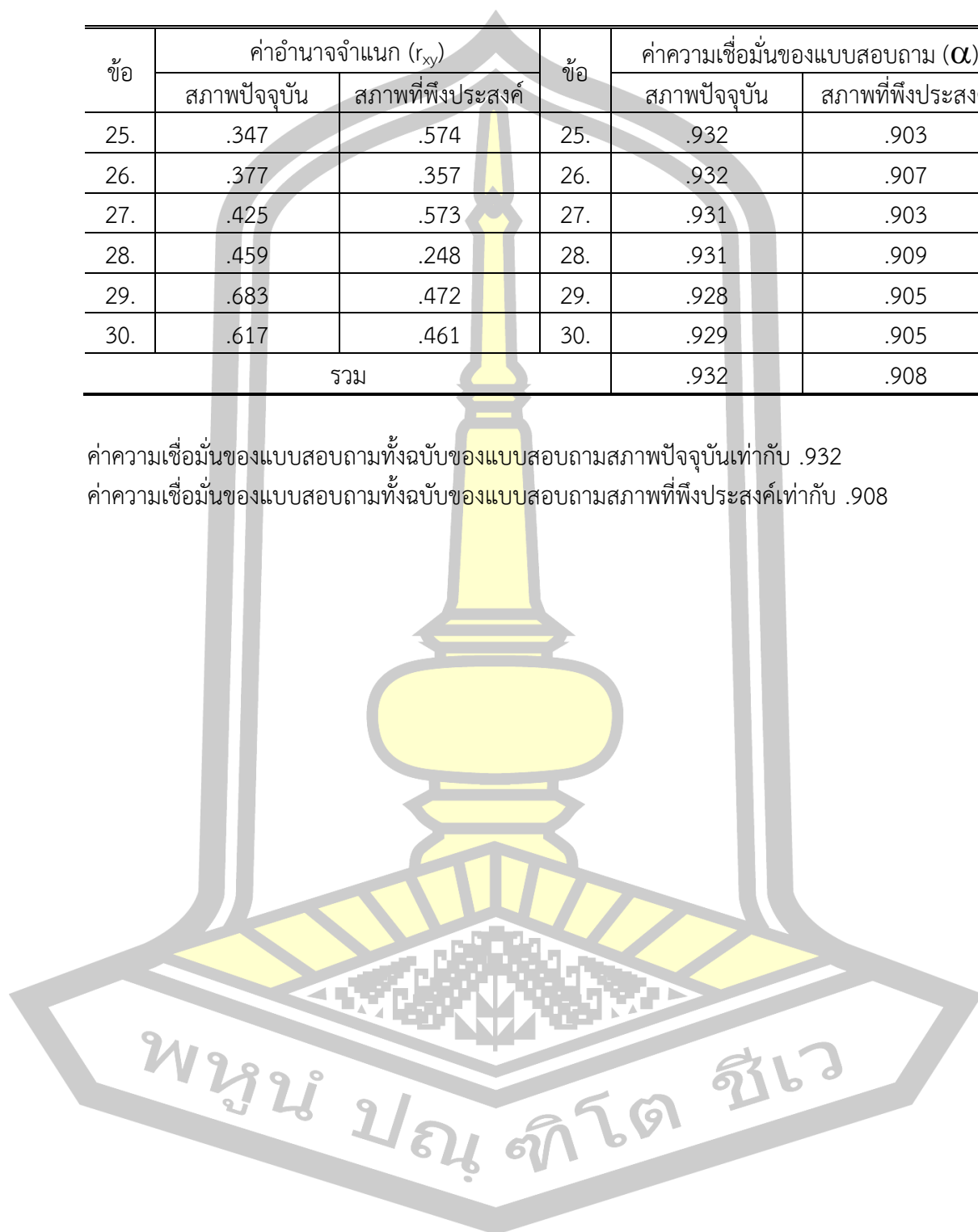
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ข้อ	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
1.	.758	.564	1.	.927	.903
2.	.690	.781	2.	.928	.901
3.	.407	.439	3.	.932	.906
4.	.474	.545	4.	.931	.904
5.	.560	.330	5.	.930	.907
6.	.468	.498	6.	.931	.905
7.	.550	.453	7.	.930	.905
8.	.757	.569	8.	.927	.904
9.	.754	.568	9.	.927	.903
10.	.668	.548	10.	.928	.904
11.	.784	.436	11.	.927	.906
12.	.717	.275	12.	.928	.911
13.	.696	.471	13.	.928	.905
14.	.587	.606	14.	.929	.902
15.	.702	.576	15.	.929	.903
16.	.463	.576	16.	.931	.903
17.	.452	.411	17.	.931	.906
18.	.505	.788	18.	.930	.900
19.	.490	.373	19.	.931	.907
20.	.610	.599	20.	.930	.903
21.	.506	.296	21.	.934	.908
22.	.329	.472	22.	.932	.905
23.	.374	.757	23.	.932	.900
24.	.407	.357	24.	.931	.907

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ข้อ	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
25.	.347	.574	25.	.932	.903
26.	.377	.357	26.	.932	.907
27.	.425	.573	27.	.931	.903
28.	.459	.248	28.	.931	.909
29.	.683	.472	29.	.928	.905
30.	.617	.461	30.	.929	.905
รวม				.932	.908

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ .932

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .908

ตาราง 25 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	5	5	5	4	4	4.60	0.55	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมายของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3. คู่มือแนวทางการพัฒนาครูใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลักภาษาไทยมีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4. เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้								
4.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย	5	4	5	4	4	4.40	0.55	มาก
4.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	5	5	4	5	3	4.40	0.89	มาก
4.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	4	5	5	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	5	5	5	4	5	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 25 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5. เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม						4.60	0.56	

ตาราง 26 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการจัดทำคู่มือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมายของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3. คู่มือแนวทางการพัฒนาครูใช้ภาษาถูกต้องตรงตามหลักภาษาไทยมีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4. เนื้อหาของคู่มือครอบคลุม แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ดังนี้								
4.1 ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
4.2 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	5	4	4	5	4	4.40	0.55	มากที่สุด
4.4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5. เนื้อหาของคู่มือแนวทางการพัฒนาครูสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4	5	5	4	5	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม						4.78	0.33	มากที่สุด

ภาคผนวก ง

คู่มือการพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

คู่มือ

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม

ผู้วิจัย

นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชิว

คำนำ

คู่มือ แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เล่มนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และสังกัดอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

คู่มือฉบับนี้ประกอบด้วย บทนำ ความมุ่งหมาย และแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย 3) ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จะเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ให้กับทุกโรงเรียนในสังกัด สามารถนำไปใช้ให้บรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาต่อไป

นางสาวกิตติยา ไชยคำภา

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	1
บทนำ	2
ความมุ่งหมาย	4
ขั้นตอนการสร้างคู่มือ	5
แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	7
บรรณานุกรม	9

คำชี้แจงในการใช้คู่มือ

การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะครูและผู้บริหาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศด้านคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นตัวกำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานการจัดการศึกษาทุกด้าน คู่มือการใช้แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ในคู่มือนี้มีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สาระสำคัญของคู่มือ ประกอบด้วย

1. คำนำ
2. สารบัญ
3. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
4. บทนำ
5. วัตถุประสงค์
6. ความมุ่งหมาย
7. ขั้นตอนการสร้างคู่มือ
8. แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
9. บรรณานุกรม

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา กล่าวคือ ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขภูมิใจในความเป็นไทยและมีความเป็นสากล อีกทั้งต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน และมาตรา 39 กล่าวถึง หลักการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการทางการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กล่าวถึง สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาพยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (จันทรานี สงวนนาม. 2551 : 147)

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จหรือ ล้มเหลวอยู่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทัศน์ใหม่ในการศึกษาเข้าใจทิศทางและแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นบุคคลหลักที่สำคัญของสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม จึงจะนำไปสู่การจัดการและบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันรัฐได้มีการเน้นให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานปฏิบัติ ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใด ย่อมขึ้นอยู่กับปฏิบัติของโรงเรียนภารกิจหลักของโรงเรียนก็คือเป็นผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการที่จะให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบ อย่างไม่ใกล้ชิดต่อผู้เรียน การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนเพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโรงเรียนคือ การให้การศึกษาและฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 11)

เพื่อให้การจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของ

กระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการไว้ 17 ด้านด้วยกัน คือ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 29)

จากขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการดังกล่าวจะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ในสถานศึกษาจึงเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ การพัฒนาการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยผู้บริหารโรงเรียนที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา ดังนั้น ประสิทธิภาพของการจัดกระบวนการเรียนรู้ จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งก่อให้เกิดความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ล้วนแล้วแต่ส่งผลโดยตรงต่อคุณลักษณะของนักเรียน โดยเฉพาะสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพของคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุขนั้น ก็จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าและมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอน และเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ขั้นตอนการสร้างคู่มือ

ขั้นตอนการสร้างคู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

การสร้างแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. นำเสนอและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
2. การสรุปแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์
3. ปรับปรุงแนวทางการพัฒนา
4. การสร้างแนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2

คู่มือแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังกัตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการ การศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และโดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การเก็บ ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร/หลักฐานและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวทางการพัฒนา ครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้
  - 1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการคิด วิเคราะห์
  - 1.2 หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของแต่ละ ท้องถิ่นสอดแทรกการคิดวิเคราะห์
  - 1.3 ควรการจัดทำหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนถูกหล่อหลอมให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์
  - 1.4 ควรมีวิธีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา หลักสูตร
  - 1.5 ควรนำหลักสูตรลงสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ
2. ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลาย
  - 2.1 ครูควรสร้างความตระหนัก และออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม
  - 2.2 มีการวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ ธรรมชาติของผู้เรียนโดยพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์
  - 2.3 ออกแบบการเรียนรู้ที่ง่าย จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูมี ความรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมทุกสาระการเรียนรู้
  - 2.4 ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายวิธี ให้ ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
  - 2.5 ควรมีการสนับสนุนด้านการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ให้ครูได้ ถ่ายทอดความรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สู่นักเรียนได้เป็นอย่างดี
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
  - 3.1 ควรเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวัด ทักษะการคิดวิเคราะห์
  - 3.2 ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการคิด วิเคราะห์ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน
  - 3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่การ วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงานการคิดวิเคราะห์
  - 3.4 ศึกษานักเรียนรายกรณี และจัดการเรียนรู้ตามความสามารถ ความ ต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการคิดวิเคราะห์

4. ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม

4.1 ครู ผู้บริหาร มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสื่อ การใช้สื่อ

4.2 ครูมีการออกแบบและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเข้ารับการอบรม พัฒนาตนเองด้านสื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4.3 ครูควรมีการใช้สื่อ นวัตกรรมตามหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจำในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

4.4 ครูควรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยกระตุ้นความสนใจ แต่ให้เหมาะสมกับวัยนักเรียนโดยเฉพาะสื่อที่สามารถใ้มน้ำาการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

5.1 ควรมีกำหนดการวัดและประเมินผลตามสภาพปัญหา และความสามารถที่ดี หรืออ่อนด้อยในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจริง ๆ

5.2 ในการดำเนินการวัดและประเมินผลรายบุคคลตามสภาพจริงนำและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงมาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

5.3 ควรเน้นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยครูอาจจะสร้างขึ้นเอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5.4 ควรเพิ่มการนิเทศภายใน จัดอบรม จัดทำคู่มือ การวัดและประเมินของของสถานศึกษา

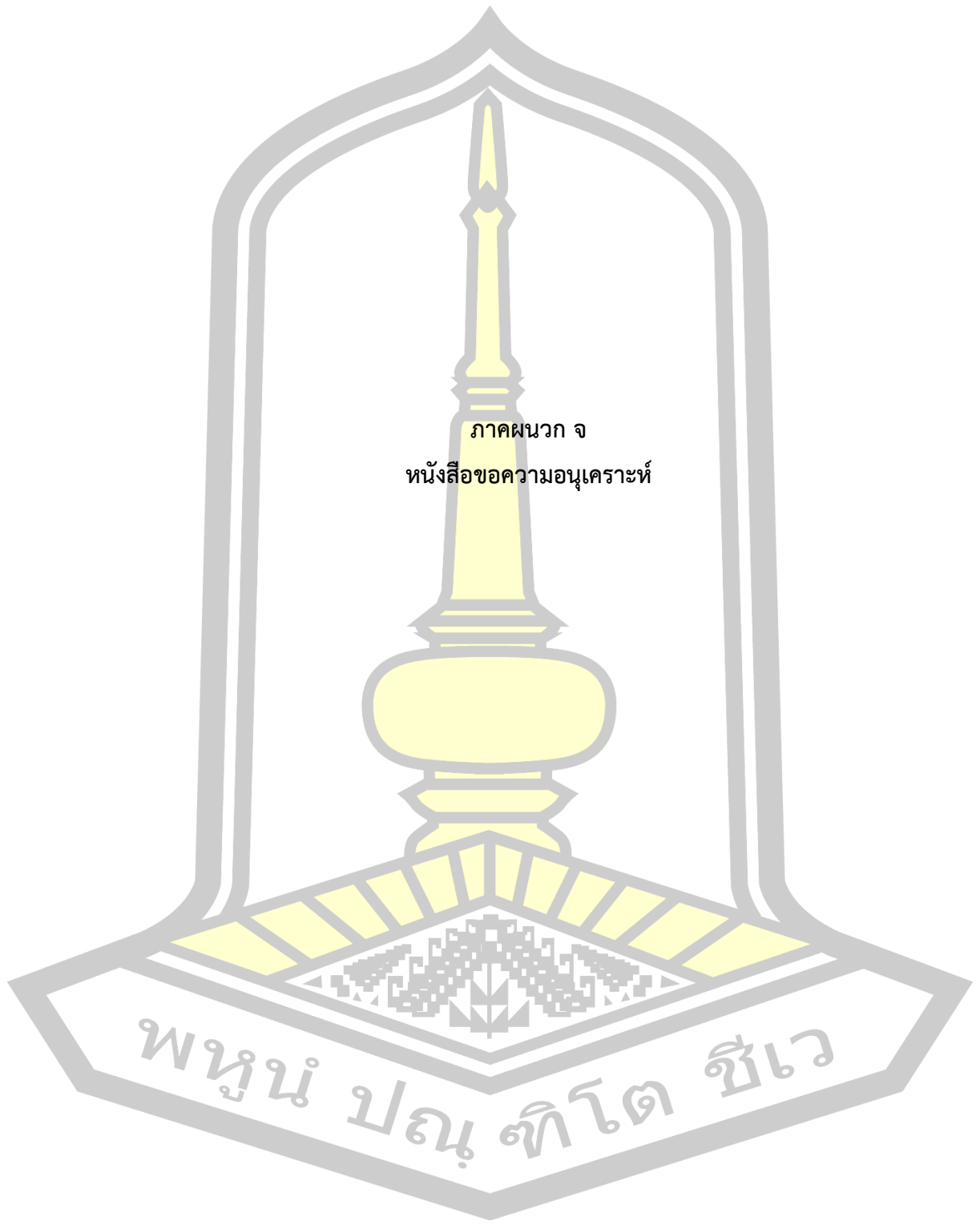

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. ชุดฝึกอบรม : การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ไรคมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- รุ่ง แก้วแดง. ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์, 2544.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. ระบบการพัฒนาคณากร. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2547.
- Arcaro, Jerome S. Quality in Education : An Implementation Handbook. Delray Beach, Florida : St.Lucie Press, 1995.

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว298

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายณัฐพล ณรงค์เดชา

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว298

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวสมร กล่อมเกลี้ยง

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสพท เนิ่งเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว298

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางมยุรี นาสมใจ

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาท เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 812

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 เมษายน 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายพัฒนพงษ์ นาสมใจ

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาท เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว 812

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 เมษายน 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางสาวสุภาภรณ์ สุพงษ์

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ม. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว361

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง

เรียน นายจิรเดช ทาธะณี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมนาวา

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว361

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง

เรียน นางเพ็ญพรรณ กลิ่งไกร

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว361

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง

เรียน นายสมบูรณ์ ภูระหงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนปราสาททองวิทยา

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาท เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว361

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง

เรียน นายผดุงศักดิ์ หงษ์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนประจักษ์

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสพท เนิ่งเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว361

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

5 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง

เรียน นางพิมพ์พรรณ คงสกุล ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว299

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าดู Best Practices แนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน
ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

เรียน เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสพท เนียนเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เข้าดู Best Practices แนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เพื่อนิสิต จะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว299

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าดู Best Practices แนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอน
ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม

ด้วย นางสาวกิตติยา ไชยคำภา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนา
ครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนา
การศึกษา โดยมี รศ.ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ
และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เข้าดู
Best Practices แนวทางการปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เพื่อนิสิต
จะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0847961129

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวกิตติยา ไชยคำภา
วันเกิด	วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 94 หมู่ที่ 1 ตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46130
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดชุมพลนิกายาราม เลขที่ 73 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกมลาไสย ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกมลาไสย ตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2557 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว